

37 kop.

500 küsimust filmikunstist

500

küsimust
filmikunstist

200

ԳԵՂԱՐԱՆԻ
ԿԻՆՈՄԱՏԻ

500

**küsimust
filmikunstist**

KOOSTANUD V. TÕNSO

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT»
TALLINN 1975

Kunstiliselt kujundanud I. Paul

V $\frac{80106-064}{M 901(16)-75}$ 304-74

© „Eesti Raamat” 1975

SAATEKS

Käesolev raamat püüab anda lugejale võimaluse kontrollida oma teadmisi filmidest ja neist, kes filme teevad. Raamatu koostamisel oli otseseks eeskujuks Zbigniew Pitera 1965. aastal Poolas ilmunud „500 zagadek filmowych” (teine trükk 1969. a.) ja selle eeskujul 1971. aastal vene keeles väljaantud „500 загадок о кино” (koostaja Valeri Golovskoi). Oleme suurel määral järginud nimetatud väljaannete küsimustiku põhiskeeme, kuid küsimused enamasti asendanud, et meie lugejaile uut materjali pakkuda. Head nuputamist!

V. T.

SISUKORD

KUIDAS VALMIB FILM?	8
STIIID JA SUUNAD	8
KOSIMUSI MAAILMA	
FILMIKUNSTIST	9
KOSIMUSI NOUKOGUDE	
FILMIKUNSTIST	10
KOSIMUSI EESTI	
FILMIKUNSTIST	10
KÕIGI AEGADE PARIMAD	11
KIRJANDUSKLASSIKA	
EKRAANIL	15
FILMISTUUDIOD	15
LENIN FILMIS	16
KOOSTOOFILMID	20
MILLISE LIIDUVABARIIGI	
FILMID?	20
FILMIDE ZANR	24
KELLE STSENAARIUM?	28
NENDE ESIMENE FILM	28
SOBRALIKUD ŠARŽID	29
KELLE FILMID?	31
REŽISSÖORIDE KOOSTÖÖ	35
KA NAISTE ELUKUTSE	35
KOMME FILMI JA	
OKS REŽISSÖOR	36
DOKUMENTAALFILMIDE	
LOOJAID	40
FILM JA OPERAATOR	41
MUUSIKA FILMIS	45
NOUKOGUDE	
FILMINÄITLEJAD	46
NOUKOGUDE FILMINÄITLEJAD	
TEISTE RIIKIDE FILMIDES	48
VARJUNIMED	48
EDUKAS DEBÜT	49
KOLM NÄITLEJAT JA OKS	
TEGELASKUJU	51
POPULAARSEID	
NAISNÄITLEJAD	52
POPULAARSEID	
MEESNÄITLEJAD	54
10X4	56
REŽISSÖOR VÕI NÄITLEJA	60
EESTI NSV NÄITLEJAD VENNAS-	
VABARIIKIDE FILMIDES	64
KAS TUNNETE FILMI-	
KANGELASI?	64
NOORI FILMINÄITLEJAD	65
TUMMFILMI TÄHTI	69
FILMIKOOMIKUID	73
BIOGRAAFILISED FILMID	77
SPORTLASED FILMIS	77
KIRJANDUSTEOSEID	
EKRAANIL	78
MULTIFILMID	79
UUS PEALKIRI.	
MIKS JUST NII?	83
AUHINNATUD FILME	83
MOSKVA RAHVUSVAHELISED	
FILMIFESTIVALID	84
ARMASTUS PEALKIRJADES	84
EKRAANIL ON LAPSED	85
ARMASTUS JA FILMIKUNST	89
NOUKOGUDE EESTI FILME	89
SOTSIALISMIMAADE FILME	93
FILMITEADUS	97
TEEME ISE MONTAAZI	99

KUIDAS VALMIB FILM?	104
STIIID JA SUUNAD	106
KOSIMUSI MAAILMA	
FILMIKUNSTIST	111
KOSIMUSI NOUKOGUDE	
FILMIKUNSTIST	112
KOSIMUSI EESTI	
FILMIKUNSTIST	113
KÕIGI AEGADE PARIMAD	114
KIRJANDUSKLASSIKA	
EKRAANIL	115
FILMISTUUDIOD	115
LENIN FILMIS	116
KOOSTOOFILMID	117
MILLISE LIIDUVABARIIGI	
FILMID?	121
FILMIDE ZANR	121
KELLE STSENAARIUM?	122
NENDE ESIMENE FILM	123
SOBRALIKUD ŠARŽID	125
KELLE FILMID?	125
REŽISSÖORIDE KOOSTÖÖ	127
KA NAISTE ELUKUTSE	128
KOMME FILMI JA	
OKS REŽISSÖOR	129
DOKUMENTAALFILMIDE	
LOOJAID	130
FILM JA OPERAATOR	131
MUUSIKA FILMIS	132
NOUKOGUDE FILMI-	
NÄITLEJAD	134
NOUKOGUDE FILMINÄITLEJAD	
TEISTE RIIKIDE FILMIDES	136
VARJUNIMED	137
EDUKAS DEBÜT	141
KOLM NÄITLEJAT JA OKS	
TEGELASKUJU	146
POPULAARSEID	
NAISNÄITLEJAD	147
POPULAARSEID	
MEESNÄITLEJAD	149
10X4	151
REŽISSÖOR VÕI NÄITLEJA	153
EESTI NSV NÄITLEJAD VENNAS-	
VABARIIKIDE FILMIDES	155
KAS TUNNETE FILMI-	
KANGELASI?	159
NOORI FILMINÄITLEJAD	165
TUMMFILMI TÄHTI	167
FILMIKOOMIKUID	169
BIOGRAAFILISED FILMID	171
SPORTLASED FILMIS	172
KIRJANDUSTEOSEID	
EKRAANIL	173
MULTIFILMID	174
UUS PEALKIRI.	
MIKS JUST NII?	175
AUHINNATUD FILME	176
MOSKVA RAHVUSVAHELISED	
FILMIFESTIVALID	177
ARMASTUS PEALKIRJADES	178
EKRAANIL ON LAPSED	179
ARMASTUS JA FILMIKUNST	180
NOUKOGUDE EESTI FILME	184
SOTSIALISMIMAADE FILME	185
FILMITEADUS	186
TEEME ISE MONTAAZI	187

Küsimused

KUIDAS VALMIB FILM?

Filmide lavastamine on keeruline ja aeganõudev protsess. Nime-
tame teile mängufilmi loomise kümme olulisemat etappi. Püüdke
need seada õigesse järjestusse.

1. Näitlejate valik
2. Helisalvestus
3. Looduslike võttepaikade valik
4. Montaaž
5. Töö režiistsenaariumiga
6. Töö dekoratsiooni- ja kostüümieskiisidega
7. Kirjandusliku stsenaariumi loomine
8. Filmikoopiade tegemine
9. Filmivõtted
10. Eelarve ja töögraafiku koostamine

STIIILID JA SUUNAD

Nagu igas kunstiliigis, nii on ka filmikunstis esinenud selle arengut
mõjustanud stiile ja suundi. Püüdke kümne sellise stiili või suuna
juures nimetatud filmid paigutada õigesse kohta.

1. „Avangard” – „Andaluusia koer”
2. Poeetiline realism – „Tšapajev”
3. Sotsialistlik realism – „400 lööki”
4. Sürrrealism – „Dr. Caligari kabinet”
5. Monumentalism – „Rooma – lahtine linn”
6. Neorealism – „Sadam udus”
7. Film d'Art – „Viimane mees”
8. Kammerspiel – „Hertsog Guise'i mõrvamine”
9. Ekspressionism – „Cabiria”
10. „Uus laine” – „Antrakt”

KÜSIMUSI MAAILMA FILMIKUNSTIST

1. Millise aastaga tähistatakse filmikunsti sündi?
1863
1895
1905
2. Kes on lavastanud filmi „Sallimatus”?
Charles Chaplin
Sergei Eisenstein
David W. Griffith
3. Kuidas nimetatakse pärast I maailmasõda saksa filmikunstis
levinud suunda?
monumentalism
ekspressionism
sürrrealism
4. Millal ja kus valmis esimene helifilm?
1922 Prantsusmaal
1926 Saksamaal
1927 USA-s
5. Millist filmi peetakse neorealismi esikteoseks?
„Maa väriseb”
„Rooma – lahtine linn”
„Jalggrattavargad”
6. Millal ja kus toimus esimene rahvusvaheline filmifestival?
7. Millal ja kus asutati maailma esimene filmiklubi?
8. Kuidas nimetatakse Ameerika Filmikunsti ja -teaduste Aka-
deemia auhinda? Millised nõukogude filmid on selle saanud?
9. Millises riigis toodeti 1960-ndail aastail kõige rohkem täis-
pikki mängufilme?
Itaalias
NSV Liidus
Jaapanis
10. Mida tähistavad lühendid FIPRESCI, ISFA ja FIAP?

KÜSIMUSI NÕUKOGUDE FILMIKUNSTIST

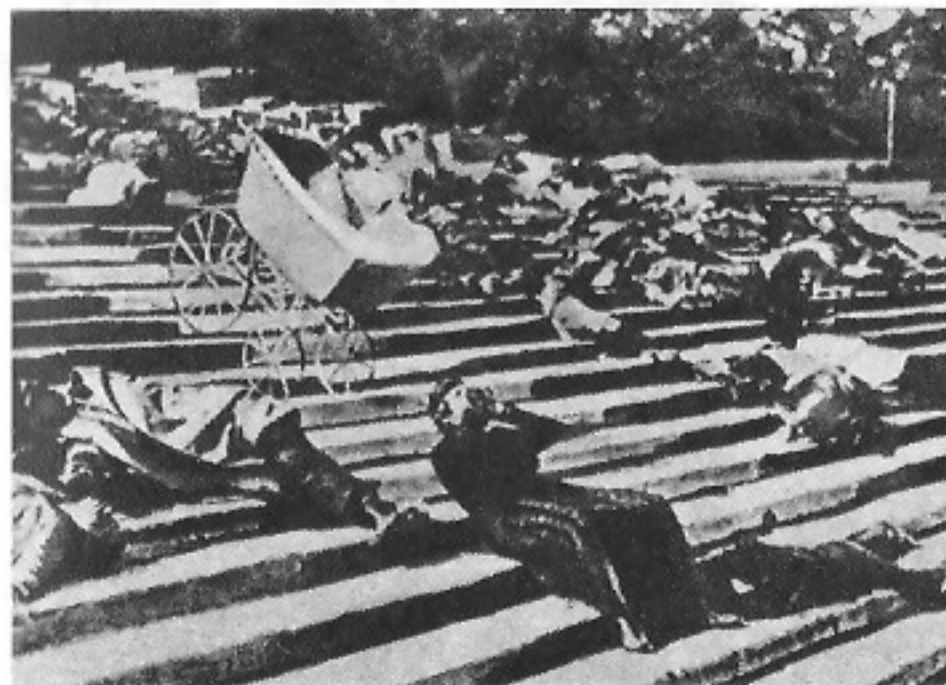
1. Millist päeva loetakse nõukogude filmikunsti sünnipäevaks?
2. Milline NSV Liidu filmistuudio on vanim?
3. Millal jõudis ekraanidele esimene nõukogude helifilm? Nime- tage selle pealkiri ja režissöör.
4. Mis aastal asutati NSV Liidu Kinematografistide Liit?
5. Millal ja kus on toimunud üleliidulised filmifestivalid?
6. Loetlege filmimeistrid, kes on saanud Lenini preemia.
7. Loetlege filmimeistrid, kes on saanud NSV Liidu riikliku preemia (alates 1967. aastast).
8. Millal asutati NSV Liidu Riiklik Filmifond?
9. 29. märtsil 1970 suri üks nõukogude kinematograafia rajajaid (sündinud 1899). Kes?
10. Millal asutati Üleliiduline Riiklik Kinematograafiainstituut?

KÜSIMUSI EESTI FILMIKUNSTIST

1. Millal demonstreeriti Eestis esmakordselt „elavaid pilte“?
2. Millal valmis esimene eesti mängufilm? Kuidas oli selle pealkiri? Kes oli autor?
3. Milline eesti film sai esimesena rahvusvahelise auhinna?
4. Mis aastal valmis Nõukogude Eesti esimene mängufilm? Mis film see oli ja kes lavastas?
5. Millal valmis esimene eesti nukufilm ja esimene joonisfilm?
6. Millal asutati Eesti Kinematografistide Liit?
7. Millised eesti filmid on võitnud Balti liiduvabariikide, Valgevene NSV ja Moldova NSV filmifestivalidel peaaughinna „Suur merevaik“?
8. Loetlege filmid, mis on lavastanud Kaljo Kiisk.
9. Milliste eesti filmide operaator oli leedulane Algimantas Mockus?
10. Millistes eesti filmides on mänginud järgmised teiste liiduvabariikide näitlejad: Viija Artmane, Antanas Barčas, Juozas Budraitis, Rolan Bõkov, Dzidra Riteņberga, Ninel Mõškova, Kirill Lavrov, Ljudmila Gurtšenko, Harijs Liepiņš, Aleksandr Goloborodko?

KÕIGI AEGADE PARIMAD

Filmide edetabelite koostamine võib esimesel pilgul näida üpris kergekaalulise ettevõtmisena. Ometi on selliseid katseid tehtud. Autoriteetseimaks on peetud 1958. a. maailmanäituse eel Belgia Rahvusliku Filmiarhiivi algatusel korraldatud küsitlust. Ankeedile, milles tuli nimetada 30 kõigi aegade (1896–1956) parimat filmi, vastas 117 filmikriitikut ja -ajaloolast 26 riigist (NSV Liidust G. Avenarius, R. Jurenev, S. Jutkevits, N. Lebedev, L. Pogoževa jt.). Nimekirjades oli mainitud 609 filmi. Häälte arvu järgi osutusid parimateks „Soomuslaev „Potjomkin““ (NSVL 1925, režissöör Sergei Eisenstein), „Kullapalavik“ (USA 1925, režissöör Charles Chaplin), „Jalg-rattavargad“ (Itaalia 1948, režissöör Vittorio De Sica), „Jeanne d'Arc'i kannatused“ (Prantsusmaa 1928, režissöör Carl Theodor Dreyer), „Suur illusioon“ (Prantsusmaa 1937, režissöör Jean Renoir), „Ahnus“ (USA 1924, režissöör Erich von Stroheim), „Sallimatus“ (USA 1916, režissöör David W. Griffith), „Ema“ (NSVL 1926, režissöör Vsevolod Pudovkin), „Kodanik Kane“ (USA 1941, režissöör Orson Welles), „Maa“ (NSVL 1930, režissöör Aleksandr Dovženko). 1972–1973 korraldas Poola filmiajakiri „Kino“ samalaadse küsitluse, millele vastasid 61 sotsialismimaade filmikriitikut ja -ajaloolast (Eesti NSV-st Ivar Kosenkrantus). Püüdke juuresolevate fotode põhjal nimetada selle küsitluse kümme parimat filmi.

2

3

4

KÜSIMUSED

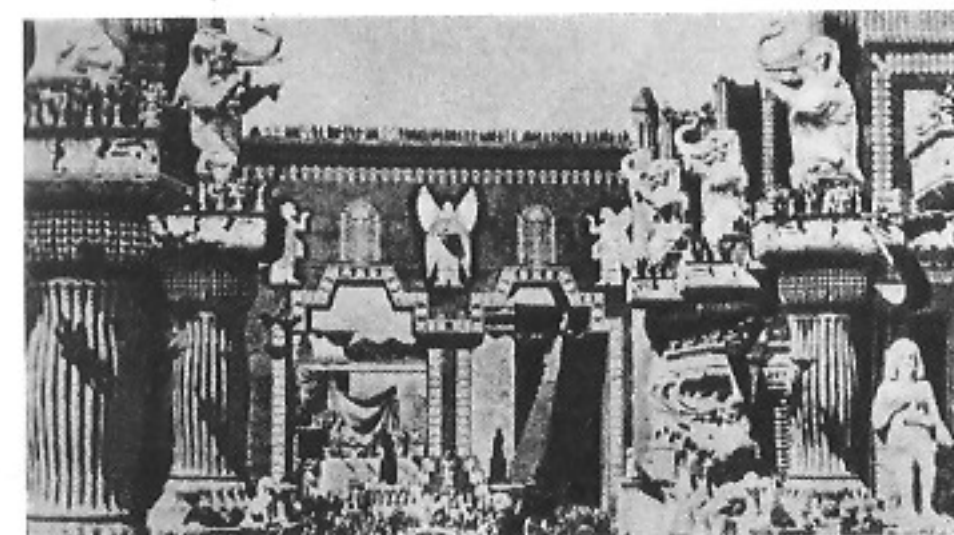
12

5

6

7

13

KÜSIMUSED

KIRJANDUSKLASSIKA EKRAANIL

Klassikute tippteoseid ekraniseeritakse tihti. Esitame teile kümne tuntud kirjaniku ja filmirežissööri nime. Nimetage filmid, mis siin mainitud režissöörid on lavastanud nende kirjanike teoste põhjal.

1. William Shakespeare – Franco Zeffirelli
2. Henry Fielding – Tony Richardson
3. Maksim Gorki – Abram Room
4. Victor Hugo – Jean-Paul Le Chanois
5. Guy de Maupassant – Mihhail Romm
6. Lion Feuchtwanger – Konrad Wolf
7. Charles Dickens – Carol Reed
8. Anton Tšehhov – Andrei Mihhalkov-Kontšalovski
9. Bertolt Brecht – René Allio
10. Lev Tolstoi – Mihhail Šveitser

FILMISTUUDIOD

Millises linnas (või selle lähedal) asuvad või on asunud need filmistuudiod?

1. „Se-Ma-For“
2. DEFA
3. „Koliba“
4. „Toho“
5. „Triglav-film“
6. „Mafilm“
7. „Daiei“
8. „Galatea“
9. „Barrandov“
10. „Jadran-film“

LENIN FILMIS

Nõukogude kinematografistid on loonud rohkesti filme, milles kajastub NLKP ja Nõukogude riigi rajaja Vladimir Iljitš Lenini elu ja tegevus. Seda erakordselt vastutusrikast ja keerulist teemat on käsitlenud sellised filmimeistrid nagu Sergei Eisenstein, Dziga Vertov, Mihhail Romm, Sergei Jutkevits, Sergei Vassiljev, Mark Donskoi, Lev Kulidžanov, Juli Karassik jt. Millistest filmidest on juuresolevad fotod? Kes näitlejaist mängivad neis V. I. Leninit?

KÜSIMUSED

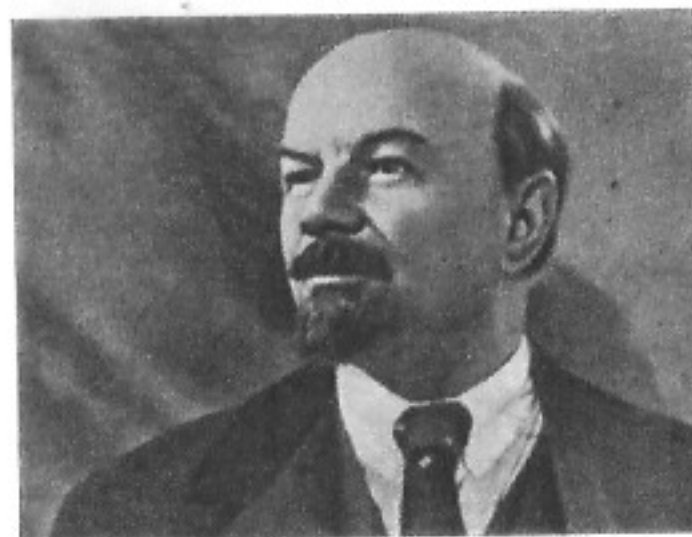
16

2

3

4

17

KÜSIMUSED

5
6
7

KÜSIMUSED

18

8
9
10

19

KÜSIMUSED

10

KOOSTÖÖFILMID

Nõukogude kinematograafiat on laialdased rahvusvahelised sidemed. Olulisemaid koostöövorme on ühisfilmide lavastamine. Milliste välisriikidega koostöös on loodud need filmid?

1. „Varastatud rong”
2. „Tähed ja sõdurid”
3. „Must Mägi”
4. „Mees teiselt poolt”
5. „Kolmas noorus”
6. „Kontrollitud – mine ei ole”
7. „Legend”
8. „Nad läksid itta”
9. „Ainult üks elu”
10. „Väike põgenik”

II

MILLISE LIIDUVABARIIGI FILMID?

Millistest 1960-ndate aastate teisel poolel ja 1970-ndate aastate algul meie ekraanil olnud teiste liiduvabariikide filmidest on võetud need fotod?

KÜSIMUSED

20

2
3
4

21

KÜSIMUSED

5
6
7

KÜSIMUSED

22

8
9
10

23

KÜSIMUSED

Filmi žanri kindlaksmääramine pole alati sugugi lihtne ülesanne. Meie küsimustes on filmid valitud siiski selliselt, et žanri määramisel ei tohiks suuri raskusi tekkida. Tuleb ainult kõik nimetatud filmid paigutada õige žanri juurde.

1. „Seitse vaprat” – ajalooline film
2. „Lõvi talvel” – kriminaalfilm
3. „Operatsioon „Õ” ja Šuriku teised seiklused” – melodraama
4. „Ergav kõrbepäike” – psühholoogiline draama
5. „Ainult surnu annab vastuse” – ulmefilm
6. „Solaris” – ekstsentriline komöödia
7. „Kui tuhat klarnetit” – satiiriline komöödia
8. „Mayerling” – muusikaline komöödia
9. „Gangsterid ja filantroobid” – vestern
10. „Varjutus” – seiklusfilm

5

6

7

KÜSIMUSED

26

27

KÜSIMUSED

8

9

10

KELLE STSENAARIUM?

Filmi aluseks on alati stsenaarium ehk käsikiri, mis kirjaõuduse vahenditega väljendab tulevase filmi süželist ülesehitust ja ideelist suunitlust. Nõukogude filmikunst võib uhke olla paljude silmapaistvate stsenaaristide loomingule. Meenutage, kes on nimetatud nõukogude filmide stsenaariumi autorid.

1. „Selge taevas“ (1961)
2. „Elluastumine“ (1963)
3. „Lenin Oktoobris“ (1937)
4. „Ballad sõdurist“ (1959)
5. „Laul Manšukist“ (1970)
6. „Sõdur tuli rindelt“ (1972)
7. „Esimees“ (1965)
8. „Kommunist“ (1958)
9. „Kolm Paplit“ Pljuštšihha tänavas“ (1968)
10. „Sinu kätte soojus“ (1972)

NENDE ESIMENE FILM

Milliste mängufilmide lavastajatena debüteerisid need 10 tunnustatud filmimeistrit? Nimetage nende teisi filme.

1. Sergei Eisenstein
2. Grigori Tšuhrai
3. Mihhail Romm
4. Andrei Tarkovski
5. Emil Lotjanu
6. Andrzej Wajda
7. Völo Radev
8. Luis Buñuel
9. Giuseppe De Santis
10. Pier Paolo Pasolini

SÕBRALIKUD ŠARŽID

Kas tunnete neid filmirežissööre ja -näitlejaid, keda on karikeerinud nõukogude kunstnikud V. Korjatškin ja J. Šmidt?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

KÜSIMUSED

30

16

KELLE FILMID?

Millisest filmist on foto? Kes on need filmid lavastanud?

1. „Kuldsed mäed“ (1931), „Inimene relvaga“ (1938), „Lenin Poolas“ (1966), „Lühijutu süžee“ (1969)
2. „Zvenigora“ (1928), „Maa“ (1930), „Ivan“ (1932), „Štšors“ (1939)
3. „Sadam udus“ (1938), „Ülemise rõdu lapsed“ (1945), „Thérèse Raquin“ (1953), „Noored hundid“ (1968)
4. „Ahastus“ („Karje“, 1957), „Varjutus“ (1962), „Punane kõrb“ (1964), „Zabriskie Point“ (1969)
5. „Rashomon“ (1950), „Elada“ (1952), „Kurjad elavad edasi“ („Lurjused magavad rahulikult“, 1960), „Punahabe“ (1965)
6. „Lissy“ (1957), „Tähed“ (1959), „Professor Mamlock“ (1961), „Goya“ (1972)
7. „Maa väriseb“ (1948), „Kõige ilusam“ (1951), „Rocco ja tema vennad“ (1960), „Jumalate hukk“ (1969)
8. „Nii ma tulin“ (1964), „Lootuseta“ (1966), „Tähed ja sõdurid“ (1967), „Vaikus ja karje“ (1968)
9. „Nad rändasid ringi“ („Tee“, 1954), „Cabiria ööd“ (1957), „Magus elu“ (1960), „Klounid“ (1970)
10. „Suvi Monikaga“ (1953), „Maasikavälu“ (1957), „Nägu“ (1958), „Häbi“ (1968)

31

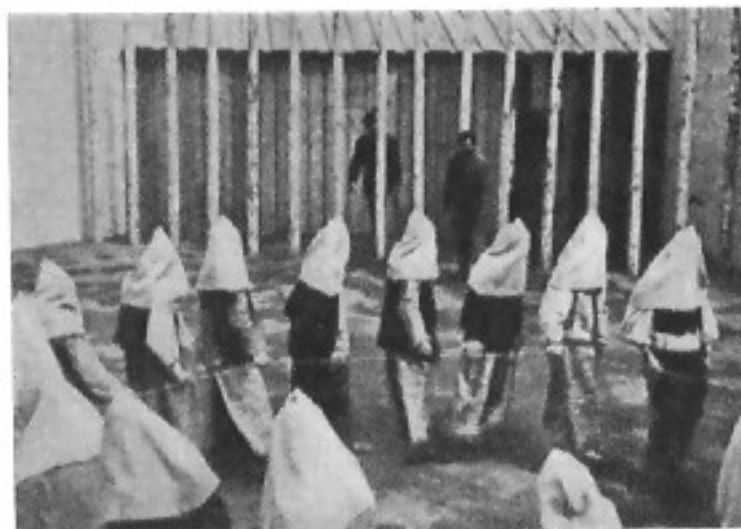
KÜSIMUSED

2
3
4

5
6
7

REŽISSÖÖRIDE KOOSTÖÖ

Film on alati kollektiivi looming, kuid kõige tähtsamaks isikuks filmi võttegrupis peetakse siiski režissööri. Juhtub aga sedagi, et režissöör on oma filmi koos mõne teise režissööriga lavastanud. Tihti ei piirdu selline koostöö ühe filmiga. Milliseid filme on lavastanud siin nimetatud režissööride paarid?

1. Georgi Vassiljev ja Sergei Vassiljev (NSVL)
2. Aleksandr Alov ja Vladimir Naumov (NSVL)
3. Griša Ostrovski ja Todor Stojanov (Bulgaaria)
4. Annelie Thorndike ja Andrew Thorndike (Saksa DV)
5. Grigori Kozintsev ja Leonid Trauberg (NSVL)
6. Lev Kulidžanov ja Jakov Segel (NSVL)
7. Ewa Petelska ja Czesław Petelski (Poola)
8. Ján Kadár ja Elmar Klos (Tšehhoslovakkia)
9. Aleksandr Zarhi ja Jossif Heifits (NSVL)
10. Stepan Kevorkov ja Erazm Karamjan (NSVL)

KA NAISTE ELUKUTSE

Üldiselt arvatakse, et filmirežissööri elukutse on jõukohane rohkem meestele. Kuid paljud naised on suutnud siiski vastupidist tõestada. Kes on need naised, siin loetletud filmide lavastajad?

1. „Jutustus leegitsevatest aastatest“ (1961)
2. „Meie maailma lõpp“ (1964)
3. „Sina ja mina“ (1972)
4. „Cléo viiest seitsmeni“ (1962)
5. „Vari“ (1972)
6. „Nii suur poiss“ (1967)
7. „Ühe taeval all“ (1961)
8. „Kolm Paplit“ Pljuštšihha tänavas“ (1968)
9. „Džamilja“ (1969)
10. „Leidlaps“ (1940)

KÜMME FILMI JA ÜKS REŽISSÖÖR

Püüdke meelde tuletada, millistest nõukogude filmidest on pärit need fotod. Vastamist peaks kergendama asjaolu, et filmide pealkirjade esitähed annavad tuntud nõukogude filmirežissööri ees- ja perekonnanime. Olgu veel lisatud, et sama režissöör on lavastanud esimese ja viimase filmi.

5

6

7

KÜSIMUSED

38

39

KÜSIMUSED

8

9

10

Dokumentaalfilm on ajaloo elav peegel, mis annab võimaluse tunda tegelikkust. Sellest tingituna on tal oluline koht filmikunstis. Kas tunnete neid dokumentaalfilmi meistreid? Nimetage loetletud filmide põhjal nende režissöörid.

1. „Sammu, Nõukogu!” (1926)
„Kolm laulu Leninist” (1934)
„Hällilaul” (1937)
2. „Nanook Põhjast” (1922)
„Moona” (1926)
„Mees Aranilt” (1934)
3. „Vihm” (1929)
„400 miljonit” (1938)
„17. paralleel” (1968)
4. „Rahvaste kohus” (1947)
„Suur Isamaasõda” (1965)
„Granada, Granada, Granada, mu maa...” (1967)
5. „Katjuša” (1964)
„Ainult üks elu” (1965)
„Vormipluus ja frakk” (1969)
6. „Moskvast ja moskvalastest” (1956)
„Sinise tule inimesed” (1961)
„Magistraal” (1964)
7. „Berliin – suurlinna sümfoonia” (1927)
„Week-end” (1928)
„Maailma meloodia” (1929)
8. „Kirjad Siberist” (1958)
„Cuba, si!” (1961)
„Imellus mai” (1963)
9. „Ameerika prantslase pilguga” (1960)
„13 päeva Prantsusmaal” (1968, koos Claude Lelouchiga)
„Armunud Ameerika” (1970)
10. „Mitmekorruseline Ameerika” (1961)
„Inkade maal” (1964)
„Pariis... Pariis” (1967)

Operaatorit peetakse võttegrupis tähtsusest teiseks isikuks. Temast sõltub peamiselt kujundlik lahendus. Vaadake tähelepanelikult juuresolevaid fotosid. Kui teate, milliste filmidega on tegemist, siis püüdke arvata, kes on nende operaatorid.

2
3
4

KÜSIMUSED

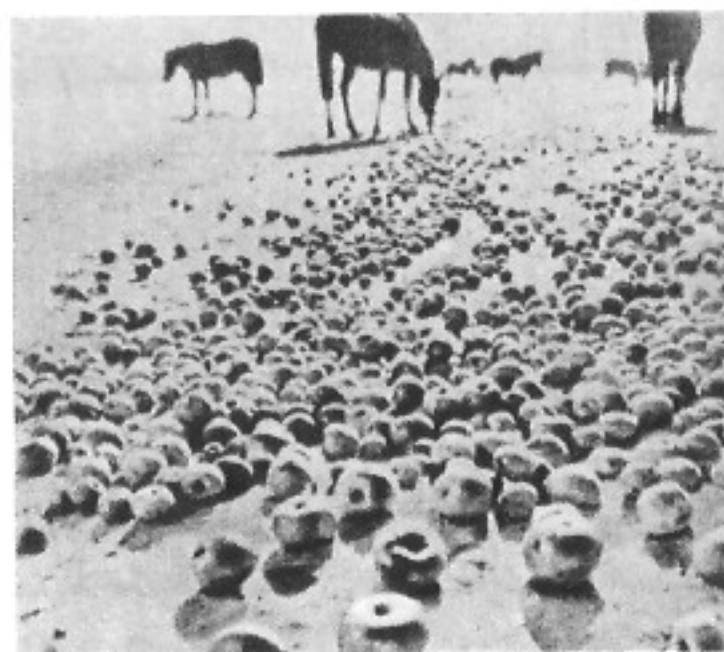
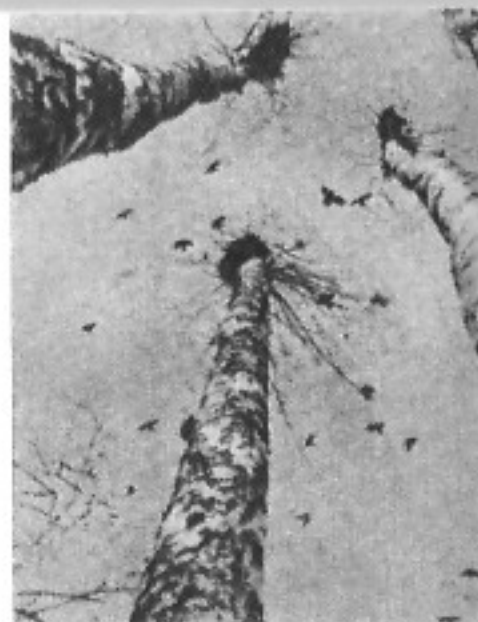
42

5
6
7

43

KÜSIMUSED

MUUSIKA FILMIS

Filmimuusika kui filmi väljenduslikke komponente lülitub harilikult otseselt filmi dramaturgiasse ning aitab sündmustikku ja ideed emotsionaalsemalt esile tuua. Sellepärast on loomulik, et filmimuusikat kirjutavad eri stiilide ja suundade esindajad. Tuletage meelde, kes on need 10 heliloojat, allpool loetletud filmide muusika autorit. Millistele filmidele on nad veel muusikat loonud?

1. „Lõbusad semud“ (1934)
„Tsirkus“ (1936)
„Kevad“ (1947)
2. „Inimene relvaga“ (1938)
„Noor Kaardivägi“ (1948)
„Kuningas Lear“ (1971)
3. „Mustad pärlid“ (1957)
„Peoõhtu“ (1960)
„Karjerist“ (1966)
4. „Inimese saatus“ (1959)
„Vaikus“ (1964)
„Lauluõpetaja“ (1972)
5. „Iseloomutu mees“ (1958)
„Daamid ja härrad“ (1965)
„Serafino“ (1968)
6. „Aleksander Nevski“ (1938)
„Kotovski“ (1943)
„Ivan Groznõi“ (1945)
7. „Esimene õpetaja“ (1966)
„Andrei Rubljov“ (1969)
„Sõda ja rahu“ (1966–67)
8. „Suur illusioon“ (1937)
„Ülemise rüütlilapsed“ (1945)
„Peatänav“ (1956)
9. „Sõda ja rahu“ (1956)
„Magus elu“ (1960)
„Romeo ja Julia“ (1968)
10. „Inimene läheb päikesega kaasa“ (1962)
„Rikas maak“ (1964)
„Armastada“ (1969)

23

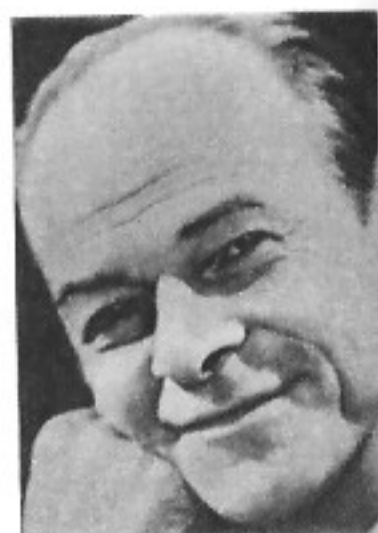
NÕUKOGUDE FILMINÄITLEJAJD

Kes on need nõukogude filminäitlejad, keda näete fotodel? Millistest filmidest on nad teile meelde jäänud?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

KÜSIMUSED

46

47

KÜSIMUSED

NÕUKOGUDE FILMINÄITLEJAJD TEISTE RIIKIDE FILMIDES

Nõukogude kinematograafia rahvusvahelised sidemed ei piirdu ühisfilmide lavastamisega, tihti antakse meie näitlejaile osi teiste riikide filmides. Kes nõukogude näitlejaist on kaasa mänginud nendes filmides?

1. „Tsaar ja kindral“ (Bulgaaria 1966, režissöör Válo Radev)
2. „Selguse päev“ (Poola 1970, režissöör Jerzy Passendorfer)
3. „Punane mantel“ (Taani-Rootsi 1967, režissöör Gabriel Axel)
4. „Valge pimedus“ (Tšehhoslovakkia 1948, režissöör František Čáp)
5. „Nii ma tulin“ (Ungari 1964, režissöör Miklós Jancsó)
6. „Seitse venda Cervit“ (Itaalia 1968, režissöör Gianni Puccini)
7. „Lahing Neretva ääres“ (Jugoslaavia 1969, režissöör Veljko Bulajić)
8. „Teeviidad“ (Poola 1970, režissöör Andrzej Piotrowski)
9. „Roomas oli öö“ (Itaalia-Prantsusmaa 1960, režissöör Roberto Rossellini)
10. „Järglane“ (Saksa DV 1965, režissöör Ingrid Sander)

VARJUNIMED

Paljusid filmitegelasi tunnevad vaatajad rohkem pseudonüümi kui tegeliku nime järgi. Kõlavam ja kergemini meelde jäävam varjunimi asendab tihti mitte eriti efektse tõelise ees- või perekonnanime. Reklaami huvides eelistatakse loomulikult lühemaid (näit. Theda Bara, õieti Theodosia Goodman), Totò (õieti Antonio de Curtis Gagliardi Ducas Comnuno di Bisanzio). Allpool toome kümne tuntud filminäitleja ja -režissööri kodanikunime. Milliste pseudonüümide all on nad teile tuttavad?

1. Françoise Sorya
2. André Raimbourg
3. René-Lucien Chomette
4. Yvo Livi
5. Norma Jean Baker
6. Rudolph Oaxaca
7. Marie-José Benhalassa
8. Simone Roussel
9. Richard Jenkins
10. Maria Luisa Ceciarelli

EDUKAS DEBÜÜT

Pole just eriti palju neid filminäitlejaid, kes juba esimese rolliga suudaks vaatajaile meelde jäävat elamust pakkuda, sellepärast pole nii mõnegi silmapaistva näitleja puhul sugugi lihtne meenutada, millises filmis ta debüteeris. Kes on need kümme nõukogude filminäitlejat, kelle debüüti võib üldiselt õnnestunuks pidada. Millistes filmides nad debüteerisid? Nimetage veel filme, milles nad on mänginud.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

KOLM NÄITLEJAT JA ÜKS TEGELASKUJU

Populaarseid kirjandusteoseid on korduvalt ekraniseeritud, seetõttu pakub iga teose järjekordne, uute osatäitjatega filmivariant ohtralt võrdlemisvõimalusi, kutsub esile vaidlusi ja aitab tihti paremini hinnata näitlejate meisterlikkust. Esitatud kümnesse näitlejatekolmikusse kuuluvad näitlejad on eri aegadel, tihti ka eri riikides kehastanud üht ja sama tegelaskuju. Millist? Millistes filmides?

1. Gregory Peck
Gérard Philipe
Nikolai Burljajev
2. Orson Welles
Sergei Bondartšuk
Laurence Olivier
3. Lon Chaney
Charles Laughton
Anthony Quinn
4. Greta Garbo
Vivien Leigh
Tatjana Samoilova
5. Fjodor Šaljapin
Nikolai Tšerkassov
Peter O'Toole
6. Asta Nielsen
Laurence Olivier
Innokenti Smoktunovski
7. Gérard Philipe
Takashi Shimura
Juri Jakovlev
8. Ossip Abdulov
Boriss Andrejev
Orson Welles
9. Pavel Kadotšnikov
Horst Buchholz
Leonid Kuravljov
10. Sarah Bernhardt
Greta Garbo
Maria Félix

POPULAARSEID NAISNÄITLEJAJD

Kes on need kümme nimekat naisnäitlejat, keda näete fotodel?
Millistes filmides on nad mänginud?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

29

POPULAARSEID MEESNÄITLEJAJD

Kes on need kümme nimekat meesnäitlejat, keda näete fotodel?
Millistes filmides on nad mänginud?

1

2

3

4

KÜSIMUSED

54

5

6

7

8

9

10

55

KÜSIMUSED

Kümme filmi. Peasid mängivad neis populaarsed näitlejad, kelle perekonnanimi algab tähega M. Kes?

1. „Cabiria ööd” (Itaalia, 1957)
2. „Korter” (USA, 1960)
3. „Mamma Roma” (Itaalia, 1962)
4. „Persikute varas” (Bulgaaria, 1964)
5. „Fantoom” (Prantsusmaa, 1964)
6. „Inglise markiis Angélique” (Prantsusmaa, 1965)
7. „Lahutus itaalia moodi” (Itaalia, 1961)
8. „Suure Karu pojad” (Saksa DV, 1966)
9. „Punahabe” (Jaapan, 1965)
10. „Kaalul on rohkem kui elu” (Poola, 1969)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

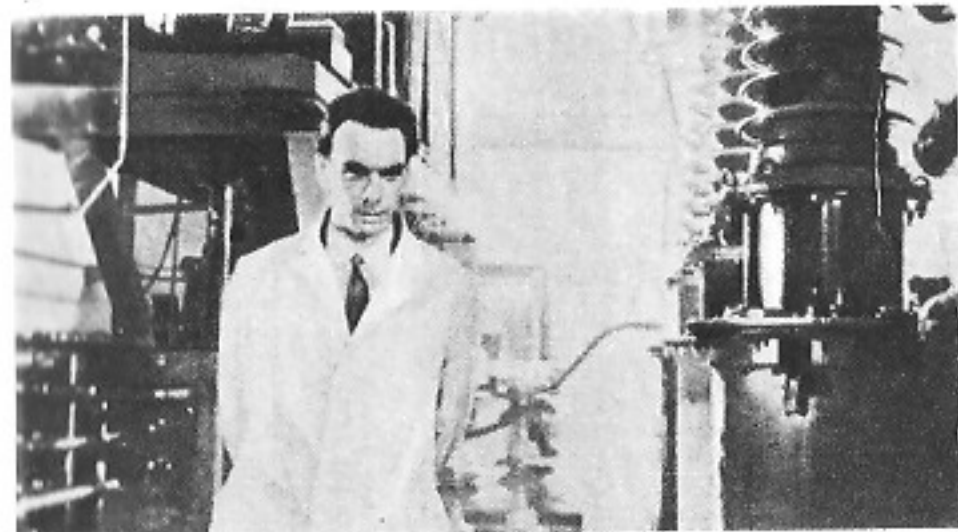
REŽISSÖÖR VÕI NÄITLEJA

Paljud režissöörid on endale näitlejana nime teinud ja vastupidi, paljud näitlejad on proovinud ka filme lavastada. Mõnelgi puhul on raske vahet teha, kumb ta eelkõige on, kas režissöör või näitleja. Kes on need režissöörid ja näitlejad, keda fotodel näete? Milliseid filme on nad lavastanud, millistes mänginud?

KÜSIMUSED

60

61

KÜSIMUSED

5
6
7

KÜSIMUSED

62

8
9
10

63

KÜSIMUSED

EESTI NSV NÄITLEJAJD VENNASVABARIIKIDE FILMIDES

Eesti näitlejad on tihti saanud osi vennasvabariikide filmides. Ehkki need osad on enamasti teisejärgulised, on mängimine vennasvabariikide stuudio filmides meie näitlejaile ikkagi suureks tunnustuseks. Nimetage eesti näitlejaid, kes mängisid siin loetletud filmides.

1. „Kuningas Lear“ („Lenfilm“ 1971)
2. „Kibe vili“ („Moldova-film“ 1967)
3. „Aarete saar“ (Gorki-nim. Filmistuudio 1972)
4. „Punane väljak“ („Mosfilm“ 1970)
5. „Kümme talve ühe suve eest“ („Moldova-film“ 1970)
6. „Ootamatu armastus“ („Belorussfilm“ 1971)
7. „Tagasipöördumine ellu“ („Mosfilm“ 1972)
8. „Lahing pärast võitu“ („Mosfilm“ 1972)
9. „Tobago“ muudab kurssi“ (Riia Filmistuudio 1966)
10. „Tütarlaps ja kaja“ („Koolivaheaja viimane päev“, Leedu Filmistuudio 1964)

KAS TUNNETE FILMIKANGELASI?

Paljud filmid on tohutu populaarsuse saavutanud eelkõige tänu õnnestunud näitlejatööle. Ühes või teises filmis peaosas mänginud näitlejate nimesid enamasti teatakse, kuid hoopis harvemini jäävad meelde filmikangelaste nimed, kui pole just tegemist tuntud kirjandusteose ekraniseeringuga. Püüdke meelde tuletada, kes ja millistes filmides on kehastanud siin loetletud filmikangelasi.

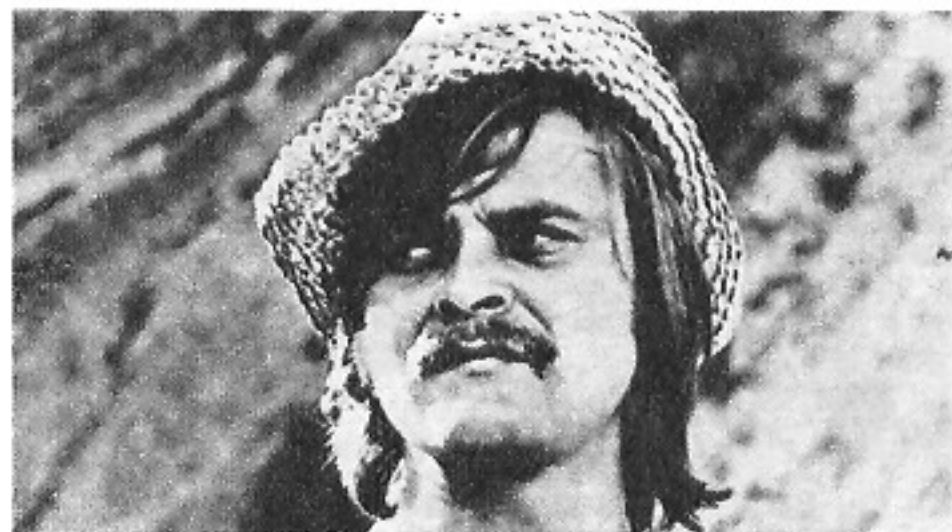
1. Jelena Koltsova
2. Fjodor Aniskin
3. Juri Detotškin
4. Andrei Baškirtsev
5. Ladeinikov
6. Bronius Lokys
7. Nadežda Petruhhina
8. Ilja Melnikov
9. Paša Stroganova
10. Aljoša Skvortsov

NOORI FILMINÄITLEJAJD

Kas tunnete neid noori, põhiliselt 1960-ndail aastail debüteerinud näitlejaid? Millistest filmidest on need fotod?

2
3
4

KÜSIMUSED

66

5
6
7

67

KÜSIMUSED

KÜSIMUSED

68

35

TUMMFILMI TÄHTI

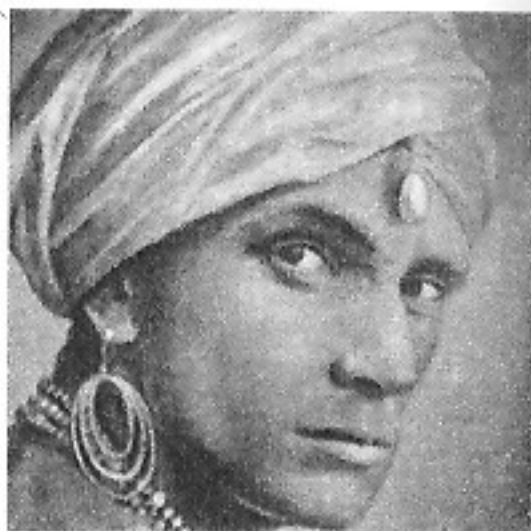
Tummfilmiajastul kerkis hulgaliselt esile filminäitlejaid, kes võitsid publiku hulgas erakordse populaarsuse ning aitasid kaasa staarisüsteemi kujunemisele. Nüüdisajal on paljude nende näitlejate nimed küll unustuse hõlma vajumas, kuid oma jälje filmikunsti ajalukku on nad ikkagi jätnud. Püüdke fotode põhjal mõistatada, kes on need tummfilmipubliku lemmikud.

69

KÜSIMUSED

2
3
4

5
6
7

8
9
10

36

FILMIKOOMIKUID

Hea komöödiafilm on alati teretunud külaline meie ekraanidel, eriti kui selles teeb kaasa mõni tuntud koomik. Millistest komöödiafilmidest on need fotod pärit ja keda kuulsatest koomikutest neil näete?

2
3
4

KÜSIMUSED

5
6
7

KÜSIMUSED

BIOGRAAFILISED FILMID

Filmikunstile on korduvalt ainet andnud väljapaistvate isiksuste (väejuhid, kirjanikud, teadlased, kunstnikud jt.) elu. Tihti ütleb juba pealkiri, kellest film („Andrei Rubljov“, „Ferenc Liszt“, „Goya“, „Tšaikovski“ jne.). Kas te aga teate, kelle elu ja tegevust käsitlevad need nõukogude filmid?

1. „Höbefanfaarid“ (Gorki-nim. Filmistuudio 1971, režissöör Eduard Botšarov)
2. „Ema süda“ (Gorki-nim. Filmistuudio 1966, režissöör Mark Donskoi)
3. „Unenägu“ (Dovženko-nim. Kiievi Filmistuudio 1964, režissöör Vladimir Denissenko)
4. „Hüvastijätt Peterburiga“ („Lenfilm“ 1972, režissöör Jan Frid)
5. „Seltsimees Arseni“ (Gorki-nim. Filmistuudio 1965, režissöör Ivan Lukinski)
6. „Graanaatõuna värv“ („Armenfilm“ 1971, režissöör Sergei Paradžanov)
7. „Baleriin“ („Mosfilm“ 1970, režissöör Vadim Derbenjov)
8. „Tähed ei kustu“ („Mosfilm“ 1971, režissöör Adžar Ibragimov)
9. „Pöörane Jegudiil Hlamida“ („Lenfilm“ 1970, režissöör Nikolai Lebedev)
10. „Tulen sinu juurde“ (Dovženko-nim. Kiievi Filmistuudio 1972, režissöör Nikolai Maštšenko)

SPORTLASED FILMIS

Pole just vähe spordikuulsusi, kes on püüdnud oma nime jäädvustada ka filmikunsti ajalukku. Olgu kuidas on, kuid vaataja silmis on nende osavõtt nii mõnegi muidu kesise filmi vaadatavusele kaasa aidanud. Kes tuntud sportlastest on mänginud nendes filmides?

1. „Tarzan leiab poja“ (1939)
2. „Rasked kindad“ (1957)
3. „Kuulsuse rõngad“ (1962)
4. „Päikesepaistelise oru serenaad“ (1941)
5. „Sinine jää“ (1970)
6. „Jutustus vaestest armastajatest“ (1954)
7. „Mina, uurija“ (1972)
8. „Kuninganna rüütel“ (1971)
9. „12 neidu ja üks mees“ (1959)
10. „Medeia“ (1970)

KIRJANDUSTEOSEID EKRAANIL

Kirjandusteoste ekraniseerimine aitab tihti tublisti kaasa kirjanduse populariseerimisele, sageli neilgi kordadel, kui film jääb kunstiväärtuselt raamatule alla. Ka näukogude filmikunstis on ekraniseeringud tavaline nähtus. Kelle teoste ekraniseerimist kajastavad küsimustes esitatud andmed (stuudio, filmi ekraanile jõudmise aasta ja režissööri nimi)? Milliseid teoseid siin mõeldakse?

1. „Mosfilm“ 1966–67, Sergei Bondartšuk
„Mosfilm“ 1968, Aleksandr Zarhi
„Lenfilm“ 1969, Vladimir Vengerov
2. Gorki-nim. Filmistuudio 1952, Aleksandr Rou
„Lenfilm“ 1960, Aleksei Batalov
„Mosfilm“ 1967, Konstantin Jeršov ja Georgi Kropatšov
3. „Sojuzfilm“ (Leningrad) 1934, Vladimir Petrov
„Rot-Front“ 1937, Jakov Protazanov
„Mosfilm“ 1945, Vladimir Petrov
4. „Mosfilm“ 1957, Vladimir Petrov
„Mosfilm“ 1965, Abram Room
Dovženko-nim. Filmistuudio 1971, Boriss Ivtšenko
5. „Mosfilm“ 1969, Ivan Pärjev
Gorki-nim. Filmistuudio 1970, Lev Kulidžanov
„Lenfilm“–„Barrandov“ (Tšehhoslovakkia) 1972, Aleksei Batalov
6. Gorki-nim. Filmistuudio 1953, Ivan Lukinski
„Mosfilm“ 1958, Vladimir Skuibin
Gorki-nim. Filmistuudio 1965, Maria Fjodorova
7. Ühendatud Keskstuudio (Alma-Ata) 1943, Georgi ja Sergei Vassiljev
Kiievi Filmistuudio 1953, Timofei Levštšuk
Dovženko-nim. Kiievi Filmistuudio 1966, Vladimir Dovgan
8. „Mosfilm“ 1945, Aleksandr Stolper
„Mosfilm“ 1964, Aleksandr Stolper
„Mosfilm“ 1971, Aleksei Sahharov
9. „Mosfilm“ 1948, Aleksandr Stolper
„Mosfilm“ 1968, Damir Vjatitš-Berežnõhh
„Mosfilm“ 1970, Damir Vjatitš-Berežnõhh
10. „Kirgizfilm“ 1963, Larissa Šepitko
„Mosfilm“ 1969, Sergei Urussevski
„Mosfilm“ 1969, Irina Poplavskaja

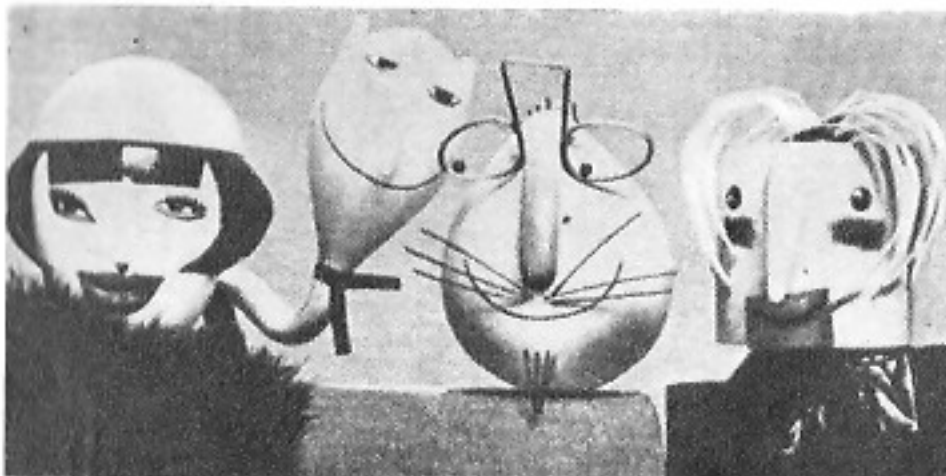
MULTIFILMID

Multifilmid, s. o. joonis- ja nukufilmid pakuvad peaaegu alati meeldivat ajaviidet lastele ja täiskasvanutele. Ka multifilmil ei puudu oma koolkonnad ja klassikud ning nüüdisajal nimekad meistrid. Millistest multifilmidest on pärit need fotod? Kes on režissöörid?

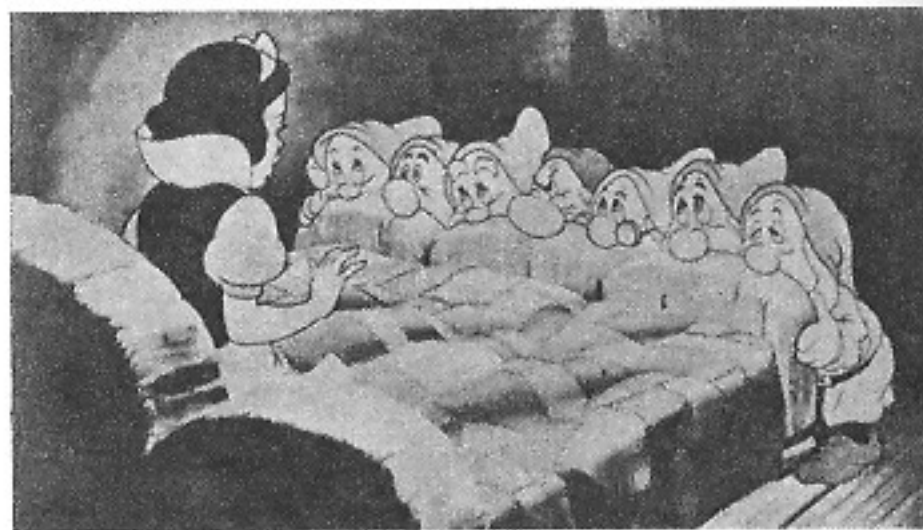
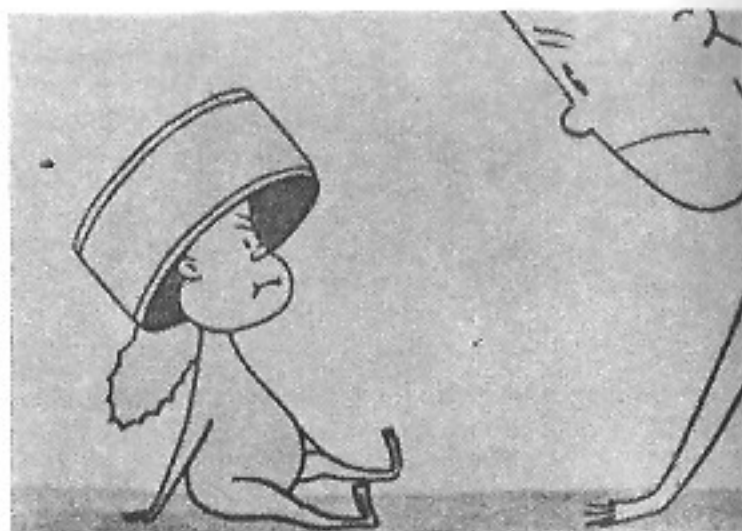
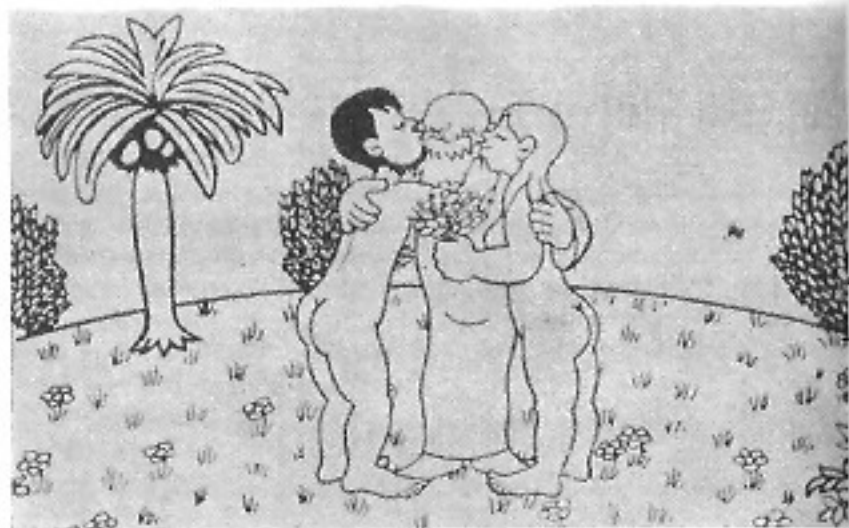

1

2

3
4
5

KÜSIMUSED

80

6
7
8

UUS PEALKIRI. MIKS JUST NII?

41

Meie kinodesse jõudvad välismaa filmid saavad tihti uue pealkirja. Sellist moodust rakendatakse muide laialdaselt ka teistes riikides. Enamasti on säärase nimepaneku ajendanud soov anda filmile ligitõmbavam, järelikult kommertslikum pealkiri. Sealjuures pole uuel pealkirjal tihti midagi ühist filmi sisuga. Toome ära kümne meil linastunud välismaa filmi tegelikud pealkirjad. Millise pealkirja all jooksid nad meie kinodes?

1. „Raske elu“
2. „Külmad päevad“
3. „Minu koolivend“
4. „Naine üheks hooajaks“
5. „Kuidas ma Teise maailmasõja valla päästsin“
6. „Tütarlaps püstoliga“
7. „Sild“
8. „Tubakas“
9. „Lööke“
10. „Need toredad mehed oma lennumasinates ehk Kuidas ma 25 tunni ja 11 minutiga Londonist Pariisi lendasin“

42

AUHINNATUD FILME

Paljud nõukogude filmid on saanud auhinda rahvusvahelistel filmifestivalidel. Meie nimetame preemia ja festivali, millel see antud, teie ülesanne on leida selle saanud kodumaine film.

1. „Püha Markuse hõbelõvi“ XVI Veneetsia rahvusvahelisel filmifestivalil 1955
2. „Kuldne palmioks“ XI Cannes'i rahvusvahelisel filmifestivalil 1958
3. Peaauhind I Moskva rahvusvahelisel filmifestivalil 1959
4. „Kristallgloobus“ XIII Karlovy Vary rahvusvahelisel filmifestivalil 1962
5. „Püha Markuse kuldõvi“ XXIII Veneetsia rahvusvahelisel filmifestivalil 1962
6. „Hõbepuri“ XVIII Locarno rahvusvahelisel filmifestivalil 1965
7. „Püha Markuse kuldõvi“ XVIII Veneetsia rahvusvahelisel laste- ja noorsoofilmide festivalil 1966
8. Suur auhind (*Grand Prix*) V Krakovi rahvusvahelisel lühifilmide festivalil 1968
9. Rahvusvahelise Filmiojakirjanike Föderatsiooni (FIPRESCI) preemia XXII Cannes'i rahvusvahelisel filmifestivalil 1969
10. „Kuldtuvi“ XV Leipzigi rahvusvahelisel dokumentaal- ja lühifilmide festivalil 1972

MOSKVA RAHVUSVAHELISED FILMIFESTIVALID

1. Millal toimus Moskvas esmakordselt rahvusvaheline filmifesti-
val?
2. Mis aastast alates toimuvad Moskva rahvusvahelised filmi-
festivalid regulaarselt?
3. Milline on Moskva filmifestivalide deviis?
4. Kes on olnud mängufilmide žürii esimehed senistel festiva-
lidel?
5. Millised mängufilmid ja režissöörid on saanud Moskva rah-
vusvahelisel filmifestivalil peauhinna?
6. Millistele filmidele määrati kuldauhind III rahvusvahelisel
Moskva filmifestivalil?
7. Milline nõukogude film sai kuldauhinna parima lühimängu-
filmi eest IV rahvusvahelisel Moskva filmifestivalil?
8. Kellele anti parima mees- ja naisosatäitja auhind V rahvus-
vahelisel Moskva filmifestivalil?
9. Milline film sai Rahvusvahelise Filmiajakirjanike Föderat-
siooni (FIPRESCI) auhinna VI rahvusvahelisel filmifestivalil?
10. Milline film sai kuldauhinna lastefilmide konkursil VII rahvus-
vahelisel Moskva filmifestivalil?

ARMASTUS PEALKIRJADES

Filmeviorgarid teavad hästi, kui suurel määral sõltub pealkirjast ühe või teise filmi menu publiku juures. Sellepärast kasutataksegi tihti võlusõnu, mis aitavad nii mõnigi kord filmi tegelikku väärtust varjata. Üks sääraseid on „armastus“, seda sisaldavaid peal-
kirju võib loetleda kümnete kaupa. Teie ülesanne on seekord väga lihtne: tuleb vaid ära arvata, millistes riikides on nimetatud filmid toodetud.

1. „Hääletan armastuse poolt“
2. „Kuidas armastuses edu saavutada“
3. „Armastus esimesest silmopilgust“
4. „Suur armastus“
5. „Armastus võidutseb“
6. „Elogu armastus!“
7. „Armastus ja riid“
8. „Armastus ja pisarad“
9. „Õnnetu armastus“
10. „Rohi armastuse vastu“

EKRAANIL ON LAPSED

Lapsed filminäitlejotena – see on filmikunstis tavaline nähtus. Enamikule jääb filmis mängimine lapsepõlvemälestuseks. Kuid on ka neid, kes veel täiskasvanunagi mängivad filmis või teatris. Vaadake fotosid ja tuletage meelde, millistest lastefilmidest nad on võetud. Võib-olla teate ka peaosi mänginud laste nimesid.

2

3

4

KÜSIMUSED •

86

5

6

7

87

KÜSIMUSED

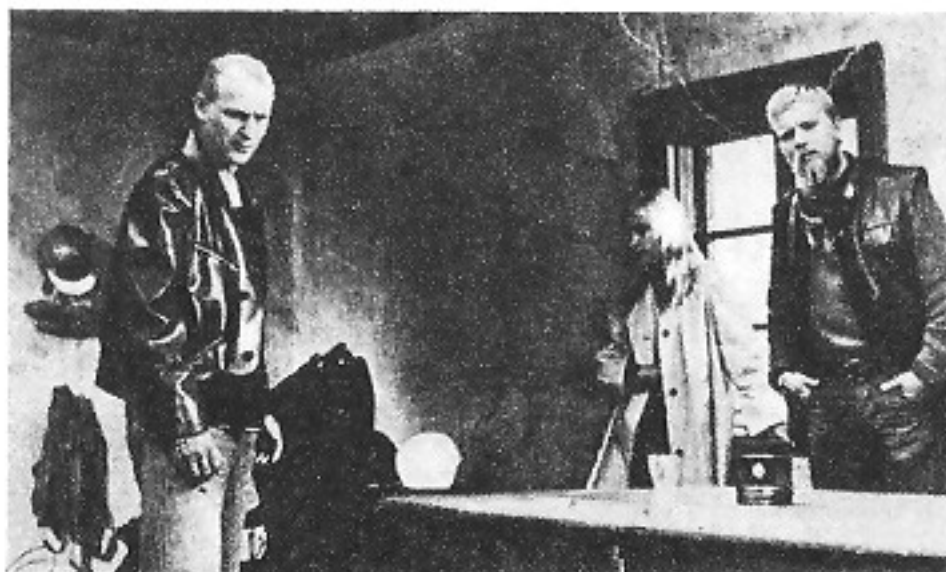
ARMASTUS JA FILMIKUNST

Armastus ja filmikunst – need on lahutamatud mõisted. Häid armastusfilme vaadatakse niigi suure huviga, kui aga armunuid kehastavad publiku lemmiknäitlejad, pole mingit mõtet filmi menüs kahelda. Esitame kümme paari näitlejaid, kes pole kunagi filmides koos armastajaid mänginud. Teie ülesanne on ühendada armunud õigetesse paaridesse ja nimetada film, kus nad koos esinesid.

1. Catherine Deneuve – Ernest Borgnine
2. Gina Lollobrigida – Leonard Whiting
3. Betsy Blair – Gérard Philipe
4. Izolda Izvitskaja – Rade Marković
5. Olivia Hussey – Lars Passgård
6. Anna Prucnal – Daniel Olbrychski
7. Pola Raksa – Georgi Naumov
8. Pia Degermark – Omar Sharif
9. Nevena Kokanova – Oleg Striženov
10. Gyneth Molvig – Tommy Berggren

NÕUKOGUDE EESTI FILME

Millistest „Tallinnfilmi“ filmidest on need fotod? Kes on režissöör?

2
3
4

5
6
7

8

9

10

KÜSIMUSED

92

48

SOTSIALISMIMAADE FILME

Millistest sotsialismimaaade filmidest on pärit need fotod? Nime-
tage ka riik ja režissöör.

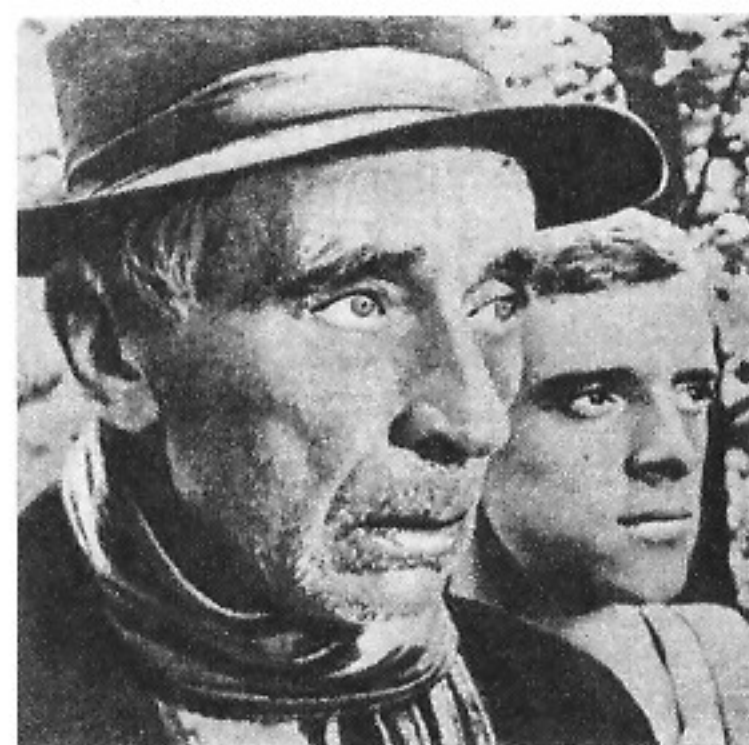
93

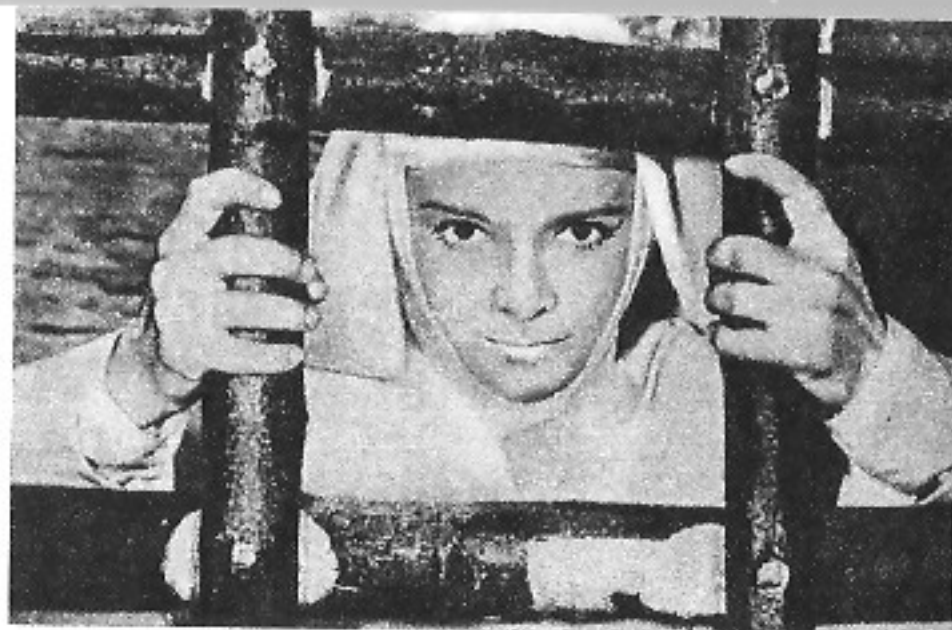
KÜSIMUSED

2
3
4

5
6
7

FILMITEADUS

49

Tõeline filmisõber ei piirdu ainult filmide vaatamisega. Talle pakub kindlasti huvi kirjandus, mis aitab süvendada teadmisi filmikunsti teooriast ja ajaloost. Paljude filmiteoreetikute ja -ajaloostaste nimed peaksid meilegi lugejaile tuttavad olema. Püüdkes siin esitatud põgusate elulooliste andmete ja teoste pealkirjade järgi otsustada, kes on need filmiteadlased?

1. Nõukogude filmikriitik ja -teadlane. Sünd. 1912. 1939. aastast Üleliidulise Riikliku Kinematograafiainstituudi õppejõud (professor 1963. aastast), kunstiteaduse doktor (1961). Teoseid: „Советский биографический фильм“ (1949), „Александр Довженко“ (1959), „Советская кинокомедия“ (1964), „Смешное на экране“ (1964), „Краткая история советского кино“ (1967, eesti keeles „Nõukogude filmi lühiajalugu“ 1971). Aastast 1969 VNFSV teeneline kunstitegelane.

2. Nõukogude filmikriitik ja -teoreetik. Sünd. 1909. Üleliidulise Riikliku Kinematograafiainstituudi professor. Avaldanud uurimusi nõukogude ja välismaa filmikunsti teooriast. Tähtsamad teosed on filmidramaturgia probleeme käsitlev „Мастерство кинодраматурга“ (1961), välismaa filmikunsti tendentse vaagiv „Крушение и созидание“ (1964) ning nõukogude paljurahvuselise filmikunsti kogemusi üldistav „Завтра и сегодня“ (1968). Tema toimetamisel ilmuvad aastast 1954 kogumikud „Вопросы кинодраматургии“. Aastast 1969 VNFSV teeneline kunstitegelane.

3. Ungari filmiteoreetik, kirjanik ja stsenaarist. Elas aastail 1884–1949. Kirjanduslikku tegevust alustas 1909. Emigreeris 1919 Viini, 1926. aastast elas Saksamaal, 1931–1945 NSV Liidus, kus luges Üleliidulises Riiklikus Kinematograafiainstituudis loenguid filmikunsti esteetikast. 1945. aastast elas Ungaris. Vene keeles on ilmunud tema teosed „Видимый человек“ (1925), „Культура кино“ (1925), „Дух фильма“ (1935), „Искусство кино“ (1945), „Кино. Становление и сущность нового искусства“ (1968, originaal 1948 Ungaris).

4. Itaalia filmikriitik ja -teoreetik, marksistliku esteetika esindajaid itaalia filmiteaduses. Sünd. 1918. Oli 1948–52 ajakirja „Cinema“ toimetaja, 1952. aastast ajakirja „Cinema Nuovo“ peatoimetaja. Tema põhiteoseid „Storia delle teorie del film“ (1960) ilmus 1966 ka vene keeles.

5. Inglise publitsist, filmiteoreetik, stsenaarist ja režissöör. Sünd. 1904. a. Ülemaailmse Rahunõukogu liige ja Rahvusvahelise Lenini rahupreemia laureaat (1959). Kuulus Sergei Eisensteini USA-s viibimise ajal (1930–32) tema filmigruppi. Tähtsamad filmikunsti käsitlevad teosed on „The Political Censorship of Films“ (1929), „Film World“ (1964, vene keeles 1969, eesti keeles „Filmimaailm“ 1973), „With Eisenstein in Hollywood“ (1969).

6. Prantsuse filmikriitik ja -teoreetik. Elas aastail 1918–1958. Asutas 1952 koos Jacques Doniol-Valcroze'iga teoreetilise ajakirja „Cahiers du Cinéma“. Teda peetakse prantsuse „uue laine“ vaimseks isaks, kelle mälestusele François Truffaut pühendas oma

filmi „400 lööki“ (1959). Tema põhitood, eri aegadel kirjutatud artiklite kogumikud ilmusid 1958–1962 neljas köites üldpealkirjaga „Qu'est-ce que le cinéma?“, millest vene keeles ilmus 1972 valitud artiklite kogumik „Что такое кино?“.

7. Poola filmiajaloolane ja -kriitik. Sünd. 1909. Esimesed filmialased artiklid avaldas 1929. Kuulus 1930–1935 tegutsenud poola progressiivsete filmitegelaste koondisse „Start“. 1950. aastast Poola Teaduste Akadeemia Kunstide Instituudi filmikunsti teooria ja ajaloo sektori juhataja, 1960–1968 Kunstide Instituudi direktor, 1951–1965 teoreetilise ajakirja „Kwartalnik filmowy“ ja 1966–1968 selle baasil loodud ajakirja „Kino“ peatoimetaja, 1948–1968 Riikliku Kinematograafia ja Teatrikunsti Kõrgema Kooli (Łódźis) professor ning 1949–1952 ja 1957–1968 selle rektor, 1948–1972 Rahvusvahelise Filmiaarhiivide Föderatsiooni president. Teosed: „Historia sztuki filmowej“ (seni ilmunud 5 köidet, 1955–1970, vene keeles neli köidet 1968–1974), „Spotkania z X muza“ (1960), „Film i telewizja w USA“ (1964, vene keeles 1966), „Dwadzieścia pieć lat filmu Polski Ludowej“ (1969), „Nowy film amerykański“ (1973).

8. Prantsuse filmiajaloolane ja -kriitik. Elas aastail 1904–1967. Osales II maailmasõja ajal vastupanuliikumises, oli pörandaluse „Lettres françaises“ kaastöötaja, pärast sõda sama lehe alaline filmikriitik. Oli Kõrgema Filmihariduse Instituudi (IDHEC) ja Filoloogilise Instituudi professor. Doktoriväitekirja kaitses NSV Liidus. Põhitöö „Histoire générale du cinéma“ (5 köidet, 1946–1954, vene keeles 4 köidet 1958–1963). Teisi teoseid: „Histoire du cinéma mondial des origines à nos jours“ (1949, 1966, vene keeles 1957), „Vie de Charlot“ (1952, vene keeles 1955 ja 1965), „Georges Méliès“ (1961), „Histoire du cinéma français“ (1962), „Louis Lumière“ (1964), „Dictionnaire des films“ (1965), „Dictionnaire des cinéastes“ (1965), „Gérard Philipe“ (1967), „Dziga Vertov“ (1971).

9. USA kirjanik, stsenaarist ja filmiteoreetik. Sünd. 1895. Üks kümnest progressiivsest Hollywoodi tegelasest, kelle Ameerika-vastase tegevuse uurimise komisjon 1947 süüdi mõistis. Filmilinnast välja- aetuna jätkas teoreetikuna. Teosed: „Theory and Technique of Playwriting and Screenwriting“ (1949, vene keeles 1960), „Film: The Creative Process“ (1964, vene keeles 1965).

10. Saksa päritoluga ameerika filmiteoreetik ja -sotsioloog. Elas aastail 1899–1966. Emigreeris 1933 Pariisi, sealt 1941 New Yorki. Tähtsamad teosed on „From Caligari to Hitler. A Psychological History of the German Film“ (1947) ja „Theory of Film“ (1960, vene keeles 1974).

50

TEEME ISE MONTAAŽI

Me teame juba, et filmivõtted ei toimu kunagi täpselt selles järjestuses, nagu me ekraanil näeme, alles montaaži abil liidetakse üksikud filmilindi tükid terviklikuks kunstiteoseks. Püüdke teiegi nägemismälu appi võttes teha tuntud nõukogude filmi „Valgevene vaksal“ („Mosfilm“ 1971, režissöör Andrei Smirnov) montaaž, s. o. seada kõik kümme fotot filmi sündmustikule vastavasse järjestusse.

Vastused

KUIDAS VALMIB FILM?

1. **Kirjandusliku stsenaariumi loomine.** Stsenaarium e. käsikiri on tulevase filmi sisu kirjanduslik väljendus. Seda lugedes tutvume filmi ainetiku, sündmustiku ja kangelastega. Kirjandusliku stsenaariumi koostamisel arvestatakse filmikunsti seaduspärasusi, mis võimaldavad režissööril endale ette kujutada konkreetseid stseene, tegevuskohti, kangelaste käitumist jm. Stsenaarium võib olla olgupärane (omada iseseisvat kirjanduslikku tähendust) või kirjandusteoste (romaan, jutustuse, näidendi) ekraniseering. Tavalise pikkusega filmi stsenaariumi maht ei tohi üldiselt olla üle 80 masinakirjalehekülje.
2. **Töö režiiistsenaariumiga.** Režiiistsenaariumis nähakse ette iga stseeni, iga võttekaadri täpne lahendus, oletatavad võttepunktid, iga võttekaadri pikkus meetrites, plaanid, helitaust ning määratakse kindlaks dialoogide lõplik tekst. Režiiistsenaariumis on samuti kavandatud võttepaik (looduses või paviljonis), osavõtjate näitlejate ja statistide arv ning kostüümide, dekoratsioonide ja rekvisiitide vajadus. Režiiistsenaarium on filmi lavastamise ja montaaži alus. Peale režissööri võtavad selle koostamisest osa tulevase filmi operaator ja kunstnik.
3. **Eelarve ja töögraafiku koostamine.** Kui režissöör on töö režiiistsenaariumiga lõpetanud, määrab filmi direktor koos abilisega kindlaks võtteobjektide arvu, aparatuuri ja rekvisiitide vajaduse, s. o. kõige selle, mis võimaldab režissööri kavatsusi ellu viia. Õigesti koostatud eelarve ja võtete täpne graafik aitavad lühendada filmi vahetu loomise aega.
4. **Looduslike võttepaikade valik.** Kõiki väljaspool paviljoni tehtavaid võtteid nimetatakse loodusvõteteks. Sobivate paikade otsinguile sõidavad harilikult režissöör või tema assistent, operaator, kunstnik ja filmi direktor.
5. **Näitlejate valik.** Ühe või teise näitleja, eriti peaosaliste õnnestunud valikust sõltub kogu filmi edu. Sellepärast proovitakse igasse ossa mitut näitlejat. Neid kõiki filmitakse lühiepisoodides, mille hiljem vaadatakse läbi režissöör ja stuudio kunstnikkogu.
6. **Töö dekoratsiooni- ja kostüümieskiseid.** Üheaegselt looduslike võttepaikade ja näitlejate valikuga käib töö dekoratsioonieskiseid. Kostüümikunstniku kavandite järgi õmmeldakse näitlejatele kostüümid, tehakse parukad ja leitakse sobiv grimm.
7. **Filmivõtted.** Kõik eelnenu moodustas ettevalmistusperioodi. Osa režissööre peab seda filmi loomise tähtsaimaks etapiks, võtteid aga juba kindlapiiriliste kavatsuste tehniliseks teostamiseks. Teised omistavad suurema tähtsuse võtteperioodile. Üldiselt ei filmita stseene nende ekraanile ilmumise järjekorras, harilikult jäädvustatakse kõik samade dekoratsioonidega või ühes kohas toimuvad episoodid lindile järjest. Loomulikult tuleb arvestada ka aastaajaga, stuudio tehnilisi võimalusi,

näitlejate koormust ja paljusid teisi tegureid. Iga stseeni filmitakse mitu korda, see tähendab, tehakse mitu duublit, enne kui režissöör saavutab soovitud tulemust.

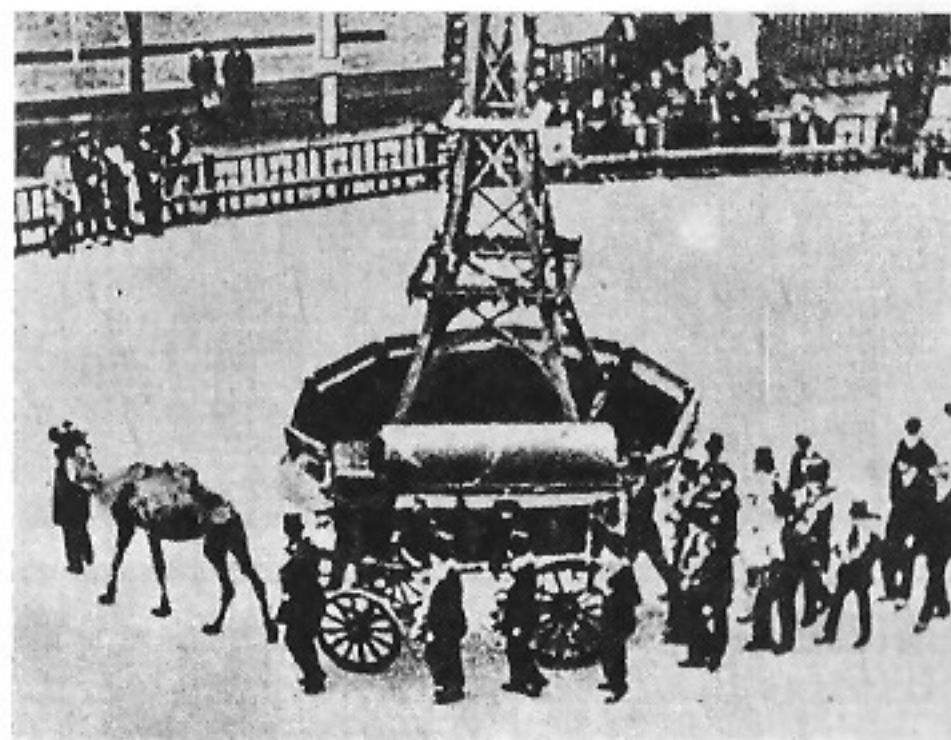
8. **Montaaž.** Võttekaadrite valikut ja omavahelist ühendamist ühtseks, loogilise ülesehitusega teoseks nimetatakse montaažiks. Montaaž ei ole kaugeltki mehaaniline töö liimi ja kääridega, vaid loominguks protsessi jätkamine, millest võtavad osa režissöör ja montaažispetsialist. Kõigepealt valib monteerija õnnestunud duublid ning kleebib need režiiistsenaariumist juhitud filmiks kokku. Seejärel lülitub töösse režissöör, kes jätab kõrvale ülejäänu, kõik selle, mis võiks vaatajaid segada filmi vastu võtmast nii, nagu selle olid kavandanud autorid. Just montaažilaval saab film lõpliku kuju.
9. **Helisalvestus.** Helisalvestus toimub spetsiaalse aparatuuri abil. Kõne, mürad ja muusika jäädvustatakse üheaegselt (sünkroonselt) võtetega või (enamasti) hiljem erilisele lindile. Heli absoluutse puhtuse saavutamiseks tehakse seda pärast võtete lõppemist. Esialgu salvestatakse kõne, muusika ja mürad eraldi, hiljem ühele filmilindile ning alles seejärel monteeritakse saadud fonogramm lindile, millel on filmi pildiline kujutis. Režissöörile ja helioperaatorile osutavad suurt abi stuudio muusika- ja helisalvestuse osakond.
10. **Filmikoopiategemine.** See on filmi valmimise viimane etapp. Filme paljundatakse kopeerimisvabrikutes. Koopiategemine arv sõltub suurel määral filmi ideelisest ja kunstiväärtusest. NSV Liidus ulatub mõne filmi tiraaž 3000 koopiani.

STIILID JA SUUNAD

1. „Antrakt” (Prantsusmaa 1924, režissöör René Clair), tüüpiline 1920. aastate avangardistlik film. „Avangardi” kuuluvaid režissööre (Germaine Dulac, Abel Gance, Louis Delluc, Marcel L'Herbier, Jean Epstein jt.) ühendas püüd lammutada kodanlikku filmikunsti, kuid nende revolutsioonilisus piirdus peamiselt vormiotsingutega. Osa „Avangardi” esindajaid (René Clair, Jean Vigo, Jean Renoir) asus hiljem realismi seisukohtadele.
2. „Sadam udus” (Prantsusmaa 1938, režissöör Marcel Carné) esindab poeetilist realismi 1930-ndate aastate teise poole prantsuse filmikunsti. Eriti ilmekalt väljendus see suund poeedi ja stsenaaristi Jacques Prévert'i ja režissöör Marcel Carné loomingus („Hotell „Nord””, „Algab päev”, „Õhtused külastajad”). Poeetilise realismi filmides rõhutati kangelaeste üksindust ning nende traagilise huku fataalset paratamatust.
3. „Tšapajev” (NSVL 1934, režissöörid Georgi ja Sergei Vassiljev), sotsialistliku realismi tippteaseid, milles väljendus selgesti nõukogude filmikunsti revolutsiooniline sisu.
4. „Andaluusia koer” (Hispaania 1928, režissöör Luis Buñuel, kunstnik Salvador Dalí), kõige kujukam sürrealismi näide filmikunsti. Sürrealistid eitavad ideed ja süžeed ning käsitasid loomingut kui alateadvuse stiililist impulssi. Mõnikord sisaldas sürrealism ühtlasi protesti kodanliku tegelikkuse vastu. Seda suunda viljelesid peamiselt prantsuse „Avangardi” esindajad.
5. „Cabiria” (Itaalia 1914, režissöör Piero Fosco), itaalia monumentalismi suurim saavutus. Monumentalismis innustajaks oli poeet ja dramaturg Gabriele d'Annunzio. Suunda iseloomustas lavastuse suurejoonelisus, hiiglaslikud dekoratsioonid, uhked kostüümid ja tuhandete statistide osavõtt. Itaalia monumentaalfilmide lavastamise eeskujud on kasutatud ka 1950-ndate ja 1960-ndate aastate mammutfilmide loomisel.
6. „Rooma – lahtine linn” (Itaalia 1945, režissöör Roberto Rossellini), neorealismi esikteos. Neorealism oli 1940-ndail aastail itaalia filmikunsti tekkinud ja maailma filmikunsti mõjustanud progressiivne suund. Neorealismlikke filme iseloomustas lihtsahva elu tõepärane kujutamine ja ühiskonnakriitika; nende eripära seisnes dokumentaalsuses, väljendusvahendite lakoonilisuses, mitteprofessionaalsete näitlejate rakendamises. Neorealismi tähtsaimad esindajad olid teoreetik ja stsenaarist Cesare Zavattini, režissöörid Vittorio De Sica, Luchino Visconti, Giuseppe De Santis, Alberto Lattuada, Pietro Germi, Luigi Zampa, Mario Soldati, Aldo Vergano, Renato Castellani, Carlo Lizzani jt.
7. „Hertsog Guise'i mõrvamine” (Prantsusmaa 1908, režissöör André Calmettes), Prantsusmaal enne I maailmasõda kujunenud suuna *Film d'Art* iseloomulikumaid filme. *Film d'Art* jäljendas liigselt teatrit, ekraanile toodi hulgaliselt teatrilaas-

tusi ja kuulsaid teatrinäitlejaid (Eleonora Duse, Sarah Bernhardt). Nimetus tulenes 1907 asutatud samanimelisest filmistuudiost.

8. „Viimane mees” (Saksamaa 1924, režissöör Friedrich Wilhelm Murnau), esindas saksa filmikunsti kriitilise realismi, nn. *Kammerspiel*'i (kammerdraama) stiili, mille filmid kujutasid peamiselt väike- ja keskkodanluse elu argipäevasust.
9. „Dr. Caligari kabinet” (Saksamaa 1920, režissöör Robert Wiene), saksa filmikunsti levinud ekspressionismi tippteos. Ekspressionism filmikunsti väljendas enamasti individuaalset protesti kodanliku ühiskonnakorra vastu. Vormilt olid ekspressionistlikud filmid keerulised. Näitlejate mäng oli groteskne ja dekoratsioonid ebatavaliste proportsioonidega.
10. „400 lööki” (Prantsusmaa 1959, režissöör François Truffaut), prantsuse filmikunsti 1950-ndate aastate lõpul tekkinud „uue laine” väljapaistvamaid filme. Suuna teoreetilised alused rajas ajakiri „Cahiers du Cinéma”, milles André Bazin vaadetele toetunud noored kriitikud François Truffaut, Jacques Rivette, Jean-Luc Godard, Pierre Kast jt. taunisid traditsioonilist filmide tootmise süsteemi ja kommertslikkust filmikunsti. Noored režissöörid asusid oma filme lavastama väljaspool stuudioid, kiiresti ja odavalt. Lühikese ajaga debüteeris üle 160 kineasti. „Uue laine” tähtsaimad režissöörid peale eespool nimetatute on Alain Resnais, Jacques Doniol-Valcroze, Eric Rohmer, Agnès Varda, Chris Marker, Henri Colpi, Jacques Demy, Louis Malle jt. 1960-ndail aastail on enamik uue laine režissööre lavastanud kommertsfilme.

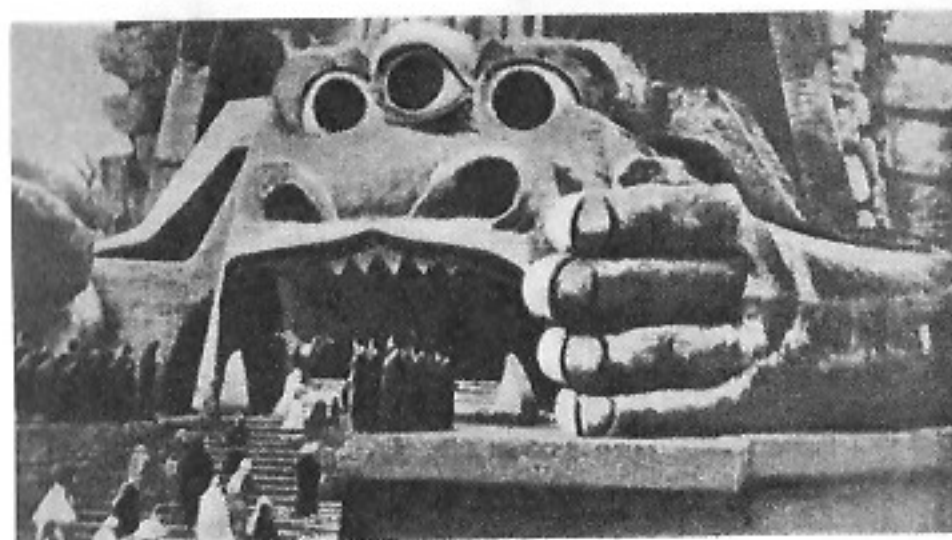
2
3
4

VASTUSED

108

5
6
7

109

VASTUSED

KÜSIMUSI MAAILMA FILMIKUNSTIST

1. 1895 – 28. detsembril Pariisis toimunud esimese tasulise kino-seansi järgi, millel demonstreeris oma filme Louis Lumière.
2. Ameerika režissöör David W. Griffith (1916).
3. Ekspressionism.
4. 1927 USA-s, „Džässilaulja“ (režissöör Alan Crosland, peaosas Al Jolson).
5. „Rooma – lahtine linn“ (Itaalia 1945, režissöör Roberto Rossellini).
6. 1932 Veneetsias.
7. 1920 Prantsusmaal, filmikriitik Ricciotto Canudo algatusel.
8. „Oscar“. Nõukogude filmidest on selle saanud 1944 Mark Donskoi „Vikerkaar“ ning 1969 Sergei Bondartšuki „Sõda ja rahu“.
9. Jaapan – 1960-ndail aastail keskmiselt 300–500 täispikka mängufilmi aastas.
10. FIPRESCI – *Fédération Internationale de la Presse Cinématographique*, Rahvusvaheline Filmiajakirjanike Föderatsioon, asutatud 1932 filmikriitikute huvide kaitseks. 1948. aastast annab FIPRESCI oma auhinda rahvusvahelistel filmifestivalidel.
ISFA – *International Scientific Film Association*, Rahvusvaheline Teadusliku Filmi Assotsiatsioon, asutatud 1947. a.
FIAP – *Fédération Internationale des Archives du Film*, Rahvusvaheline Filmiarhiivide Föderatsioon, asutatud 1938. Ühendab maailma filmiarhiive, NSV Liidu Riiklik Filmifond on selle liige 1957. aastast.

KÜSIMUSI NÕUKOGUDE FILMIKUNSTIST

27. augusti 1919, mil Vladimir Iljitš Lenin kirjutas alla dekreedile filmitööstuse üleminekust Hariduse Rahvakomissariaadi alluvusse.
- „Lenfilm“, rajatud 4. mail 1918.
1. VI 1931, „Lähetus ellu“, Nikolai Ekk.
- 1965 (organiseerimiskomitee asutati 1957).
- 1964 Leningradis, 1966 Kiievis, 1968 Leningradis, 1970 Minskis, 1972 Tbilisis, 1973 Alma-Atas, 1974 Bakuus.
- 1959: Aleksandr Dovženko (postuumselt), Maksim Štrauh V. I. Lenini osa eest („Jutustused Leninist“).
1960: Sergei Bondartšuk ja Vladimir Monahhov filmi „Inimese saatus“ eest; Roman Karmen, Sergei Medžinski ja Džavanšir Mamedov filmide „Jutustus Kaspia naftatootjatest“ ja „Mere alistajad“ eest.
1961: Grigori Tšuhrai ja Valentin Ježov filmi „Ballaad sõdurist“ eest.
1964: Nikolai Tšerkassov akadeemik Dronovi osa eest („Kõik jääb inimestele“).
1965: Grigori Kozintsev ja Innokenti Smoktunovski filmi „Hamlet“ eest.
1966: Sergei Zakariadze Georgi Mahharašvili osa eest („Sõduri isa“); Mihhail Uljanov Jegor Trubnikovi osa eest („Esimene“).
1972: Juri Ozerov, Juri Bondarev, Oskar Kurganov, Igor Slabnevits ja Aleksandr Mjagkov sarifilmi „Vabastamine“ („Tulekaar“, „Läbimurre“, „Pealöögi suund“, „Berliini lahing“ ja „Viimane rünnak“) eest.
- 1967: Vytautas Zalakevičius, Jonas Gričius, Donatas Banionis ja Bruno Oja filmi „Keegi ei tahtnud surra“ eest; Sergei Jutkevits ja Jevgeni Gabrilovitš filmi „Lenin Poolas“ eest.
1968: Mark Donskoi, Zoja Voskressenskaja ja Jelena Fadejeva filmi „Ema süda“ eest.
1969: Vladimir Boikov, Boriss Nebölitski, Aleksandr Istomin, Mihhail Ošurkov, Vulf Tsitron ja Jevgeni Jatsun dokumentaalfilmide „Teenin Nõukogude Liitu!“ ja „Rahva ustavad pojad“ eest.
1970: Anatoli Kološin, Igor Medvedjev ja Oleg Artseulov dokumentaalfilmi „Tšehhoslovakkia, katsumuste aasta“ eest; Stanislav Rostotski, Georgi Polonski, Vjatšeslav Šumski, Boriss Dulenkov, Niina Menšikova ja Vjatšeslav Tihhonov filmi „Vaatame, mida toob esmaspäev“ eest; Boriss Livanov töö eest filmis ja teatris.
1971: Boriss Voltšek, Leonid Agranovitš ja Jelena Kozelkova filmi „Süüdistatakse mõrvas“ eest; Sergei Gerassimov, Vladimir Rapoport, Pjotr Galadžev, Natalja Belohvostikova, Vassili Šukšin ja Oleg Žakov filmi „Järve ääres“ eest.
1972: Juri Alikov, Feliks Sobolev ja Leonid Prjadkin popu-

laarteaduslike filmide „Loomade keel“ ja „Kas loomad mõtlevad?“ eest.

1973: Hodžakuli Narlijev, Anatoli Ivanov, Annamamed Hodžanijazov, Maia Amedova ja Hodžan Ovezgelenov filmi „Minia“ eest; Stella Ždanova ja Džemma Firsava dokumentaalfilmi „1945. a. talv ja kevad“ eest.

1974: Aleksandr Medvedkin dokumentaalfilmide „Südame-tunnistuse skleroos“, „Õõ Hiina kohal“ ja „Ärev kroonika“ eest; Ilja Frez, Vladimir Zeleznikov, Gasson Tutunov, Aleksei Tšardõnin ja Igor Bahmetjev filmi „Vembumees V b-st“ eest.

1948. NSV Liidu Riiklik Filmifond on maailma suurimaid filmiarhiive. Selles säilitatakse umbes 16 000 kodu- ja välismaist filmi, samuti hulgaliselt muid filmilaseid haruldusi – raamatuid, fotosid, plakateid ja muud. 1957. aastast alates kuulub NSV Liidu Riiklik Filmifond Rahvusvahelisse Filmiarhiivide Föderatsiooni (FIAF).

- Lev Kulešov, filmirežissöör ja -teoreetik, kunstiteaduse doktor (1946), VNFSV rahvakunstnik (1969). 1920-ndail aastail tegi Kulešov oma eksperimentidega väga palju filmikunsti arengu heaks. Lavastas filmid „Mister Westi ebatavalised seiklused bolševike maal“ (1924), „Seaduse järgi“ (1926), „Suur lohutaja“ (1933). Oli Üleliidulises Riiklikus Kinematograafiainstituudis filmirežissuuri õppejõud.

- 1919 maailma esimese filmikoolina. Seni on selle lõpetanud umbes 5 000 spetsialisti – stsenaristi, režissööri, operaatorit, filminäitlejat, filmiteadlast jt.

KÜSIMUSI EESTI FILMIKUNSTIST

- Oktoobris 1896 Tallinnas.
- 1913 Tartu fotograafi Johannes Pääsukese tehtud „Karujoht Pärnumaal“.
- „Vilsandi linnuriik“ (autor Vladimir Parvel) sai auhinna 1937 Hamburgis kultuurifilmide festivalil.
1947. „Elu tsitadellis“ August Jakobsoni samanimelise näidendi järgi (režissöör Herbert Rappaport), koostöös „Lenfilmiga“.
- Esimene nukufilm „Peetrikese unenägu“ valmis 1957 (režissöör Elbert Tuganov), esimene joonisfilm 1972 Rein Raamatu algatusel. Tema „Veekandja“ moodustas koos paladega „Armastab...“ ja „Vilepillimängija“ joonisfilmide kasseti.
- 1962.
1963. Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV filmifestivalil sai „Suure merevaigu“ Kaljo Kiisa „Jääminek“, 1965. a. Balti liiduvabariikide, Valgevene NSV ja Moldova NSV filmifestivalil Grigori Kromanovi ja Jüri Müüri „Põrgupõhja uus Vanapagan“.
- „Juunikuu päevad“ (1957, koos V. Nevežiniga), „Vallatud kurvid“ (1959, koos J. Kuniga) ja viimase panoraamvariant „Ohtlikud kurvid“ (1961). Neile on järgnenud iseseisvad la-

vastused: „Jääminek“ (1962), „Jäljed“ (1964), „Me olime kaheksateistkümnenda aastased“ (1965), „Keskpäevane praam“ (1967), „Hullumeelsus“ (1969), „Tuuline rand“ (1972) ja „Maaletulek“ (1973).

9. „Jääminek“ (1962, režissöör Kaljo Kiisk), „Libahunt“ (1969, režissöör Leida Laius).
10. Viia Artmane – „Gladiاتور“; Antanas Barčas – „Tuuline rand“, „Verekivi“, „Ukuaru“; Juozas Budraitis – „Tütarlaps mustas“; Rolan Bõkov – „Viimne reliikvia“, „Metskapten“, „Maaletulek“; Dzidra Riteņberga – „Uhe katuse all“; Ninel Mäskova – „Esimese järgu kapten“, „Null-kolm“; Kirill Lavrov – „Ohtust hommikuni“; Ljudmila Gurtšenko – „Jalgrattatalsutajad“; Harijs Liepiņš – „Vallatud kurvid“, „Ohtlikud kurvid“, „Jääminek“, „Hullumeelsus“.

6

KÕIGI AEGADE PARIMAD

1. „Soomuslaev „Potjomkin““ (NSVL 1925, režissöör Sergei Eisenstein)
2. „Kodanik Kane“ (USA 1941, režissöör Orson Welles)
3. „Kaheksa ja pool“ (Itaalia 1963, režissöör Federico Fellini)
4. „Tuhk ja teemant“ (Poola 1958, režissöör Andrzej Wajda)
5. „Kullapalavik“ (USA 1925, režissöör Charles Chaplin)
6. „Rashomon“ (Jaapan 1950, režissöör Akira Kurosawa)
7. „Sallimatus“ (USA 1916, režissöör David W. Griffith)
8. „Jalgrattavargad“ (Itaalia 1948, režissöör Vittorio De Sica)
9. „Maa“ (NSVL 1930, režissöör Aleksandr Dovženko)
10. „Rooma – lahtine linn“ (Itaalia 1945, režissöör Roberto Rossellini)

7

KIRJANDUSKLASSIKA EKRAANIL

1. „Tõrksa taltsutus“ (1966), „Romeo ja Julia“ (1968)
2. „Tom Jones“ (1963)
3. „Enneäegne inimene“ (näidendi „Jakov Bogomolov“ järgi, 1973)
4. „Hüljatud“ (1958)
5. „Paksuke“ (1934)
6. „Goya“ (1972)
7. „Oliver“ (1968)
8. „Onu Vanja“ (1971)
9. „Vääritu vana daam“ (1965)
10. „Ülestõusmine“ (1960–1962)

8

FILMISTUUDIOD

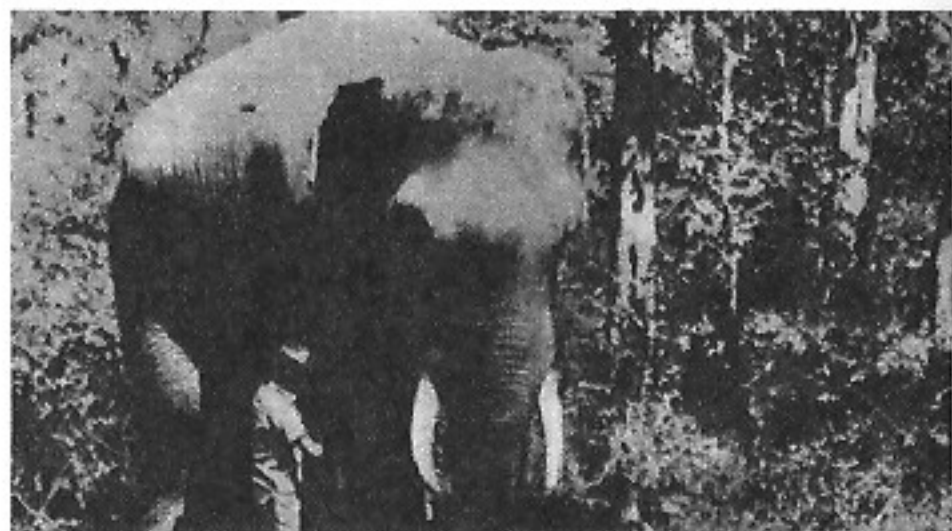
1. Łódź (multifilmide stuudio)
2. Berliini lähedal Babelsbergis (Potsdamis)
3. Bratislava
4. Tokio
5. Ljubljana
6. Budapest
7. Tokio
8. Rooma
9. Praha
10. Zagreb

1. „Oktoober“ (1927, režissöörid Sergei Eisenstein ja Grigori Aleksandrov), V. I. Lenini osas tööline **Vassili Nikandrov**.
2. „Lenin 1918. aastal“ (1939, režissöör Mihhail Romm), V. I. Lenini osas NSV Liidu rahvakunstnik **Boriss Štšukin** (1894–1939), V. I. Lenini osa täitja ka M. Rommi eelmises filmis „Lenin Oktoobris“ (1937).
3. „Jutustused Leninist“ (1958, režissöör Sergei Jutkevits), V. I. Lenini osas NSV Liidu rahvakunstnik **Maksim Štrauhh** (1900–1974). Sai selle osa eest 1959. a. Lenini preemia. Kehastanud V. I. Leninit filmides „Inimene relvaga“ (1938, režissöör S. Jutkevits), „Viiburi linnaosa“ (1939, režissöörid G. Kozintsev, L. Trauberg), „Jakov Sverdlov“ (1940, režissöör S. Jutkevits), „Tema nimi on Suhhe-Bator“ (1942, režissöör A. Zarhi, J. Heifits), „Lenin Poolas“ (1966, režissöör S. Jutkevits).
4. „Proloog“ (1955, režissöör Jefim Dzigan), V. I. Lenini osas **Nikolai Plotnikov** (sünd. 1897), NSV Liidu rahvakunstnik (1966). N. Plotnikov on loonud meelde jäävad osad filmides „Ühe aasta üheksa päeva“ (1962, professor Sintsov) ja „Sinu kaasaegne“ (1968, Nitotškin).
5. „Appassionata“ (1963, režissöör J. Võšinski), V. I. Lenini osas NSV Liidu rahvakunstnik (1963) **Boriss Smirnov** (sünd. 1908). Kehastanud V. I. Leninit filmides „Isiklikult tuntud“ (1957, režissöör S. Kevorkov, E. Karamjan), „Balti mereväelaste kuulsus“ (1958, režissöör Jan Frid), „Kommunist“ (1958, režissöör J. Roizman), telefilmis „Kolmas, pateetiline“ (1960, režissöör I. Jermakov), „Revolutsiooni nimel“ (1964, režissöör G. Gabai).
6. „Oktoobripäeval“ (1958, režissöör Sergei Vassikjev), V. I. Lenini osas **Vladimir Tšestnokov** (1904–1968), NSV Liidu rahvakunstnik (1960). Kehastas V. I. Leninit veel filmis „Esimised vene kommunaarid“ (1967, režissöör A. Ivanov).
7. „Ema süda“ (1966, režissöör Mark Donskoi), Volodja Uljanovi osas **Rodion Nahhapetov** (sünd. 1944). Samas osas M. Donskoi järgmises filmis „Ema ustavus“ (1967).
8. „Samal planeedil“ (1966, režissöör I. Olšovanger), V. I. Lenini osas VNFSV rahvakunstnik **Innokenti Smoktunovski**. Samas osas filmis „Esimene külastaja“ (1966, režissöör L. Kvinihidze).
9. „Sinine vihik“ (1964, režissöör Lev Kulidžanov), V. I. Lenini osas NSV Liidu rahvakunstnik (1971) **Mihhail Kuznetsov** (sünd. 1913). Kehastas V. I. Leninit filmis „„Aurora“ kahuripauk“ (1965, režissöör J. Võšinski).
10. „Kuu juuli“ (1968, režissöör Juli Karassik), V. I. Lenini osas VNFSV teeneline kunstnik (1963) **Juri Kajurov** (sünd. 1927). Kehastanud V. I. Leninit filmides „Sajandi algul“ (1961, režissöör V. Nevzorov), „Karm hommik“ (Mangoolia, 1969), „Romaan kirjades“ (1970, režissöör J. Matvejev) jt.

1. Bulgaaria, 1971 (režissöör Vladimir Jantšev)
2. Ungari, 1967 (režissöör Miklós Jancsó)
3. India, 1972 (režissöör Aleksandr Zguridi)
4. Rootsi, 1972 (režissöör Juri Jegorov)
5. Prantsusmaa, 1966 (režissöör Jean Dreville)
6. Jugoslaavia, 1965 (režissöör Juri Lössenko ja Zdravko Velimirović)
7. Poola, 1971 (režissöör Sylwester Chęciński)
8. Itaalia, 1965 (režissöör Giuseppe De Santis)
9. Norra, 1968 (režissöör Sergei Mikaeljan)
10. Jaapan, 1967 (režissöör Eduard Botšarov ja Teinosuke Kinugasa)

2
3
4

VASTUSED •

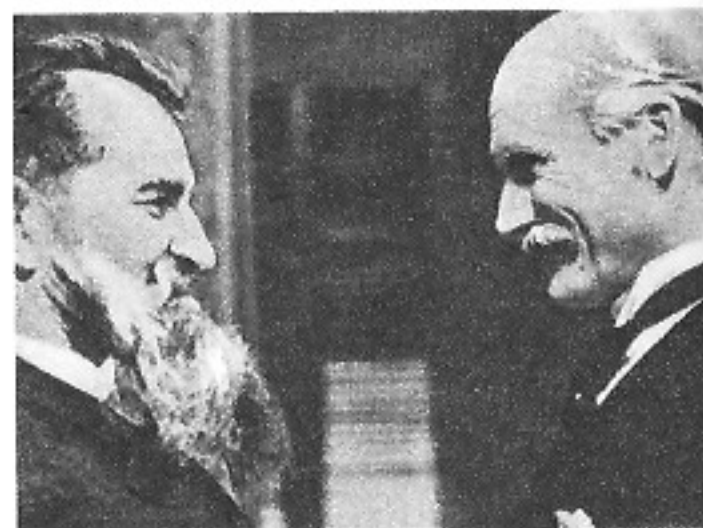
118

5
6
7

119

VASTUSED

MILLISE LIIDUVABARIIGI FILMID?

1. „Sõduri isa“ („Gruzia-film“ 1965, režissöör Rezo Tšheidze)
2. „Armastada inimest“ (Gorki-nim. Filmistuudio 1973, režissöör Sergei Gerassimov)
3. „Sinu käte soojus“ („Gruzia-film“ 1972, režissöörid Šota Managadze ja Nodar Managadze)
4. „Meeste suvi“ (Leedu Filmistuudio 1971, režissöör Marionas Giedrys)
5. „Rändmuusikud“ („Moldovafilm“ 1972, režissöör Emil Lotjanu)
6. „Unustatud esivanemate varjud“ (A. Dovženko nim. Kiievi Filmistuudio 1965, režissöör Sergei Paradžanov)
7. „Armunud“ („Uzbekfilm“ 1970, režissöör Eljaš Išmuhamedov)
8. „Surma varjus“ (Riia Filmistuudio 1971, režissöör Gunārs Piesis)
9. „Minia“ („Turkmenfilm“ 1972, režissöör Hodžakuli Narlijev)
10. „Meie ja meie mäed“ („Armenfilm“ 1971, režissöör Genrih Maljan)

FILMIDE ŽANR

1. „Seitse vaprat“ – vestern
2. „Lävi talvel“ – ajalooline film
3. „Operatsioon „Ö“ ja Šuriku teised seiklused“ – ekstsentriline komöödia
4. „Ergav kõrbepäike“ – seiklusfilm
5. „Ainult surnu annab vastuse“ – kriminaalfilm
6. „Solaris“ – ulmefilm
7. „Kui tuhat klarnetit“ – muusikaline komöödia
8. „Mayerling“ – melodraama
9. „Gangsterid ja filantroobid“ – satiiriline komöödia
10. „Varjatus“ – psühholoogiline draama

KELLE STSENAARIUM?

1. **Daniil Hrabrovitski** (sünd. 1923). Filme: „Parandus lugeda õigeks” (1959), „Kõik algab teest” (1960), „Ühe aasta üheksa päeva” (1962, koos Mihhail Rommiga), „Loendus” (1966, + lavastus), „Romaan kirjades” (1970), „Tule taltutamine” (1972, + lavastus).
2. **Veera Panova** (1905–1973). Filme: „Serjoža” (1960, koos Georgi Danelia ja Igor Talankiniga), „Jevdokia” (1961), „Liigaasta” (1962), „Sanitaarrong” (1965), „Poiss ja tüdruk” (1966), „Töölisasula” (1966), „Varahommikul” (1966), „Ühe noore elu neli lehekülge” (1967).
3. **Aleksei Kapler** (sünd. 1904), VNFSV teeneline kunstitegelane (1969). Filme: „Kaevurid” (1937), „Lenin 1918. aastal” (1939, koos T. Zlatogorovaga), „Kotovski” (1943), „Tema kaitseb kodumaad” (1943), „Universaalkaupluse vitriini taga” (1956), „Esimesed rõõmud” (1956) ja „Ebatavaline suvi” (1957), „Ebatavaline reis” (1961, koos V. Konetskiga), „Kaks elu” (1961), „Võtan lahingu vastu” (1966).
4. **Valentin Ješov** (sünd. 1921). Filme: „Ballaad sõdurist” (1959, koos G. Tšuhraiga, Lenini preemia 1961), „Kolmkümmend kolm” (1966, koos V. Konetski ja G. Daneliaga), „Tiivad” (1966, koos N. Rjazantsevaga), „Aadlipesa” (1969, koos A. Mihhalkov-Kontšalovskiga), „Ergav kõrbepäike” (1970, koos R. Ibragimbekoviga), „Legend” (1971, koos Z. Zalus-kiga), „See magus sõna vabadus” (1973, koos V. Zolakevi-čiusega).
5. **Andrei Mihhalkov-Kontšalovski** (sünd. 1937), VNFSV teeneline kunstitegelane (1974). Filme: „Teerull ja viul” (1961), „Poiss ja tüvi” (1962), „Andrei Rubljov” (1969, koos Andrei Tarkovskiga), „Leivalinn Taškent” (1968), „Aadlipesa” (1969, koos V. Ješoviga, + lavastus), „Atamani lõpp” (1971), „Onu Vanja” (1971, + lavastus), „Ootame sind, noormees!” (1971), „Seitsmes kuul” (1973, koos F. Gorenšteiniga), „Murdja” (1974, koos E. Tropininiga). 1974. a. Karlovy Vary rahvusvahelisel filmifestivalil sai peapreemia tema lavastatud film „Romanss armunutest”.
6. **Vassili Šukšin** (1929–1974), kirjanik, stsenaarist, näitleja ja režissöör, VNFSV teeneline kunstitegelane (1969). Kirjutas stsenaariumi ja lavastas järgmised filmid: „Elab niisugune noormees” (1964), „Teie poeg ja vend” (1966), „Imelikud inimesed” (1970), „Seesamune” (1973), „Punetab lodjapuu” (1974, sai üleliidulisel filmifestivalil peapreemia). Mängis filmides „Kullaešelon”, „Kaks Fjodorit”, „Aljonka”, „Lihtne lugu”, „Meie, kaks meest”, „Järve ääres”, „Dauria”, „Seesamune”, „Punetab lodjapuu” (Jegor Prakudin) jt.
7. **Juri Nagibin** (sünd. 1920). Filme: „Külaline Kubanist” (1956), „Raskelt saavutatud õnn” (1958), „Rataste müüral” (1959), „Tasumata võlg” (1959), „Kõige aeglasem rong” (1963), „Tütarlaps ja kaja” („Koolivaheaja viimane päev”, 1964, koos A. Tšernenko ja A. Zebriunasega), „Kuni rinne on kaitšel”

(1965), „Tagaajamine” (1966), „Naiste valitsus” (1968), „Oota mind, Anna” (1969), „Direktor” (1970), „Tšaikovski” (1970, koos B. Metalnikovi ja I. Talankiniga).

8. **Jevgeni Gabrilovitš** (sünd. 1899), VNFSV teeneline kunstitegelane (1969). Filme: „Viimne öö” (1937, koos J. Raizmaniga), „Armas Mašake” (1942), „Unistus” (1943, koos M. Rommiga), „Kaks sõdurit” (1943), „Inimene nr. 217” (1945, koos M. Rommiga), „Vassili Bortnikovi tagasitulek” (1953, koos G. Nikolajevaga), „Kiin” (1955), „Elu õppetund” (1955), „Kaks kaptenit” (1956, koos V. Kaveriniga), „Mõrv Dante tänaval” (1956, koos M. Rommiga), „Ülestõusmine” (1960–1962), „Raskel tunnil” (1961), „Lenin Poolas” (1966), „Sinu kaasaegne” (1968, koos J. Raizmaniga), „Tulest kõrvetamata ei pääse” (1968, koos G. Panfiloviga), „Algus” (1970, koos G. Panfiloviga), „Monoloog” (1973).
9. **Aleksandr Borštšagovski** (sünd. 1913). Filme: „Jääminek” (1962, koos Aadu Hindiga), „Kolmas poolaeg” (1962), „Gladiaator” (1969, koos Aadu Hindiga), „Rong homsesse päeva” (1970, koos V. Suvoroviga), „Maale tulek” (1973, koos Kaljo Kiisaga).
10. **Suliko Žgenti** (sünd. 1925). Filme: „Lõkkes põlevad” (1961), „Sõduri isa” (1965), „On aga noored!” (1969), „Valgus meie akendes” (1969), „Istikud” (1973).

NENDE ESIMENE FILM

1. **Sergei Eisenstein** (1898–1948), nõukogude režissöör, VNFSV teeneline kunstitegelane (1935), kunstiteaduse doktor (1939). Esimene film „Streik” (1925). Teised filmid: „Soomuslaev „Potjomkin”” (1925), „Oktoober” (1927, koos G. Aleksandroviga), „Vana ja uus” (1929, koos G. Aleksandroviga), „Elagu Mehhiko!” (1931 Mehhikos, jäi lõpetamata), „Bežini aas” (1936, jäi lõpetamata), „Aleksander Nevski” (1938, riiklik preemia 1941), „Ivan Groznõi” (I seeria 1945, riiklik preemia 1946, II seeria ekraanil 1958).
2. **Grigori Tšuhrai** (sünd. 1921), nõukogude režissöör, VNFSV rahvakunstnik (1969). Esimene film „Neljakümne esimene” (1956). Teised filmid: „Ballaad sõdurist” (1959, Lenini preemia 1961), „Selge taevast” (1961), „Elasid kord eite-taati” (1965), „Mälu” (1971).
3. **Mihhail Romm** (1901–1971), nõukogude režissöör, NSV Liidu rahvakunstnik (1950). Esimene film „Paksuke” (1934). Teised filmid: „Kolmteist” (1937), „Lenin Oktoobris” (1937) ja „Lenin 1918. aastal” (1939, riiklik preemia 1941), „Unistus” (1943), „Inimene nr. 217” (1945, riiklik preemia 1946), „Vene küsimus” (1948, riiklik preemia 1948), dokumentaalfilm „Vladimir Iljitš Lenin” (1949, koostöös teiste režissööridega, riiklik pree-

- 1949), „Salajane ülesanne“ (1950, riiklik preemia 1951), „Admiral Ušakov“ ja „Laevad ründavad bastione“ (1953), „Ühe aasta üheksa päeva“ (1962, peaaubhind „Kristallgloobus“ Karlovy Vary VIII rahvusvahelisel filmifestivalil), „Tavaline fašism“ (1966).
4. **Andrei Tarkovski** (sünd. 1932), nõukogude režissöör, VNFSV teeneline kunstitegelane (1974). Esimene film „Teerull ja viil“ (1961). Teised filmid: „Ivani lapsepõlv“ (1962, „Püha Markuse Kuldlõvi“ auhind Veneetsia XXIII rahvusvahelisel filmifestivalil), „Andrei Rubljov“ (1969, FIPRESCI auhind Cannes'i rahvusvahelisel filmifestivalil 1969), „Solaris“ (1972).
 5. **Emil Lotjanu** (sünd. 1937), nõukogude režissöör. Esimene film „Oodake meid koidikul“ (1964). Teised filmid: „Punased aasad“ (1966), „See hetk“ (1970), „Rändmuusikud“ (1972).
 6. **Andrzej Wajda** (sünd. 1926), poola režissöör. Esimene mängufilm „Sugupõlv“ (1955). Teised filmid: „Kanal“ (1957), „Tuhk ja teemant“ (1958), „Lendav“ (1959), „Süütud võlurid“ (1960), „Simson“ (1961), „Siberi leedi Macbeth“ (1962 Jugoslaavias), „Kahekümneaastaste armastus“ (1962, Wajda oli selle rahvusvahelise filmi poola novelli autor), „Tuhk“ (1965), „Paradiisiväravad“ (1967, Jugoslaavias), „Kõik müügiks“ (1969), „Kärbsejaht“ (1969), „Maastik pärast lahingut“ (1970), „Kasesalu“ (1970), „Pulmad“ (1973).
 7. **Võlo Radev** (sünd. 1923), bulgaaria režissöör. Esimene film „Persikute varas“ (1964). Teised filmid: „Tsaar ja kindral“ (1966), „Kõige pikem öö“ (1967), „Mustad inglid“ (1970).
 8. **Luis Buñuel** (sünd. 1900), hispaania režissöör, 1946–55 töötas Mehhikos, hiljem põhiliselt Prantsusmaal. Esimene film „Andalusia koer“ (1928). Teisi filme: „Kuldajastu“ (1930), „Leivata maa“ (1932), „Suur kasiino“ (1947), „Unustatud“ (1950), „Metsloom“ (1952), „Robinson Crusoe“ (1952), „Tema“ (1953), „Jõgi ja surm“ (1954), „Surm aias“ (1956), „Nazarin“ (1958), „Palavik levib El Poos“ (1959), „Viridiana“ (1961), „Hävituseingel“ (1962), „Toaneitsi päevik“ (1963), „Erak Simón“ (1965), „Päevane kaunitar“ (1967), „Linnutee“ (1968), „Tristana“ (1970), „Kodanluse tagasihoidlik sarm“ (1973).
 9. **Giuseppe De Santis** (sünd. 1917), itaalia režissöör, neorealismi esindajaid. Esimene film „Traagiline ajajaht“ (1947). Teised filmid: „Kibe riis“ (1948), „Ei ole rahu oliivipuude all“ (1950), „Kell 11 Roomas“ (1952), „Kaotatud unelmad“ („Andke mees Anna Zaccheole“, 1953), „Armastuse päevad“ (1954), „Inimesed ja hundid“ (1956), „Aastapikkune tee“ (1958 Jugoslaavias), „Poissmehe korter“ (1960), „Nad läksid itta“ (1965).
 10. **Pier Paolo Pasolini** (sünd. 1922), itaalia režissöör ja kirjanik. Esimene film „Kerjus“ (1961). Teisi filme: „Mamma Rooma“ (1962), „Lambajuust“ (novell filmis „RoGoPaG“, 1963), „Matteuse evangeelium“ (1964), „Suured linnud ja väikesed linnud“ (1966), „Kuningas Oidipus“ (1967), „Teoreem“ (1968), „Sigala“ (1969), „Medeia“ (1970), „Dekameron“ (1971), „Canterbury lood“ (1972), „Tuhat ja üks ööd“ (1973).

SÕBRALIKUD ŠARŽID

15

1. Aleksei Batalov
2. Jean Gabin
3. Brigitte Bardot
4. Sergei Bondartšuk
5. Sergei Eisenstein
6. Monica Vitti
7. Bourvil
8. Barbara Brylska
9. Sergo Zakariadze
10. Mihhail Pugovkin

KELLE FILMID?

16

1. „**Lenin Poolas**“. **Sergei Jutkevits** (sünd. 1904), nõukogude režissöör, kunstnik ja filmiteoreetik, NSV Liidu rahvakunstnik (1962), kunstiteaduse doktor (1941). Asutas 1921 koos Grigori Kozintsevi, Leonid Traubergi ja Aleksei Kapleriga Ekstsentrilise Näitleja Vabrikku (FEKS). Teisi filme: „Vastuplaan“ (1932, koos F. Ermlegeriga), „Kaevurid“ (1937), „Jakov Sverdlov“ (1940), „Švejki uued seiklused“ (1943), „Vabastatud Prantsusmaa“ (1944), „Przevalski“ (1952), „Albaania suur väepealik Skanderbeg“ (1954), „Othello“ (1956), „Jutustused Leninist“ (1958), „Saun“ (1962, koos Anatoli Karanovitšiga).
2. „**Zvenigora**“. **Aleksandr Dovženko** (1894–1956), nõukogude režissöör, VNFSV rahvakunstnik (1950). Teisi filme: „Arsenal“ (1929), „Aerograd“ (1935), „Vabanemine“ (1940), „Lahing meie Nõukogude Ukraina pärast“ (1943), „Mitšurin“ (1949, riiklik preemia 1949).
3. „**Sadam udus**“. **Marcel Carné** (sünd. 1909), prantsuse režissöör. Teisi filme: „Jenny“ (1936), „Lõbus draama“ (1937), „Hotell „Nord““ (1938), „Algab päev“ (1939), „Õhtused külalastajad“ (1942), „Õo väravad“ (1946), „Marie sadamast“ (1950), „Juliette ehk Unenägude võti“ (1951), „Pariisi õhk“ (1954), „Maa, kust ma olen pärit“ (1956), „Petturid“ (1958).

- „Jäätmaa“ (1960), „Söök väikestele lindudele“ (1963), „Kolm tuba Manhattanis“ (1965), „Mõrvarid korra nimel“ (1970).
4. **„Varjutus“**. Michelangelo Antonioni (sünd. 1912), itaalia režissöör. Alustas 1930-ndail aastail filmikriitikuna ja stsenaaristina, 1940-ndail aastail oli dokumentaalfilmide režissöör. Esimese mängufilmi lavastas 1950 („Ühe armastuse koonika“). Teisi filme: „Kameeliateta daam“ (1953), „Sõbratarid“ (1955), „Seiklus“ (1959), „Õö“ (1961), „Fotosuurendus“ (1966), „Hiina“ (1972).
 5. **„Rashomon“**. Akira Kurosawa (sünd. 1910), jaapani režissöör. Debüteeris lavastajana 1943 („Sugata Sanshiro“). Teisi filme: „Kõige õrnemad“ (1944), „Tiigri jälgedes“ (valminud 1945, ekraanil 1952), „Ma ei kahetse oma noorust“ (1946), „Suurepärase pühapäev“ (1947), „Purjus ingel“ (1948), „Vaikiv duell“ (1949), „Skandaal“ (1950), „Idioot“ (1951), „Seitse samuraid“ (1954), „Elava märkmed“ (1955), „Intriigide loss“ (1957), „Põhjas“ (1957), „Kolm lurjust kindluses“ (1958), „Ihu kaitsja“ (1961), „Taeva ja maa vahel“ (1963), „Trammimürina saatel“ (1970).
 6. **„Goya ehk Tunnetuse raske tee“**. Konrad Wolf (sünd. 1925), Saksa DV režissöör, Friedrich Wolfig poeg. Teisi filme: „Armastus ja kohusetunne“ (1956), „Tiibadega inimesed“ (1960), „Lõhestatud taevast“ (1964), „Olin 19-aastane“ (1968).
 7. **„Rocco ja tema vennad“**. Luchino Visconti (sünd. 1906), itaalia režissöör, neorealismi rajajaid. Teisi filme: „Pöörasus“ (1942), „Kirg“ (1954), „Valged ööd“ (1957), „Gepard“ (1963), „Suure Vankri udused tähed“ (1965), „Võõras“ (1967), „Surm Veneetsias“ (1970), „Ludwig“ (1972).
 8. **„Lootuseta“**. Miklós Jancsó (sünd. 1921), ungari režissöör. Teisi filme: „Kirikukellad sõidavad Rooma“ (1958), „Intriig ja lõpplahendus“ (1962), „Säravad tuled“ (1968), „Sirocco“ (1970), „Taevatalleke“ (1970), „Patsifist“ (1971), „Rahvas palub veel“ (1972).
 9. **„Magus elu“**. Federico Fellini (sünd. 1920), itaalia režissöör. Teisi filme: „Varietee tuled“ (koos Alberto Lattuada, 1950), „Valge šaik“ (1952), „Hellikud“ (1953), „Pettus“ (1955), „Kahetsus ja pool“ (1963), „Giulietta ja vaimud“ (1965), „Satiricon“ (1969), „Rooma“ (1971), „Amarcord“ (1973).
 10. **„Maasikavälu“**. Ingmar Bergman (sünd. 1918), rootsi režissöör. Teisi filme: „Kriis“ (1946), „Vihm meie armastuse kohal“ (1946), „Laev sõidab Indiasse“ (1947), „Muusika pimeduses“ (1948), „Sadamalinn“ (1948), „Vangla“ (1949), „Janu“ (1949), „Rõõmude juurde“ (1950), „Sellist siin ei ole“ (1950), „Suve-mäng“ (1951), „Naised ootavad“ (1952), „Narriide õhtu“ (1953), „Armastuse õppetund“ (1954), „Naiste unistused“ (1955), „Suveöö naeratused“ (1955), „Seitsmes pitsat“ (1957), „Elu lävel“ (1958), „Allikas“ (1960), „Saatan silm“ (1960), „Nagu peeglis“ (1961), „Armulaud“ (1963), „Vaikimine“ (1963), „Mida neist naistest ka ei räägitaks“ (1964), „Persona“ (1966), „Hunditund“ (1968), „Kirg“ (1969), „Puudutus“ (1970), „Karjed ja sosinad“ (1972).

REŽISSÖÖRIDE KOOSTÖÖ

1. „Uinuv kaunitar“ (1930), „Isiklik asi“ (1932), „Tšapajev“ (1934), „Volotšajevka päevad“ (1938), „Tsaritsõni kaitsmine“ (1942), „Front“ (1943).
2. „Ärev noorus“ (1955), „Pavel Kortšagin“ (1957), „Tuul“ (1959), „Rahu ilmaletulijale“ (1961), „Münt“ (1963), „Põgenemine“ (1971).
3. „Kõrvalekaldumine“ (1967), „Mehed komanderingus“ (1968), „Viiekesi „Moby Dickilt““ (1969).
4. „Eksam“ (1953), „Seitse Reinilt“ (1954), „See ei tohi korduda“ („Sina ja mõni teine seltsimees“, 1956), „Puhkus Syltil“ (1957), „Operatsioon „Teutooni mõök““ (1958), „Vene ime“ (1963), „Saksa naise päevik“ (1969).
5. „Oktjabrina seiklused“ (1924), „Miškad Judenitši vastu“ (1925), „Sinel“ (1926), „S.V.D.“ (1927), „Uus Babülon“ (1929), „Uksi“ (1931), „Maksimi noorus“ (1935), „Maksimi tagasitulek“ (1937), „Viiburi linnaosa“ (1939), „Lihtsad inimesed“ (valminud 1945, ekraanil 1956).
6. „See algas nii“ (1956), „Maja, kus ma elan“ (1957).
7. „Uppunud laevad“ (1957), „Surnute baas“ (1959), „Seersant Kalen“ (1961), „Mustad tiivad“ (1963), „Puust palvehelmed“ (1965), „Don Gabriel“ (1966), „Punane pihlakas“ (1970), „Kopernik“ (1973).
8. „Röövimine“ (1952), „Muusika „Marsilt““ (1954), „Lõpp-peatus“ (1957), „Kolm soovi“ (valminud 1958, ekraanil 1962), „Surma nimi on Engelchen“ (1963), „Kohtualune“ (1964), „Kauplus väljaku ääres“ (1965).
9. „Tuul näkku“ (1930), „Keskpäev“ (1931), „Minu Kodumaa“ (1933), „Pöörased rahad“ (1935), „Baltikumi saadik“ (1937), „Valitsuse liige“ (1940), „Tema nimi on Suhhe-Bator“ (1942), „Malahhovi kurgaan“ (1944), „Jaapani purustamine“ (1946), „Elu nimel“ (1947).
10. „Viirastused lahkuvad mäetippudelt“ (1955), „Kõue rada“ (1956), „Isiklikult tuntud“ (1957), „Erakorraline ülesanne“ (1966), „Plahvatus pärast keskööd“ (1969).

1. **Julia Solntseva** (sünd. 1901), nõukogude režissöör, VNFSV rahvakunstnik (1964), A. Dovženko abikaasa. Alustas näitlejana (nimiosa filmis „Aeliita“, 1924). Aastast 1930 režissööri assistent Aleksandr Dovženko filmides, hiljem ka kaasrežissöör („Štšors“, 1939). Lavastanud pärast Dovženko surma tema stsenaariumide ja jutustuste põhjal filmid „Poeem merest“ (1958), „Jutustus leegitsevatest aastatest“ (1961), „Võlutud Desna“ (1964), „Unustamatu aeg“ (1968), „Kuldne värav“ (1971). 1973. a. lavastas filmi „Nii kõrged mäed“.
2. **Wanda Jakubowska** (sünd. 1907), poola režissöör. Lavastas 1930-ndail aastail peamiselt lühifilme. Oli Teise maailmasõja ajal Oświęcimis ja Ravensbrücki koonduslaagri vang. Koonduslaagri teemadel on ta loonud oma parimad filmid „Viimane etapp“ (1948) ja „Meie maailma lõpp“ (1964). Teisi filme: „Võidusõdur“ (1953), „Atlandi jutustus“ (1955), „Kuningas Maciś I“ (1958), „Ühe kuriteo hind“ („Tänapäevane lugu“, 1961).
3. **Larissa Šepitko** (sünd. 1938), nõukogude režissöör, VNFSV teeneline kunstitegelane (1974). Eelmised filmid: „Kuumus“ (1963), „Tiivad“ (1966).
4. **Agnès Varda** (sünd. 1928), prantsuse režissöör. Filme: „Önn“ (1964), „Elukad“ (1966). Osales ameerika-agressiooni paljastava filmi „Kaugel Vietnamist“ (1967) loomises.
5. **Nadežda Koševerova** (sünd. 1902), nõukogude režissöör, VNFSV teeneline kunstitegelane (1966). Filme: „Arinka“ (1940, koos J. Muzõkantiga), „Tuhkatriinu“ (1947, koos M. Šapiraga), „Tiigritaltsutaja“ (1955, koos A. Ivanovskiga), „Mesinädalad“ (1956), „Autojuht vastu tahtmist“ (1958), „Ettevaatust, vanaema!“ (1961), „Täna uus atraktsioon“ (1966, koos A. Dudkoga), „Vana, vana muinasjutt“ (1970).
6. **Maria Fjodorova** (1920–1968), nõukogude režissöör. Filme: „Kutsumus“ (1957), „Koputa mis tahes uksele“ (1958), „Suured ja väikesed“ (1963), „Kauged maad“ (1965).
7. **Lana Gogoberidze** (sünd. 1928), nõukogude režissöör. Filme: „Ma näen päikest“ (1966), „Rajad“ (1970), „Kui mandlipuud õitsevad“ (1972).
8. **Tatjana Lioznova** (sünd. 1924), nõukogude režissöör. Filme: „Süda ei unusta“ (1958), „Jevdokia“ (1961), „Varahommikul“ (1966), „Seitseist kevadist hetke“ (1973).
9. **Irina Poplavskaja** (sünd. 1935), nõukogude režissöör. Filme: „Tee mere äärde“ (1966), „Siin Tjan-Šan“ (1973).
10. **Tatjana Lukaševitš** (1905–1971), nõukogude režissöör. Filme: „Gavroche“ (1937), „Tantsuõpetaja“ (1952), „Anna Karenina“ (1953), „Pulmad kaasavaraga“ (1953), „Küpsustunnistus“ (1954), „Tiivad“ (1956), „Nad kohtusid teel“ (1957), „Koidule vastu“ (1960), „Pime muusik“ (1961), „Ratsukäik“ (1963), „Nõiasaar“ (1965).

1. „Idioot“ („Mosfilm“ 1958, režissöör Ivan Põrjev)
2. „Vobastamine“ („Mosfilm“ 1970–1972, režissöör Juri Ozerov)
3. „Aga koidu ajal on siin vaikne“ (M. Gorki nim. Filmistuudio 1972, režissöör Stanislav Rastotski)
4. „Naiste valitsus“ („Mosfilm“ 1968, režissöör Aleksei Saltõkov)
5. „Põgenemine“ („Mosfilm“ 1971, režissöörid Aleksandr Alov ja Vladimir Naumov)
6. „Õnnelikkud“ („Mosfilm“ 1972, režissöör Aleksandr Serõi)
7. „Rahu ilmaletulijale“ („Mosfilm“ 1961, režissöörid Aleksandr Alov ja Vladimir Naumov)
8. „Juulivihm“ („Mosfilm“ 1967, režissöör Marleen Hutsijev)
9. „Esimees“ („Mosfilm“ 1965, režissöör Aleksei Saltõkov)
10. „Vennad Karamazovid“ („Mosfilm“ 1969, režissöör Ivan Põrjev)

Filmide pealkirjade esitähed annavad seega silmapaistva nõukogude filmirežissööri **Ivan Põrjevi** (1901–1968) nime. Põrjev lavastas esimese filmi 1929 („Kõrvaline naine“). Teisi filme: „Surmakonveier“ (1933), „Parteipilet“ (1936), „Rikas pruut“ (1938), „Traktoristid“ (1939, riiklik preemia 1941), „Armastatud tütarlaps“ (1940), „Seokarjus ja lambur“ (1941, riiklik preemia 1942), „Rajoonikomitee sekretär“ (1942, riiklik preemia 1943), „Kell 6 õhtul pärast sõda“ (1944, riiklik preemia 1946), „Jutustus Siberimaast“ (1948, riiklik preemia 1948), „Kubani kasakad“ (1950, riiklik preemia 1951), dokumentaal-film „Meie oleme rahu poolel“ (1951, koos Joris Ivensi, Andrew Thorndike'i ja teistega), „Truuduse proov“ (1954), „Meie ühine sõber“ (1962), „Kauge tähe valgus“ (1965). Erilisel kohal Põrjevi loomingus on Dostojevski teoste ekrani-seeringud: „Idioot“ („Nastasja Filippovna“, 1958), „Valged ööd“ (1960) ja „Vennad Karamazovid“ (1969), mille kolmanda seeria lõpetasid peaosade kehastajad Mihhail Uljanov ja Kirill Lavrov. 1948 anti Põrjevile NSV Liidu rahvakunstniku aunimetus, 1959–1964 oli ta NSV Liidu Kinematografistide Liidu organiseerimiskomitee esimees. VI Moskva rahvusvahelisel filmifestivalil (1969) määrati talle postuumselt žürii eripreemia väljapaistvate filmikunstlaste teenete eest.

1. **Dziga Vertov** (õieti Deniss Kaufman, 1896–1954), nõukogude ja maailma dokumentaalfilmi rajajaid. Tema algatusel ja juhtimisel hakati 1922 looma temaatilisi ringvaateid „Filmitõde“ (1922–1925 23 numbrit), milles Vertov avastas uusi montaaživõimalusi. Teisi filme: „Filmisilm“ (1924), „Kuuendik maailma“ (1926), „Üheteistkümmes“ (1928), „Inimene kaameraga“ (1929), „Donbassi sümfoonia“ (1930).
2. **Robert Flaherty** (1884–1951), ameerika režissöör, kunstilise dokumentaalfilmi kui žanri rajajaid. Teisi filme: „24-dollarine saar“ (1924), „Tabu“ (1931, koos F. W. Murnauga, kes selle lõpetas), „Maa“ (1942), „Louisiana lugu“ (1948). Oli Zoltan Korda kaasrežissöör mängufilmi „Väike elevandijuht“ (1937) lavastamisel.
3. **Joris Ivens** (sünd. 1898), hollandi režissöör. Rahvusvahelise Lenini rahupreemia laureaat 1968. Teisi filme: „Sild“ (1928), „Zuiderzee“ (1930), „Laul kangelastest“ (1932), „Borinage“ (1933), „Uus maa“ (1934), „Hispaaniamaa“ (1937), „Meie vene rinne“ (1941), „Häire“ (1942), „Esimesed aastad“ (1947), „Meie oleme rahu poolt!“ (1952, koos I. Põrjevi, A. Thorndike'i jt.), „Suurte jõgede laul“ (1954), „Seine kohtub Pariisiga“ (1957), „Nanguila küla homme päev“ (1960), „Valparaisosse“ (1963). Lavastas koos Gérard Philipe'iga mängufilmi „Thiijl Ulenspiegeli seiklused“ (1956).
4. **Roman Karmen** (sünd. 1906), nõukogude režissöör, NSV Liidu rahvakunstnik (1966). Riiklik preemia 1942, 1947, 1952, Lenini preemia 1960. Teisi filme: „Vietnam“ (1954), „Jutustus Kaspia naftatootjatest“ (1953), „Suur ja lai on maa...“ (1958, esimene nõukogude panorama-film), „Mere alistajad“ (1959), „India hommik“ (1959), „Leegitsev saar“ (1961), „Seltsimees Berliin“ (1969), „Leegitsev kontinent“ (1972).
5. **Viktor Lissakovitš** (sünd. 1937), nõukogude režissöör. Teisi filme: „Lootuse sügis“ (1962), „Tema nimi oli Fjodor“ (1963), „Tee homsesse“ (1964), „Tutvugem – Leonid Jengibarov!“ (1966), „Suurbritannia udud“ (1972).
6. **Roman Grigorjev** (1911–1972), nõukogude režissöör, VNFSV teeneline kunstitegelane (1965). Teisi filme: „Bulgaaria“ (1946), „Raskete teede õnn“ (1955, koos I. Posselskiga), „Varsavi kohtumised“ (1955), „Oktoobri valgus“ (1957), „Brüssel, 1958“ (1958).
7. **Walter Ruttmann** (1887–1941), saksa režissöör.
8. **Chris Marker** (sünd. 1921), prantsuse režissöör.
9. **François Reichenbach** (sünd. 1922), prantsuse režissöör.
10. **Georgi Assatiani** (sünd. 1914), nõukogude režissöör, NSV Liidu rahvakunstnik (1967). Teisi filme: „Reis Nepaali“ (1959), „Marokolaste maa“ (1962), „Sahara“ (1962), „Vabariigi sünd“ (1963), „Viienda kontinendi teed“ (1964), „Uruguai“ (1964), „Teisel pool eksvaatorit, ookeanide vahel“ (1969).

1. „**Elagu Mehhiko!**“ (1931), **Eduard Tisse** (1897–1961), nõukogude operaator, VNFSV teeneline kunstnik (1935). Filme: „Streik“ (1925), „Soomuslaev „Potjomkin““ (1925), „Oktoober“ (1927), „Vana ja uus“ (1929), „Bežini aas“ (1936), „Aleksander Nevski“ (1938), „Ivan Groznõi“ (1945, koos Andrei Moskviniga), „Tagasitulek võiduga“ (1947), „Kohtumine Elbel“ (1949), „Helilooja Glinka“ (1952), „Surematu garnison“ (1956, + kaaslavastus).
2. „**Pärl**“ (1946), **Gabriel Figueroa** (sünd. 1907), mehhiko operaator. Filme: „Maria Candelaria“ (1944), „Armunud“ (1946), „Rio Escondido“ (1948), „Maclovio“ (1948), „Kesköö“ (1948), „Õnnetu armastus“ (1949), „Mehhiko neiu“ („Külaneiu“, 1949), „Unustatud“ (1950), „Tema“ (1953), „Nazarin“ (1958), „Palavik levib El Paos“ (1959), „Juana Gallo“ (1960), „Hävitussingel“ (1962), „Paberimees“ (1963), „Erak Simón“ (1965).
3. „**Kreeklane Zorbas**“ (1964), **Walter Lassally** (sünd. 1926), inglise operaator. Filme: „Tütarlaps mustas“ (1956), „Elektra“ (1960), „Mee maik“ (1961), „Pikamaajooksja üksindus“ (1962), „Tom Jones“ (1963), „Päev, mil kala tõusis pinnale“ (1967).
4. „**Bube pruut**“ (1963), **Gianni Di Venanzo** (1920–1966), itaalia operaator. Filme: „Achtung! Bandiidid!“ (1951), „Suure linna agulis“ (1953), „Jutustus vaestest armastajatest“ (1954), „Sõbratarid“ (1955), „Ahastus“ („Karje“, 1957), „Üks hektar taevast“ (1957), „Seadus on seadus“ (1958), „Õö“ (1961), „Varjutus“ (1962), „Salvatore Giullano“ (1962), „Kaheksa ja pool“ (1963), „Käed linna kohal“ (1963), „Giulietta ja vaime“ (1965).
5. „**Vaarao**“ (1966), **Jerzy Wójcik** (sünd. 1930), poola operaator. Filme: „Eroica“ (1958), „Tuhk ja teemant“ (1958), „Vapruse rist“ (1959), „Keegi ei kutsu“ (1960), „Ema Joanna inglite juurest“ (1961), „Simson“ (1961), „Kaja“ (1964), „Pärast saabub vaikus“ (1966), „Westerplatte“ (1967), „Uputus“ (1974).
6. „**Meie elu parimad aastad**“ (1946), **Gregg Toland** (1904–1948), ameerika operaator. Filme: „Ummik“ (1937), „Viha-kabarad“ (1940), „Pikk tee koju“ (1940), „Rebased“ (1941), „Kodanik Kane“ (1941).
7. „**Päevased tähed**“ (1968), **Margarita Pilihhina** (sünd. 1926), nõukogude operaator, VNFSV teeneline kunstitegelane (1965). Filme: „Kaks ühest kvartalist“ (1957), „Õine patrull“ (1957, koos V. Dultsevigaga), „Foma Gordejev“ (1959), „Inimene planeedilt Maa“ (1959), „Punapea“ (1961), „Olen kahekümneaastane“ (1965), „Tšaikovski“ (1970).
8. „**Kured lendavad**“ (1957), **Sergei Urussevski** (sünd. 1908), nõukogude operaator, VNFSV teeneline kunstitegelane (1951). Filme: „Kuidas Ivan Ivanovitš Ivan Nikiforovitšiga tülli läks“ (1941), „Külakooliõpetaja“ (1947), „Alitet läheb mägedesse“ (1950), „Kuldtähe kavalier“ (1951), „Vassili Bortnikovi tagasi-

- tulek" (1953), „Elu õppetund" (1955), „Neljakümne esimene" (1956), „Saatmata kiri" (1960), „Mina – Kuuba" (1965), „Teldri jooks" (1969, + lavastus), „Laula laulu, poeet" (1973, + lavastus).
9. **Kuningas Lear** (1971), **Jonas Gričius** (sünd. 1928), nõukogude operaator, Leedu NSV teeneline kunstitegelane (1965). Filme: „Viimane lask" (1960, novell filmis „Elavad kangelased"), „Kalkunid" (1962), „Sammud öös" (1962), „Tütarlaps ja kaja" („Koolivaheaja viimane päev", 1964), „Hamlet" (1964, koos V. Tšumaki ja A. Tšetšuliniga), „Keegi ei tahtnud surra" (1966), „Taevatrepp" (1967), „Kivi kivi peale" (1971), „Kriips alla" (1973).
10. **Ivani lapsepõlv** (1962), **Vadim Jussov** (sünd. 1929), nõukogude operaator, VNFSV teeneline kunstitegelane (1968). Filme: „Tavaline inimene" (1957, koos K. Broviniga), „Leili ja Medžnun" (1960), „Teerull ja viiul" (1961), „Ma kõnnin Moskva tänavail" (1964), „Andrei Rubljov" (1969), „Pea püsti!" (1969), „Solaris" (1972).

1. **Issaak Dunajevski** (1900–1955), nõukogude helilooja, VNFSV rahvakunstnik (1950). Teisi filme: „Värvavaht" (1936), „Õnneotsijad" (1936), „Volga-Volga" (1938), „Helge tee" (1940), „Minu armastus" (1940), „Kubani kasakad" (1950), „Varumängija" (1954), „Truuduse proov" (1954).
2. **Dmitri Šostakovitš** (sünd. 1906), nõukogude helilooja, NSV Liidu rahvakunstnik (1954), sotsialistliku töö kangelane (1966). Teisi filme: „Kuldsed mäed" (1931), „Maksimi noorus" (1935), „Maksimi tagasitulek" (1937), „Viiburi linnaosa" (1939), „Kohutamine Elbel" (1949), „Mitšurin" (1949), „Berliini langemine" (1950), „Kiin" (1955), „Esimene ešelon" (1956), „Hamlet" (1964), „Aasta nagu elu" (1966), „Igaviku saadikud" (1971).
3. **Bojan Adamić** (sünd. 1912), jugoslaavia helilooja. Teisi filme: „Dalmaatsia pulmad" (1953), „Neid oli kaks" (1955), „Jalitamine" (1956), „Suur ja väike" (1956), „Laupäevaõhtul" (1957), „Verine särk" (1957), „Sellel ööl" (1959), „Tükike sinist taevast" (1961), „Mehed eile, täna ja..." (1963), „Vallastlapsed" (1963), „Ametiseisund" (1964), „Operatsioon Tizian" (1964), „Häaleta armastuse poolt" (1965), „Diversandid" (1967), „Doktor Homeri vend" (1968).
4. **Veniamin Basner** (sünd. 1925), nõukogude helilooja. Teisi

- filme: „Surematu garnison" (1956), „Sündis inimene" (1956), „Saša astub ellu" (1957), „Kolm väljusid metsast" (1958), „Kooliõed" (1959), „Päike paistab kõigile" (1959), „Mitšman Panin" (1960), „Ebatavaline reis" (1961), „Võitlus teel" (1961), „Sinu läve ees" (1963), „Omad lapsed" (1964), „Kuidas teid nüüd nimetada?" (1965), „Ema ja võõrasema" (1965), „Esimene Bastille" (1966), „Sõbrad ja aastad" (1966), „Helistatakse, avage uks!" (1966), „Metsmesi" (1967), „Mustlane" (1967), „Kiip ja möök" (1968), „Sündmus, mida keegi ei märganud" (1968), „Luurajad" (1969), „Teel Berliini" (1969), „Nõukogude Liidu suursaadik" (1970), „Viis päeva puhkust" (1970), „Kolmekordne kontroll" (1970), „Valge tuulelipp" (1970), „Punane väljak" (1970), „Linn pärnade all" (1971), „Meri tules" (1972), „Väärt mees" (1972), „Lubage startida" (1972), „Tagasipöördumine ellu" (1972), „Olen piirivalvur" (1973).
5. **Carlo Rustichelli** (sünd. 1916), itaalia helilooja. Teisi filme: „Eksinud noorus" (1947), „Sitsiilia taeva all" („Seaduse nimel", 1949), „Vedurijuht" (1956), „Põlvpükstes mehehakatis" (1958), „1943. aasta pikk öö" (1960), „Idamaa naised" (1960), „Parool „Victoria"" („Parem olla üks päev lövi", 1960), „Lahutus itaalia moodi" (1961), „Kerjus" (1961), „Bybe pruut" (1963), „Võrgutatud ja maha jäetud" (1964), „Seitse venda Cervit" (1968), „Odüsseuse seiklused" (1969), „Looduse kutse" (1972), „Itaallaste uskumatud seiklused Venemaal" (1974).
6. **Sergei Prokofjev** (1891–1953), nõukogude helilooja, VNFSV rahvakunstnik (1947). Teisi filme: „Porutšik Kiše" (1934), „Partisanid Ukraina steppides" (1943), „Lermontov" (1943, koos V. Puškoviga).
7. **Vjatšeslav Ovtšinnikov** (sünd. 1936), nõukogude helilooja. Teisi filme: „Teerull ja viiul" (1961), „Ivani lapsepõlv" (1962), „Pikk õnnelik elu" (1967), „Aadlipesa" (1969), „Kuldne värav" (1971), „Legend" (1971), „Sõdur tuli rindelt" (1972).
8. **Joseph Kosma** (1905–1969), prantsuse helilooja. Teisi filme: „Marseljees" (1938), „Inimloom" (1939), „Mängureeglid" (1939), „Õo väravad" (1946), „Loodrite kool" (1948), „Marie sadamast" (1950), „Aadress teadmata" (1950), „Vari ja valgus" (1950), „Juliette ehk Unenägude vāti" (1951), „Pögenikud" (1955), „Tamango" (1957).
9. **Nino Rota** (sünd. 1911), itaalia helilooja. Teisi filme: „Napoli – miljonäride linn" (1951), „Nad rändasid ringi" („Tee", 1954), „Cabiria ööd" (1957), „Rocco ja tema vennad" (1960), „Mössaja" (1961), „Kaheksa ja pool" (1963), „Õpetaja Vigevanost" (1963), „Giulietta ja vaimud" (1965).
10. **Mikael Tariverdijev** (sünd. 1931), nõukogude helilooja. Teisi filme: „Meie isade noorus" (1958), „Pikk päev" (1961), „Minu noorem vend" (1963), „Hüvasti, poisid!" (1965), „Homseni" (1965), „Viimane suli" (1967), „Hüvasti" (1967), „Päästke uppuja" (1968), „Äratage Muhhin" (1968), „Residendi saatust" (1970), „Reisija „Ekvaatorilt"" (1970), „Kuningas – hirv" (1970), „Seitseteist kevadist hetke" (1973).

NÕUKOGUDE FILMINÄITLEJAJD

1. **Mihhail Uljanov** (sünd. 1927), NSV Liidu rahvakunstnik (1969). Filme: „Jegor Bulõtšov ja teised“ (1953, Jakov Laptev), „Nad olid esimesed“ (1956, Kolõvanov), „Jekaterina Voronina“ (1957, Sutõrin), „Maja, kus ma elan“ (1957, Dmitri Kaširin), „Vabatahtlikud“ (1958, Kaitanov), „Lihtne lugu“ (1960, Dani-lov), „Võitlus teel“ (1961, Bahhirev), „Vaikus“ (1964, Bõkov), „Esimees“ (1965, Jegor Trubnikov, sai selle osa eest 1966 Lenini preemia), „Kuni ma elan“ (Saksa DV 1965, Frolov), „Kõlmunud välgud“ (Saksa DV 1967, Aleksei Gorbato), „Ven-nad Karamazovid“ (1969, Dmitri Karamazov), „Teel Lenini juurde“ (1970, V. I. Lenin), „Vabastamine“ (1970–72, marssal Zukov), „Põgenemine“ (1971, kindral Tšarnota), „Jegor Bulõtšov ja teised“ (1972, nimiosa). Lavastas 1972 filmi „Kõige viimane päev“, milles mängis ka peaosas (miilitsaleitnant Kavaljov).
2. **Nikolai Tšerkašov** (1903–1966), nõukogude näitleja, NSV Liidu rahvakunstnik (1947). Debüteeris filmis 1927 („Poeet ja tsaar“). Teisi filme: „Kaptan Granti lapsed“ (1936, Paganell), „Peeter I“ (1937–1939, tsarevits Aleksei), „Baltikumi saadik“ (1937, professor Poležajev), „Aleksander Nevski“ (1938, Alek-sander Nevski), „Lenin 1918. aastal“ (1939, Maksim Gorki), „Ivan Groznõi“ (1945, Ivan Groznõi), „Kevad“ (1947, filmi-režissöör Gromov), „Pirogov“ (1947, Ljadov), „Akadeemik Ivan Pavlov“ (1949, Maksim Gorki), „Aleksandr Popov“ (1949, Aleksandr Popov), „Mussorgski“ (1950, Stassov), „Nad tund-sid Majakovskit“ (1955, Majakovski), „Don Quijote“ (1957, Don Quijote), „Kõik jääb inimestele“ (1963, akadeemik Dro-nov).
3. **Anatoli Papanov** (sünd. 1922), NSV Liidu rahvakunstnik (1973). Filme: „Inimene eikuskilt“ (1961, Krohhaljov), „Tühisõit“ (1963, Akim Sevastjanovitš), „Elavad ja surnud“ (1964, kindral Ser-pilin), „Omad lapsed“ (1964, Drovossekina), „Raheline tuli“ (1965, taksojuht Žmurkin), „Andke kaebuste raamat“ (1965, Kutaitsev), „Meie kodu“ (1965, Ivanov), „Ründan äikest“ (1966, Anikejev), „Ettevaatust! Auto!“ (1966, Semjon Vassil-jevitš), „Don Quijote lapsed“ (1966, Pjotr Bondarenko), „S. linnas“ (1967, Startsev), „Tasumise tund“ (1969, kindral Serpilin), „Valgevene vaksal“ (1971, Dubinski), „Suusakunin-ganna“ (1972, Nataša isa), „Lubage startida“ (1972, Sahnõ), „Suvila“ (1973, Pavel), „Halb hea inimene“ (1973, Samoi-lenko), „Südameasjad“ (1974, Boriss Ivanovitš).
4. **Armen Džigarharjan** (sünd. 1928), VNFSV rahvakunstnik (1973). Filme: „12 teekaaslast“ (1962, Fedossejev), „Tere, see olen mina!“ (1966, Artjom), „Kolmnurk“ (1967, Usta Mukutš), „Operatsioon „Trust““ (1968, Artuzov), „Kuu juuli“ (1968, esseer Prošjan), „Kureke“ (1969, Mihhailo Stõšnoi), „Tabama-tute uued seiklused“ (1969, staabikapten Ovetškin), „Kauge lume kaja“ (1970, Kostomarov), „Erakorraline komisjar“

- (1970, Kobozev), „Võla tasumine“ (1971, Boguš), „Noored“ (1971, Pjotr), „Räägi mulle endast“ (1972, Fjodor), „Mees oma kohal“ (1973, Kotšarjan), „Ring sulgub“ (1973, Frolov), „Võidusõitjad“ (1973, Vartan), „Mehed“ (1973, Kazarjan), „Siin on meie kodu“ (1973, Managarov).
5. **Larissa Lužina** (sünd. 1939), VNFSV teeneline kunstnik (1969). Filme: „Vihmas ja päikeses“ (1960, Lissi), „Seitsme tuule käes“ (1962, Svetlana Ivašova), „Vaikus“ (1964, Niina), „Rikas maak“ (1964, Veera), „Järglane“ (Saksa DV 1965, Lilo Roch-mann), „Dr. Schlüter“ (Saksa DV 1967, Eva ja Irene), „Verti-kaal“ (1967, Larissa), „Serafim Frolovi armastus“ (1969, Anfissa), „Peamine tunnistaja“ (1969, Varvara), „Võidusõit-jad“ (1973, Kukuškini naine), „Elu patuse maa peal“ (1973, Maria), „Soovide täitumine“ (1974, Varvara).
6. **Vija Artmane** (sünd. 1929), NSV Liidu rahvakunstnik (1969). Filme: „Pärast tormi“ (1956, Rūta), „Pilved kuj luikede parv“ (1957, Dace), „Võõrana asulas“ (1959, Elza), „Tormi eelõhtul“ (1960, Mara), „Aitäh kevade eest“ (1961, Velta), „Päev ilma õhtuta“ (1962, Kaira), „Omad lapsed“ (1964, Sonja), „Rake-tid ei tohi tõusta“ (1965, Pearl), „Keegi ei tahtnud surra“ (1966, Ona), „Edgar ja Kristiine“ (1966, Kristiine), „Kindla-meelsed“ (1967, Lissovskaja), „Andromeeda udukogu“ (1968, Veda Kang), „Maamõõtjate ajad“ (1969, Liena), „Kolme-kordne kontroll“ (1970, proua Grete), „Gladiاتور“ (1969, Anni Tihu), „Kiired klaasis“ (1971, Iris), „Kuusk rukkis“ (1972, Dagmara).
7. **Galina Polskihh** (sünd. 1939), VNFSV teeneline kunstnik (1969). Filme: „Metsik koer Dingo“ (1962, Tanja), „Ma kõn-nin Moskva tänavail“ (1964, Aljona), „Elasid kord eite-taati“ (1965, Galja), „Ustavus“ (1965, Zoja), „Ajakirjanik“ (1967, Sura Okajomova), „Olin 19-aastane“ (Saksa DV 1968, Nõu-kogude tütarlaps), „Teeviidad“ (Poola 1970), „Ring“ (1973, Nataša).
8. **Tatjana Doronina** (sünd. 1933), VNFSV rahvakunstnik (1969). Filme: „Esimehe ešelon“ (1956, Zoja), „Loendus“ (1966, Niina), „Töölisasula“ (1966, Polina), „Vanem õde“ (1967, Nadja), „Veel kord armastusest“ (1968, Nataša), „Kolm Pop-lit“ Pljuštšihha tänavas“ (1968, Njura), „Tore iseloom“ (1970, Nadežda Kazakova), „Võõrasema“ (1973, Šura Olentseva).
9. **Vsevolod Sanajev** (sünd. 1912), NSV Liidu rahvakunstnik (1969). Filme: „Esimehe ešelon“ (1956, sovhoosidirektor Dont-sov), „Erinevad saatused“ (1956, Zukov), „Põld-põlluke“ (1957, Holin), „5 päeva – 5 ööd“ (1961, Kozlov), „Täiskasvanud lapsed“ (1961, Vassili Vassiljevitš), „Optimistlik tragöödia“ (1963, Kähiseja), „See juhtus miilitsas“ (1963, major Sazonov), „Teie poeg ja vend“ (1966, Jermolai Vojevodin), „Igapäev-pärast“ (1968, Gomošov), „Imelikud inimesed“ (1970, Mat-vei), „„Püha Luukas“ on tagasi“ (1971, Zorin), „Vabastamine“ (1970–1972, polkovnik Lukin), „Must prints“ (1973, Zorin), „Seesamune“ (1973, Sergei Fjodorovitš).
10. **Natalja Fatejeva** (sünd. 1934), VNFSV teeneline kunstnik. Filme: „Vana Kilpkonna kapten“ (1956, Katja), „Juhtum koevanduses nr. 8“ (1958, Alla Krajeva), „Keeruline lugu“ (1958, Leena), „Võitlus teel“ (1961, Tina Karamoš), „Meie

NÕUKOGUDE FILMINÄITLEJAJD TEISTE RIIKIDE FILMIDES

1. Jevgeni Urbanski
2. Aleksandr Beljavski
3. Oleg Vidov
4. Boriss Andrejev
5. Sergei Nikonenko
6. Oleg Žakov
7. Sergei Bondartšuk, Oleg Vidov
8. Galina Polskih
9. Sergei Bondartšuk
10. Larissa Lužina

ühine sõber" (1962, Liisa Gorlovaja), „Kolm pluss kaks" (1963, Zoja), „Palat" (1965, Tamara), „Tere, see olen mina!" (1966, Ljusja), „Don Quijote lapsed" (1966, Marina), „Lahendus" (1968, Varja), „Nimepäev" (1969, Simone Valérie), „Mere laulud" (1971, Niina), „Suvised unenäod" (1972, Pavlina).

VARJUNIMED

1. **Anouk Aimée** (sünd. 1932), prantsuse näitleja. Debüteeris 1947. Filme: „Ma otsin sind" (1955, Françoise), „Pot-Bouille" (1957, Marie Pichon), „Montparnasse 19" (1958, Jeanne), „Magus elu" (1960, Maddalena), „Lola" (1960, Lola), „Kaheksa ja pool" (1963, Luisa), „Mees ja naine" (1966, Anne Gauthier).
2. **Bourvil** (1917–1970), prantsuse komöödianäitleja. Debüteeris 1945 („Poodu farm"). Filme: „Kolm musketäri" (1953, Planchet), „Läbi Pariisi" (1956, Martin), „Hüljatud" (1958, Thénadier), „Petlik õnn" („Kahe poolega peegel", 1958, Pierre), „Küürakas" (1959, Passepail), „Noël Fortunat" (1960, Noël), „Kogu maailma kuld" (1961, Mathieu Dumont ning tema pojad Toiné ja Martial), „Kaalukad tõendid" (1963, uurija Gaudet), „Molutoja" (1965, Antoine Maréchal), „Suur jalutuskäik" (1966, Augustin), „Suur pesupäev" (1969, Saint-Just), „Punane ring" (1970, komissar Mattei), „Atlandi vall" (1970, Léon Duchemin).
3. **René Clair** (sünd. 1898), prantsuse režissöör. Filme: „Pariis uinus" (1923), „Antrakt" (1924), „„Moulin-Rouge'i" viirastus" (1924), „Kujutletav reis" (1925), „Tuule saak" (1926), „Õlgkübar" (1927), „Torn" (1928), „Kaks arglikku" (1928), „Pariisi katuste all" (1930), „Miljon" (1931), „Vabadust meile!" (1931), „14. juuli" (1933), „Viimane miljardär" (1935), „Viirastus sõidab läände" (1936), „Küla Pariisis" (1939), „New Orleansi tuluke" (1941), „Ma abiellusin nõiaga" (1942), „Nüüd ja igavesti" (1943), „See juhtus homme" (1944), „Vaikimine on kuld" (1947), „Saatan ilu" (1950), „Õised kaunitarid" (1952), „Suured manöövrid" (1955), „Pariisi agulis" („Porte des lilas", 1957), „Kogu maailma kuld" (1961), „Armastus võidutseb" („Galantsed peod", 1965).
4. **Yves Montand** (sünd. 1921), prantsuse näitleja ja laulja. Debüteeris 1944. Filme: „Eabajumal" (1948, Pascal), „Tasu hirmu eest" (1953, Mario), „Saalemi nõiad" (1956, John Proctor), „Inimesed ja hundid" (1956, Rizucci), „Suur sinine tee" (1957, Squarcio), „Kas Pariis põleb?" (1965, tankist), „Sõda on lõppenud" (1966, Diego), „Grand Prix" (1966, Jean-Pierre Sarti), „Elada selleks, et elada" (1967, Robert), „Z" (1969, „Z"). Tema kontserdireisist NSV Liitu valmis 1957 film „Laulab Yves Montand" (režissöörid Sergei Jutkevits ja Mihail Slutski).
5. **Marilyn Monroe** (1926–1962), ameerika näitleja. Debüteeris 1948. Filme: „Kogu tõe Evast" (1950), „Niagaara" (1953, Rose Loomis), „Džentelmenid eelistavad blonde" (1954), „Jõgi, kust pole tagasipöördumist" (1954), „Kuidas miljonäriks mehele minna" (1954), „Prints ja lauljanna" (1957, Elise Marina), „Džässis ainult tüdrukud" („Mõned eelistavad tempokamat", 1959, Sugar), „Eluks kõlbmatud" (1961, Roslyn).
6. **Anthony Quinn** (sünd. 1916), ameerika näitleja. Debüteeris

1936. Filme: „Union Pacific“ (1939), „Veri ja liiv“ (1941), „Viva Zapata!“ (1952, Eufemio Zapata), „Odüsseuse eksisõidud“ (1953, Antinoos), „Nad rändasid ringi“ („Tee“, 1954, Zampanò), „Jumalaema kirik Pariisis“ (1956, Quasimodo), „Must orhidee“ (1958, Frank Valente), „Visiit“ (1963, Miller), „Kreeklane Zorbas“ (1964, Alexis Zorbas), „Santo Vittoria saladus“ (1969, Italo Bombolini), „Don on surnud“ (1973, Don Angelo).

7. **Marie-José Nat** (sünd. 1940), prantsuse näitleja. Debüteeris 1956. Filme: „Prairie' tänav“ (1959, Odette), „Prantslanna ja armastus“ (1960), „Tõde“ (1960, Annie), „Tunnete kasvamine“ (1961), „Seitse surmapattu“ (1962), „Abielu“ (1963, Françoise), „Daaklased“ (1966, Meda), „Elise ehk Tõeline elu“ (1970, Elise).

8. **Michèle Morgan** (sünd. 1920), prantsuse näitleja. Debüteeris 1935. Filme: „Torm“ (1937), „Sadam udus“ (1938, Nelly), „Puksiirid“ (1941), „Pastoraalne sümfonia“ (1946, Gertrude), „Suured manöövrid“ (1955, Marie-Louise), „Petlik õnn“ („Kahe poolega peegel“, 1958, Marie-José), „Noël Fortunat“ (1960, Juliette), „Landru“ (1963), „Benjamin ehk Süütu noormehe päevik“ (1967, krahvinna).

9. **Richard Burton** (sünd. 1925), inglise näitleja. Debüteeris 1949 („Dolwyni viimased päevad“). Filme: „Kibe võit“ (1957), „Vaata raevus tagasi“ (1958, Jimmy Porter), „Kleopatra“ (1963, Antonius), „Becket“ (1964), „Kes kardab Virginia Woolfi?“ (1965), „Doktor Faustus“ (1966), „Törksa taltsutus“ (1966, Petruccio), „Komödiandid“ (1967, Brown), „Sutjeska“ (Jugoslaavia, 1973, Josip Broz Tito).

10. **Monica Vitti** (sünd. 1931), itaalia näitleja. Debüteeris 1954. Saavutas tunnustuse eelkõige peaosadega Michelangelo Antonioni filmides „Seiklus“ (1959, Claudia), „Õö“ (1961, Valentina), „Varjutus“ (1962, Vittoria) ja „Punane kõrb“ (1964, Giuliana). Teisi filme: „Modesty Blaise“ (1965, Modesty Blaise), „Ära lase mööda, Assunta!“ („Tütarlaps püstliga“, 1968, Assunta Patane), „Armukadedusdraama“ (1970, Adelaide).

1

2

VASTUSED •

138

3

4

5

6

139

VASTUSED

7
8
9
10

VASTUSED

140

26

EDUKAS DEBÜÜT

1. **Anastassia Vertinskaja** (sünd. 1944), debüteeris 1961 filmis „**Punased purjed**“ (Assol). Teisi filme: „Amfiibinimene“ (1962, Guttieri), „Hamlet“ (1964, Ophelia), „Sõda ja rahu“ (1966–67, Liisa Bolkonskaja), „Anna Karenina“ (1968, Kitty), „Pea püsti!“ (1969, Meri Tsintsadze), „Armunud“ (1970, Tonja), „Lenduri armastus“ („Juhtum Polōniniga“ 1971, Galina), „Vari“ (1972, Printsess), „Enneäegne inimene“ (1972, Olga Borissova), „Mees omal kohal“ (1973, Klara).
2. **Zanna Prohhorenko** (sünd. 1940), debüteeris 1959 filmis „**Ballaad sõdurist**“ (Šura). Teisi filme: „Aga kui see on armastus“ (1962, Ksenia Zavjalova), „Viini mets“ (1963, Kätja), „Tõesti-sündinud lugu“ (1964, Varja Levtsukova), „Nad läksid itta“ (1965), „Sanitaarrong“ (1965, Leena), „Balzaminovi naisevõtt“ (1965, Kapa), „Ründan äikest“ (1966, Leena), „Kakskümmend aastat hiljem“ (1966, Dunja), „Hüvasti“ (1967, Ljuba), „Onu-kese unenägu“ (1967, Zina), „Sündmus, mida keegi ei märganud“ (1968, Nastja), „Serafim Frolovi armastus“ (1969, Maria), „Kui sa oled mees“ (1972, Anna Petrovna), „Üks ilma lukuta“ (1973, Daša), „Avastus“ (1974, Anka).
3. **Ija Savvina** (sünd. 1936), debüteeris 1960 filmis „**Daam koe-rakesega**“ (Anna Sergejevna). Teisi filme: „Vagane“ (1960, Vagane), „Patune“ (1962, Ksenia), „Helistatakse, avage uks!“ (1966, Gena ema), „Anna Karenina“ (1968, Dolly), „Lühijutu süžee“ (1969, Maria Pavlovna Tšehhova), „Augustikuu“ (1972, Sonja), „Pilved“ (1973, Maria), „Dr. Kalinnikova päev“ (1974, dr. Kalinnikova).
4. **Oleg Jefremov** (sünd. 1927), debüteeris 1956 filmis „**Esimene ešelon**“ (Aleksei Uzorov). Teisi filme: „Jutustused Leninist“ (1958, Dzeržinski), „Katseaeg“ (1960, Zur), „Komandeering“ (1962, Štšerbakov), „Minu noorem vend“ (1963, Viktor), „Tšeka töötaja“ (1964, Illarionov), „Elavad ja surnud“ (1964, Ivanov), „Ehitatakse silda“ (1966, Korrespondent, + lavastus), „Sõda ja rahu“ (1966–1967, Dolohhov), „Ettevaatust! Auto!“ (1966, Podberjozovikov), „Aivalus 66“ (1967, Aivalus), „Veel kord armastusest“ (1968, Kartsev), „Kalm Poplit“ Pljuštšihha tänavas“ (1968, taksojuht), „Oma inimene“ (1970, Košelšov), „Ema läks mehele“ (1970, Viktor), „Leegitse, mu täht“ (1970, Maaler), „Tere ja hüvasti“ (1973, piirkonnavolinik Burov).
5. **Zanna Bolotova** (sünd. 1940), debüteeris 1957 filmis „**Maja, kus ma elan**“ (Galja Volōnskaja). Teisi filme: „Inimesed ja loomad“ (1962, Tanja), „Kui sul on õigus...“ (1964, Galja), „Tiivad“ (1966, Tanja), „Ajakirjanik“ (1967, Niina), „Esimene kuller“ (1968, Konkordia), „24-25 ei tule tagasi“ (1969, Mara), „Teel Lenini juurde“ (1970, Leena), „Karmid kilomeetrid“ (1970, Tanja), „Residendi saatust“ (1970, Julia), „Armastada inimest“ (1973, Tanja), „Doktor Ivensi vaikimine“ (1974, Orante).
6. **Jevgeni Urbanski** (1932–1965), debüteeris 1958 filmis „**Kom-**

141

VASTUSED

munist" (Vassili Gubanov). Teisi filme: „Ballad sõdurist" (1959, invaliid), „Saatmata kiri" (1960, Sergei), „Selge taevast" (1961, Aleksei Astahhov), „Rikas maak" (1964, Viktor Pronjakin), „Jalatais maad" (1964, Babin), „Tsaar ja kindral" (Bulgaaria, 1966, Arkadi Pavlovitš). Hukkus filmi „Direktor" võtetel.

7. **Oleg Striženov** (sünd. 1929), debüteeris 1955 filmis „Kiin" (Arthur). Teisi filme: „Mehhiklane" (1956, Fernández ja Rivera), „Neljakümne esimene" (1956, Govoruhha-Otrok), „Afanassi Nikitini meretagune reis" (1958, Afanassi Nikitin), „Kapteni tütar" (1958, Griniov), „Sinu kätes on elu" (1959, kapten Dudin), „Padaemand" (1960, German), „Põhjamaa jutustus" (1960, Bestužev), „Argpüks" (Tšehhoslovakkia, 1961, Oleg), „Surmasõlmes" (1963, Utotškin), „Tema nimi oli Robert" (1967, leiutaja ja robot Robert), „Missioon Kabulis" (1971, Roman), „Maa, nõudmiseni" (1973, Lev Manevitš).
8. **Tatjana Samoilova** (sünd. 1934), debüteeris 1956 filmis „Mehhiklane" (Maria). Teisi filme: „Kured lendavad" (1957, Veronika), „Saatmata kiri" (1960, Tanja), „Alba Regia" (Ungari, 1961, Alba), „Leon Garros otsib sõpra" (1961, Nataša), „Nad läksid itta" (1964, Sonja), „Anna Karenina" (1968, Anna Karenina), „Pikk tee lühikesse päeva" (1972, Jekaterina Vasiljevna), „Tagasiteed ei ole" (1974, Nastjura Ševtsova).
9. **Natalja Arinbassarova** (sünd. 1948), debüteeris 1966 filmis „Esimene õpetaja" (Altõnai). Teisi filme: „Leivalinn Taškent" (1968, Saulja), „Džamilja" (1969, Džamilja), „Laul Manšukist" (1970, Manšuk Mаметova), „Järve ääres" (1970, Katja Olzõjeva), „Õõ 14. paralleelil" (1972, Tan).
10. **Vladislav Dvoržetski** (sünd. 1939), debüteeris 1970 filmis „Põgenemine" (Roman Hludov). Teisi filme: „Püha Luukas on tagasi" (1971, Karabanov), „Solaris" (1972, Berton), „Ei kustu mälest" (1972, Radukan), „Sannikovi maa" (1973, Iljin), „Peters" (1973, Savinkov), „Pilvede taga on taevast" (1973, Rudnev), „Viimse hetkeni" (1973, Jaroslav Gaidai), „Avatud raamat" (1974, Dmitri Lvov), „Tagasiteed ei ole" (1974, Nikitin).

2

3

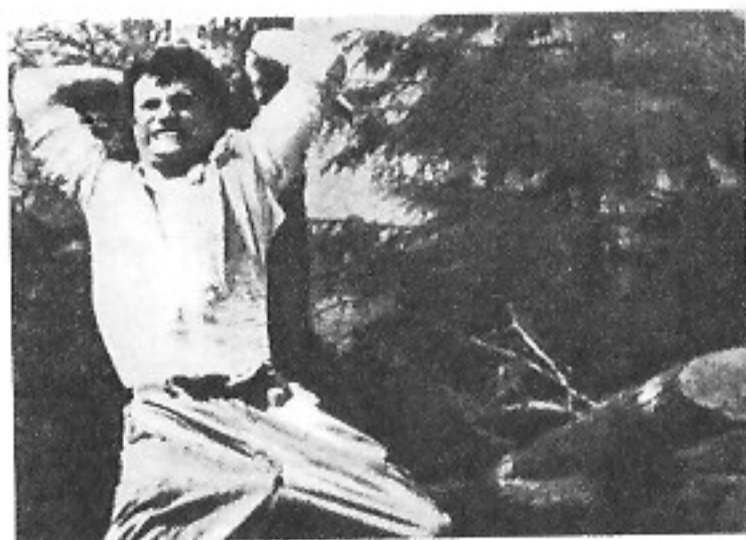
4

5

6

7

8

9

10

1. **Aleksei Ivanovitš** Fjodor Dostojevski romaanist „Õnnemängija”. Gregory Peck mängis seda osa Robert Siodmaki filmis (USA 1949), Gérard Philipe Claude Autant-Lara filmis (Prantsusmaa 1958) ja Nikolai Burljajev Aleksei Batalovi filmis „Õnnemängija” (NSVL–Tšehhoslovakkia 1972).
2. **Othello** William Shakespeare'i samanimelisest tragöödiast. Orson Welles mängis seda osa oma filmis (USA–Maroko 1952), Sergei Bondartšuk Sergei Jutkevitsi filmis (NSVL 1956) ja Laurence Olivier Stuart Burge'i filmis (Suurbritannia 1965).
3. **Quasimodo** Victor Hugo romaanist „Jumalaema kirik Pariisis”. Lon Chaney mängis seda osa Wallace Worsley filmis (USA 1923), Charles Laughton William Dieterle filmis (USA 1939) ja Anthony Quinn Jean Delannoy filmis (Prantsusmaa 1956).
4. **Anna Karenina** Lev Tolstoi romaanist „Anna Karenina”. Greta Garbo mängis seda osa 1927 Edmund Gouldingi filmis („Armastus”) ja 1935 Clarence Browne filmis, Vivien Leigh Julien Duvivier' filmis (Suurbritannia 1948), Tatjana Samoilova Aleksandr Zarhi filmis (NSVL 1968).
5. **Don Quijote** Miguel de Cervantese romaanist „Don Quijote”. Fjodor Saljapin mängis seda osa Georg Wilhelm Pabsti filmis (Prantsusmaa 1933), Nikolai Tšerkassov Grigori Kozintsevi filmis (NSVL 1957) ja Peter O'Toole Arthur Hilleri filmis „Mees La Manchast” (USA 1972).
6. **Hamlet** William Shakespeare'i tragöödiast „Hamlet”. Asta Nielsen mängis seda osa Svend Gade filmis (Saksamaa 1920), Laurence Olivier oma filmis (Suurbritannia 1948) ja Innokenti Smoktunovski Grigori Kozintsevi filmis (NSVL 1964).
7. **Vürst Möškin** Fjodor Dostojevski romaanist „Idioot”. Gérard Philipe mängis seda osa Georges Lampini filmis (Prantsusmaa 1945), Takashi Shimura Akira Kurosawa filmis (Jaapan 1951) ja Juri Jakovlev Ivan Põrjevi filmis (NSVL 1958).
8. **John Silver** Robert Louis Stevensoni romaanist „Aarete saar”. Ossip Abdulov mängis seda osa Vladimir Vainštoki filmis (NSVL 1938), Boriss Andrejev Jevgeni Fridmani filmis (NSVL 1972) ja Orson Welles John Hough' filmis (Suurbritannia 1972).
9. **Robinson Crusoe** Daniel Defoe romaanist „Robinson Crusoe seiklused”. Pavel Kadotšnikov mängis seda osa Aleksandr Andrijevski filmis „Robinson Crusoe” (NSVL 1947), Horst Buchholz Josef von Baky filmis „Robinson ei tohi surra” (Saksa FV 1956) ja Leonid Kuravljov Stanislav Govoruhhini filmis „Robinson Crusoe elu ja imelised seiklused” (NSVL 1973).
10. **Madam Gautier** Alexandre Dumas' (noorema) romaanist „Kameeliadaam”. Sarah Bernhardt mängis seda osa Henri Pouctal filmis (Prantsusmaa 1911), Greta Garbo George Cukori filmis (USA 1936) ja Maria Félix Roberto Gavaldóni filmis (Mehhiko 1953).

1. **Brigitte Bardot** (sünd. 1934), prantsuse näitleja. Debüteeris 1952. Filme: „Suured manöövrivõitlused” (1955, Lucie), „Ja Jumal lõi naise...” (1956, Julie), „Babette läheb sõtta” (1959, Babette), „Tõde” (1960, Dominique), „Eraelu” (1962, Jill), „Põlgus” (1963, Camille), „Viva, Maria!” (1965, Maria II), „Shalako” (1968, Irene), „Naised” (1970), „Nunnad” (1971, Agnes), „Don Juan 1973 ehk Kui Don Juan oleks naine” (1972, Jeanne).
2. **Nevena Kokanova** (sünd. 1938), bulgaaria näitleja. Debüteeris 1956 („Kaks võitu”). Filme: „Armastuse aastad” (1957, Emma), „Vaikel öhtul” (1960, Boika), „Saa õnnelikuks, Ani!” (1961, Ani), „Nikotiana” lõpp” („Tubakas”, 1962, Irina), „Inspektor ja õõ” (1963, Zanna), „Persikute varas” (1964, Liisa), „Kõige pikem õõ” (1967, arst), „Kõrvalekaldumine” (1967, Neda), „Mandilõhn” (1967, Gerda), „Mehed komanderingus” (1968, Dantše), „Ohtlik lend” (1968), „Galileo Galilei” (1969, Marina), „Kummaline kahevõitlus” (1971, Božanova), „Vaba nagu lind” (1972, Tintjava), „Armastuse ringid” (1972, daam), „Armastus” (1972, Irina), „Kõige parem inimene, keda ma tunnen” (1973, õpetajanna).
3. **Mari Töröcsik** (sünd. 1935), ungari näitleja. Debüteeris 1955 („Karussell”, Mari). Filme: „Kaks ülestunnistust” (1957, Erzsi), „Raudlill” (1958, Veera), „Anna Édes” (1958, Anna), „Võrukael” (1959, Võrukael), „Unetud aastad” (1959), „Kolm korust õnne” (1960), „Abielu hinne – rahuldav” (1961, Elfi), „Dialoog” (1963), „Armas despoot” („Lööke”, 1964, Margit), „Armastamine keelatud” (1965), „Pöiktänav” (1967, Gabi), „Othello Gyulaházás” (1967, Viola), „Kaardimajake” (1967, Éva), „Vaikus ja karje” (1968, Teresa), „Päl-tänava poisid” (1969, Nemecseki ema), „Armastus” (1971, Luca), „Surnud küla” (1972, Juli).
4. **Claudia Cardinale** (sünd. 1939), itaalia näitleja. Debüteeris 1958. Filme: „Kohtunik” (1959, Maria), „Rocco ja tema vennad” (1960, Gina), „Rikkad pärijad” (1960), „Ilus Antonio” (1960, Barbara), „Tütarlaps kahvriga” (1961, Aida), „Kaheksa ja pool” (1963, Claudia), „Gepard” (1963, Angelica), „Bube pruut” (1963, Mara), „Ükskõiksed” (1964, Carla), „Suure Vankri udused tähed” (1965, Sandra), „Õökull ilmub päeval” (1968, Rosa Nicolosi), „Punane telk” (1969, Valeria).
5. **Sophia Loren** (sünd. 1934, äieti Sofia Scicolone), itaalia näitleja. Debüteeris 1949. Filme: „Aida” (1953, Aida), „Napoli karussell” (1953), „Napoli kuld” (1954), „Naine jõelt” (1954), „Armastus jalakate all” (1958, Anna), „Must orhidee” (1958), „Võti” (1958, Stella), „La ciociara” (1960), „Boccaccio 70” (1961), „Altona vangid” (1962, Johanna Gerlach), „Eile, täna, homme” (1963, Adelina, Anna, Mara), „Abielu itaalia moodi” (1964, Filumena Marturano), „Krahvinna Hongkongist” (1967, Nataša), „Päevalilled” (1969, Giovanna), „Preestri naine”

- (1970, Valeria Billi), „Mortadella” (1971, Maddalena Cierripico), „Mees La Manchast” (1972, Aldonza, Dulcinea).
6. **Gina Lollobrigida** (sünd. 1927), itaalia näitleja. Debüteeris 1946. Filme: „Armujook” (1946), „Armastatud aariad” („Ooperimeeletused”, 1947, Dora), „Pajatsid” (1948), „Achtung! Bandiidid!” (1951), „Noor Caruso” („Enrico Caruso, ühe hääle legend”, 1951, Stella), „Tulp-Fanfaan” (1952, Adeline), „Õised kaunitarid” (1952), „Provintslanna” (1952), „Leib, armastus ja fantaasia” (1953, Maria), „Leib, armastus ja armukadedus” (1954), „Trapets” (1956, Lola), „Jumalaema kirik Parisis” (1956, Esmeralda), „Seadus” (1959), „Tormine meri” (1963), „Tere päevast, madam Campbell” (1969, Carla Campbell).
 7. **Jane Fonda** (sünd. 1937), ameerika näitleja. Debüteeris 1959. Filme: „Chapmani raport” (1962), „Pühapäev New Yorgis” (1963), „Kassid” (1964, Melinda), „Cat Ballou” (Catherine Ballou), „Tagaajamine” (1966, Anna), „Saak” (1966), „Palja-jalu pargis” (1967), „Barbarella” (1967, Barbarella), „Ära-aetud hobused lastakse ju maha” (1970, Gloria Beatty), „Klute” (1971, Bree Daniels), „Nukumaja” (1973, Nora).
 8. **Jana Brejchová** (sünd. 1940), tšehhoslovakkia näitleja. Debüteeris 1954. Filme: „Vladimír Olmeri eksimus” (1956, Camilla), „Kuldämblik” (1956, Maria), „Kollanokad” (1957, Maria), „Maitähed” (1959, õpetajanna Jana), „Ülim printsip” (1960, Jana), „Parun Münchhausen” (1961, printsess), „Südame keerdkäigud” (1961, Jana Vavrová), „Kapten Loy unenägu” (1961, Patricia), „Rohelised kaugused” (1962, Jana), „Pühapäev argipäeval” (1962, Jana Landová), „Inimene sinu kõrval” (1963, Bara), „Kui tuhat klarnetit” (1964), „Musta kuninga mõistatus” (1971, Magda).
 9. **Marina Vlady** (sünd. 1938), prantsuse näitleja. Debüteeris 1948. Filme: „Armastuse päevad” (1954, Angela), „Enne vee-uputust” (1954, Lillana), „Kuritöö ja karistus” (1956, Lili), „Nõid” (1956, Inga), „Kohtuotsus” (1959, Catherine), „Spioonide öö” (1959, spioon), „Kaalukad tõendid” (1963, Catherine Dupré), „Moodne lugu: mesilaskuninganna” (1963), „Nimetu täht” (1965, Mona), „Aeg elada” (1969, Marie), „Lühijutu süžee” (1969, Lika Mizinova), „Sirocco” (1970).
 10. **Audrey Hepburn** (sünd. 1929), ameerika näitleja. Debüteeris 1950 („Naer paradiisis”). Filme: „Puhkus Roomas” (1953, printsess Anna), „Sabrina” (1954, Sabrina), „Sõda ja rahu” (1956, Nataša Rostova), „Nunna lugu” (1959), „Hammikueine Tiffany juures” (1961, Holly), „Minu veetlev leedi” (1964, Eliza Doolittle), „Oota, kuni saabub öö” (1967, Susy Hendrix).

POPULAARSEID MEESNÄITLEJAJD

1. **Alain Delon** (sünd. 1935), prantsuse näitleja. Debüteeris 1957. Filme: „Ereda päikese all” (1960, Tom Ripley), „Rocco ja tema vennad” (1960, Rocco), „Varjutus” (1962, Piero), „Saatan ja kümme käsku” (1962, Pierre Messenger), „Gepard” (1963, Tancredi), „Must Tulp” (1963, Julien ja Guillaume de Saint-Preux), „Kollane „Rolls-Royce”” (1965), „Seikluste otsijad” (1966, Manu), „Samurai” (1967), „Sitsiilia klann” (1969, Sartet), „Borsalino” (1970, Siffredi), „Punane ring” (1970, Corey), „Nuhk” (1972, Édouard Coleman).
2. **Erwin Geschonneck** (sünd. 1906), Saksa DV näitleja. Filme: „Kapten Kõlnist” (1956, Hans), „Thijl Ulenspiegeli seiklused” (1956, Teraskäsi), „Paleed ja hurtsikud” (1957, Bröker), „Loteriirootslane” (1958, Loteriirootslane), „Musterpoisid” (1959, Arthur Wedel), „5 padrunikesta” (1960, Witting), „Tiibadega inimesed” (1960, Bartuscheck), „See juhtus jõululau-päeval” (1962, Lörke), „Südametunnistus ärkab” (1963, Ebers-hagen), „Alasti huntide seas” (1963, Krämer), „Inimene sinu kõrval” (1963, professor Marschner), „Karbiid ja hapuoblikad” (1964, Kalle), „Krivoi Rogi lipp” (1967, Otto Brosowski).
3. **Raf Vallone** (sünd. 1916), itaalia näitleja. Debüteeris 1948 G. De Santise filmis „Kibe riis”. Filme: „Ei ole rahu oliivi-puude all” (1950, Francesco), „Lootuse tee” (1950), „Kell 11 Roomas” (1952), „Thérèse Raquin” (1953, Laurent), „Rose Berndt” (1957), „Kättemaks” (1958), „Ciociara” (1960), „Vaa-de sillalt” (1961).
4. **Miklós Gábor** (sünd. 1919), ungari näitleja. Debüteeris 1940. Filme: „Kusagil Euroopas” (1947), „Kummaline abielu” (1951), „Budapesti kevad” (1955, Zoltán), „Kesköö” (1957), „Soola-sammas” (1958), „Alba Regia” (1961, dr. Hajnai), „Pühapäev argipäeval” (1962, dr. Kelemen), „Isa” (1966, isa), „László Ambrusi lugu”, („Seinad”, 1968, Benkő).
5. **Gérard Philipe** (1922–1959), prantsuse näitleja. Debüteeris 1944. Filme: „Idioot” (1945, Möškin), „Saatan ihus” (1947), „Parma klooster” (1948, Fabrice del Dongo), „Saatan ilu” (1950, rüütel Henri), „Õised kaunitarid” (1952, Claude), „Tulp-Fanfaan” (1952, Tulp-Fanfaan), „Punane ja must” (1954, Julien Sorel), „Suured manöövrid” (1955, Armand de la Verne), „Parimad aastad” (1956, Perrin), „Thijl Ulenspie-geli seiklused” (1956, Thijl Ulenspiegel; ka režissöör koos Joris Ivensiga), „Montparnasse 19” (1958, Modigliani), „Õnne-mängija” (1958, Aleksei Ivanovitš), „Palavik levib El Paos” (1959, Ramón Vázquez).
6. **Sidney Poitier** (sünd. 1924), ameerika neegernäitleja. Debü-teeris 1950. Filme: „Aheldatud” (1958, Noah Cullen), „Porgy ja Bess” (1959, Porgy), „Põllulilliad” (1963, Homer Smith), „Õõ kuumuses” (1967, Virgil Tibbs), „Arva, kes tuleb meile lõunale” (1968, dr. John Prentice), „Viimane mees” (1969,

- Jason Higgs), „Buck ja jutlustaja“ (1971, Buck; ka režissöör), „Soe detsember“ (1973, dr. Younger; ka režissöör).
7. **Rod Steiger** (sünd. 1925), ameerika näitleja. Debüteeris 1951. („Teresa“). Filme: „Kaldapealsel“ (1954, Charley Malloy), „Suur nuga“ (1955, Stanley), „Oklahoma“ (1956, Jud Fry), „Al Capone“ (1959, Al Capone), „Käed linna kohal“ (Itaalia 1963, Edouardo Nottola), „Ükskõiksed“ (Itaalia 1964, Leo), „Pandimajapidaja“ (1964, Sol Nazerman), „Õõ kuumuses“ (1967, Bill Gillespie), „Waterloo“ (Itaalia 1970, Napoleon Bonaparte).
 8. **Michel Simon** (sünd. 1895), prantsuse näitleja. Debüteeris 1925. Filme: „Jeanne d'Arc'i kannatused“ (1928), „Looder“ (1928), „Atlantis“ (1934), „Lõbus draama“ (1937, Chapelle), „Sadam udus“ (1938, Zabel), „Päeva lõpp“ (1939, Cabrisade), „Saatana ilu“ (1950), „Härja Takso“ (1952), „Saatan ja kümme käsku“ (1962, Jérôme Chambard), „Rong“ (1967), „Oh seda vanaisa“ (1968, Jéricho).
 9. **Raj Kapoor** (sünd. 1924), india näitleja ja režissöör. Filme: „Tuli“ (1946), „Hulkur“ (1951, Raj), „Härja 420“ (1955, Raj), „Õõ varjus“ (1957, talupoeg), „Neli teed“ (1958, Govinda), „Sangam“ (1963, Sundar), „Ma olen kloun“ (1970, kloun).
 10. **Jean Gabin** (õieti Jean-Alexis Moncorgé, sünd. 1904), prantsuse näitleja. Debüteeris 1930 („Igaühele oma“, Marcel). Filme: „Varietee“ (1935, Georges), „Pépé le Moko“ (1936, Pépé le Moko), „Põhjas“ (1936, Vaska Pepel), „Suur illusioon“ (1937, Maréchal), „Sadam udus“ (1938, Jean), „Inimloom“ (1938, Jacques Lantier), „Algab päev“ (1939, François), „Puksiirid“ (1941, kapten Laurent), „Malapaga müüride ääres“ (1948, Pierre), „Marie sadamast“ (1950, Henri), „Pariisi õhk“ (1954, Victor), „Kuritöö ja karistus“ (1956, komissar Gallet), „Hüljatud“ (1958, Jean Valjean), „Selle maailma vägevad“ (1958, Noël Schoudler), „Prairie' tänav“ (1959, Henri Neveux), „Härja“ (1964, härja), „Issanda välg“ (1965, Brassac), „Te ei oelnud kõike, Ferrand“ („Hulkurite päike“, 1967, Ferrand), „Sitsiilia klann“ (1969, Vittorio), „Messais' farmi saladus“ (1969, Auguste), „Kass“ (1971, Julien), „Dominici afäär“ (1973, Dominici).

10 x M

1. **Giulietta Masina** (sünd. 1921), itaalia näitleja. Filme: „Paisä“ (1946), „Ilma halastuseta“ (1948, Marcella), „Varietee tuled“ (1950, Melina), „Euroopa 51“ (1950, Giulietta), „Valge šaik“ (1952, Cabilia), „Suure linna agulis“ (1953, Gina), „Nad rändasid ringi“ („Tee“, 1954, Gelsomina), „Giulietta ja vaimud“ (1965, Giulietta).
2. **Shirley MacLaine** (sünd. 1934), ameerika näitleja. Debüteeris 1954 („Ebameeldivused Harryga“). Filme: „Kunstnikud ja modellid“ (1956), „80 päevaga ümber maailma“ (1956, Aouda), „Minu geiša“ (1962, Lucy Dell, Yoko Mori), „Magus Irma“ (1963, Irma), „Kollane „Rolls-Royce““ (1965), „Armas Charity“ (1968, Charity).
3. **Anna Magnani** (1908–1973), itaalia näitleja. Debüteeris 1934 („Pime Sorrentost“). Filme: „Teresa Venerdi“ (1941), „Rooma – lahtine linn“ (1945, Pina), „Bandiit“ (1946), „Armastus“ (1947), „Saadik Angelina“ (1947, Angelina), „Unistused teedel“ (1948, Linda), „Kõige ilusam“ (1951, Maddalena), „Tätoveeritud roos“ (1956, Serafima), „Õde Letizia“ (1957), „Santa Vittoria saladus“ (USA 1969, Rosa Bombolini).
4. **Rade Marković** (sünd. 1921), jugoslaavia näitleja. Filme: „Volumööök“ (1950, Nebojša), „Kahtlane isik“ (1954), „Zenica“ (1957, Bora Gordić), „Väike inimene“ (1957), „Sellel ööl“ (1959), „Kõiges on süüdi suvi“ (1961), „Saša“ (1962, hispaanlane), „Operatsioon „Tizian““ (1964, Mihho), „Ümbermaailmareis“ (1964, tšernogoorlane), „Medali teine külg“ (1965), „Õndsas surma ingel“ (1965, resident), „Karjerist“ (1966, Vojin), „Diversandid“ (1966, Jovan), „Peamine süütõend“ („Nuga“ 1967, Petrov), „Lõks kindralile“ (1970, kindral).
5. **Jean Marais** (sünd. 1913), prantsuse näitleja. Debüteeris 1932 („Tänavail“). Filme: „Carmen“ (1942), „Ohtlik sarnasus“ („Ruy Blas“, 1947, Don Cezar de Bazán ja Ruy Blas), „Orpheus“ (1950), „Saatus kutse“ (1952), „Purunenud unistused“ („Keskõised armunud“, 1952, Marcel), „Juliette“ (1953, André), „Krahv Monte-Cristo“ (1953, Edmond Dantès), „Kapten“ (1960, François de Capeatang), „Raudne mask“ (1962, d'Artagnan), „Pariisi saladused“ (1962, Rodolphe de Sambreuil), „Fantoom tegutseb jälle“ (1965, Fantoom, Fandor), „Fantoom Scotland Yardi vastu“ (1967, Fantoom, Fandor), „Eeslinahk“ (1971, kuningas).
6. **Michèle Mercier** (sünd. 1939), prantsuse näitleja. Debüteeris 1957. Filme: „Lucrezia Borgia ööd“ (1959), „Tulistage pianisti“ (1960, Clarisse), „Inspektor inkognito“ („Raevukad aastad“, 1962, Elvira), „Issanda välg“ (1965, Simone), „Imeilus Angélique“ (1965, Angélique), „Angélique ja kuningas“ (1966, Angélique), „Angélique ja sultan“ (1967, Angélique), „Ohjeldamatu Angélique“ (1967, Angélique), „Looduse kutse“ (1972, Calliope Laurent).
7. **Marcello Mastroianni** (sünd. 1925), itaalia näitleja. Debüteeris

- ris 1947 („Hüljatud“). Filme: „Neiud Hispaania väljakult“ (1952, Marcello), „Jutustus vaestest armastajatest“ (1954, Ugo), „Armastuse päevad“ (1954, Marcellino), „Isad ja pojad“ (1956, Cesare), „Valged ööd“ (1957, Mario), „Üks hektar taevast“ (1957, Severino), „Magus elu“ (1960, Marcello Rubini), „Ilus Antonio“ (1960, Antonio Magnano), „Öö“ (1961, Giovanni), „Perekonnakroonika“ (1962, Enrico), „Eraelu“ (1962, Fabio), „Kaheksa ja pool“ (1963, Guido Anselmi), „Eile, täna, homme“ (1963, Carmine, Renzo, Rusconi), „Seltsimehed“ (1963, prof. Sinigaglia), „Casanova 70“ (1964, Andrea), „Abielu itaalia moodi“ (1964, Domenico Sorriano), „Kümnes ohver“ (1965, Poletti), „Vööras“ (1967, Paul Meursault), „Päevalilled“ (1969, Antonio), „Leo Viimane“ (1969, Leo), „Preestri naine“ (1970, don Mario), „Armukadedusdraama“ (1970, Oreste).
8. **Gojko Mitić** (sünd. 1940), jugoslaavia näitleja, DEFA indiaanifilmide peakangelane. Filme: „Chingachgook, Suur Madu“ (1967, Chingachgook), „Kotka jälg“ (1968, Kotkas), „Valged hundid“ (1969, Valvas Kotkas), „Saatuslik eksitus“ (1970, Shave Hard), „Osceola“ (1971, Osceola), „Tecumseh“ (1972, Tecumseh), „Apatšid“ (1973, Ulzana).
9. **Toshiro Mifune** (sünd. 1920), jaapani näitleja, sai tuntuks peamiselt Akira Kurosawa filmide osatäitjana. Filme: „Purjus ingel“ (1948, gangster Matsunaga), „Rashomon“ (1950, Tajo-maru), „Idioot“ (1951, Denkich Akama), „Seitse samuraid“ (1954, Kikuchiyo), „Inimene-rikša“ (1958, Matsugoroo), „Kurjad elavad edasi“ („Lurjused magavad rahulikult“, 1960, Koichi Nishi), „Ihkaitaja“ (1961, Sanjuro), „Grand Prix“ (1966, Yamuro), „Vastuhakk“ (1967, Isaburo Sasahara), „Samuraide lipud“ (1969).
10. **Stanisław Mikulski** (sünd. 1929), poola näitleja. Debüteeris 1951. Saavutas populaarsuse Hans Klossina telefilmis „Kaalul on rohkem kui elu“ (1969). Filme: „Esimene start“ (1951, Franek), „Lootuse tunnid“ (1955, Janek), „Kanal“ (1957, Smukly), „Eva tahab magada“ (1958, Piotr), „Atentaat“ (1959, Jacek), „Kaks härra N-i“ (1962, Dziewanowicz), „Tulega risti-tud“ (1964, Sowiński), „Kohtumine spiooniga“ (1964, Baczyński), „Jumalavits“ (1967, Paweł), „Kahtluse all on kõik“ (Ungari 1970, kapten Timár), „Adami jälil“ (1970, Adam).

REŽISSÖÖR VÕI NÄITLEJA

1. **Victor Sjöström** (1879–1960), rootsi režissöör ja näitleja, filmis „Maasikavälu“ (1957, prof. Borg). Lavastanud: „Terje Vigen“ (1917), „Karin Ingmaritütär“ (1919), „Surnuvanker“ (1920), „Kes mõistab kohut?“ (1921), „Kardinali mantli all“ („Punase mantli all“, 1937). Mänginud filmides „Sõna“ (1943), „Raudteelased“ (1947), „Ränk löök“ (1952), „Inimesed pimeduses“ (1955).
2. **Aleksei Batalov** (sünd. 1928), nõukogude näitleja ja režissöör, VNFSV rahvakunstnik (1969), filmis „Ühe aasta üheksa päeva“ (1962, Gussev). Lavastanud filmid: „Sinil“ (1960), „Kolm paksu“ (1967, koos Jossif Sapiroga), „Õnnemängija“ (1972). Mänginud filmides „Suur perekond“ (1954, Aleksei), „Ema“ (1956, Pavel Vlassov), „Rumjantsevi lugu“ (1956, Aleksandr Rumjantsev), „Kured lendavad“ (1957, Boriss), „Mu kallid inimesed“ (1958, Vladimir Ustimenko), „Daam koerakesega“ (1960, Gurov), „Õnnepäev“ (1964, Aleksandr Berjotkin), „Elav laip“ (1969, Fjodor Protassov), „Pögenemine“ (1971, Golobkov), „Tagasiteed ei ole“ (1974, Jegorov).
3. **Orson Welles** (sünd. 1915), ameerika režissöör ja näitleja, filmis „Falstaff“ („Keskised kirikukellad“, 1966). Lavastanud: „Kodanik Kane“ (1941), „Suurepäraseid Ambersonid“ (1942), „Tundmatu“ (1946), „Leedi Sanghaist“ (1947), „Macbeth“ (1948), „Othello“ (1952), „Salajane ettekanne“ (1955), „Kurja puudutus“ (1958), „Protsess“ (1963), „Surematu lugu“ (1968). Mänginud filmides „Kodanik Kane“ (1941, Charles Foster Kane), „Jane Eyre“ (1944, Edward Rochester), „Macbeth“ (1948, Macbeth), „Othello“ (1952, Othello), „Moby Dick“ (1956, Mappie), „Kurja puudutus“ (1958, Quinlan), „Inimene kõigiks aegadeks“ (1966), „Surematu lugu“ (1968, Clay), „Lahing Neretva ääres“ (1969, saadik), „Waterloo“ (1970, Louis XVIII).
4. **Vittorio De Sica** (sünd. 1901), itaalia režissöör ja näitleja, filmis „Kindral della Rovere“ (1959, Bertone, alias Grimaldi). Lavastanud: „Tulipunased roosid“ (1940), „Maddalena, null käitumise eest“ (1940), „Teresa Venerdi“ (1941), „Lapsed vaatavad meid“ (1943), „Sciuscià“ (1946), „Jalgrattavargad“ (1948), „Ime Milaanos“ (1951), „Umberto D.“ (1952), „Termini vaksal“ (1953), „Napoli kuld“ (1954), „Katus“ (1956), „La ciociara“ (1960), „Hirmus kohus“ (1961), „Altona vangid“ (1962), „Buum“ (1963), „Eile, täna, homme“ (1963), „Abielu itaalia moodi“ (1964), „Uus maailm“ (1965), „Päevalilled“ (1969). Mänginud filmides „Leib, armastus ja fantaasia“ (1953, Carotenuto), „Napoli kuld“ (1954), „Isad ja pojad“ (1956), „Politseinik“ (1960), „Elagu Henri IV, elagu armastus!“ (1961), „Itaallane Ameerikas“ (1967, Lando Marozzi).
5. **Saken Aimanov** (1914–1970), nõukogude näitleja ja režissöör, NSV Liidu rahvakunstnik (1959), filmis „Džambul“ (1953, nimi-osa). Lavastanud: „Poeem armastusest“ (1954, koos K. Gak-

- keligo), „Steppide tütar” (1955, koos K. Gakkeliga), „Me elame siin” (1957, M. Volodarskiga), „Meie armas doktor” (1958), „Ühes rajoonis” (1961), „Laul kutsus” (1962), „Tee-lahkumel” (1963), „Habemetu petis” (1965), „Atamani lõpp” (1971). Mänginud filmides „Abai laulud” (1946), „Kuldne sarv” (1948), „Ühes rajoonis” (1961), „Habemetu petis” (1965).
6. **Pietro Germi** (sünd. 1914), itaalia režissöör ja näitleja, filmis „Iseloomutu mees” (1958, Andrea). Lavastanud: „Tunnistaja” (1946), „Eksinud noorus” (1947), „Sitsiilia taeva all” („Sea-duse nimel”, 1949), „Lootuse tee” (1950), „Iseloomutu mees” (1958), „Neetud pettus” (1959), „Lahutus itaalia moodi” (1961), „Võrgutatud ja maha jäetud” (1964), „Daamid ja härrad” (1965), „Amoraalne” (1967), „Serafino” (1968), „Alfredo, Alfredo” (1972). Peasosa filmis „Vedurijuht” (1956).
 7. **Laurence Olivier** (sünd. 1907), inglise režissöör ja näitleja, filmis „Hamlet” (1948, nimiosa). Lavastanud: „Henry V” (1945), „Hamlet” (1948), „Richard III” (1955), „Prints ja laul-janna” (1957), „Kolm öde” (1970, koos John Sicheliga). Män-ginud filmides „Rebecca” (1940), „Leedi Hamilton” (1941, admiral Nelson), „Henry V” (1945, Henry V), „Öde Carrie” („Carrie”, 1952), „Richard III” (1955, Richard III), „Othello” (1965, Othello), „Prints ja lauljanna” (1957, suurihertsog Charles), „Spartacus” (1959, Crassus), „Kolm öde” (1970, doktor Tšebutõkin).
 8. **Pierre Étaix** (sünd. 1928), prantsuse režissöör ja näitleja, filmis „Suur armastus” (1968). Lavastanud filme ja mänginud: „Õhkaja” (1962), „Unetus” (1964), „Yoyo” (1965, miljardär Yoyo), „Oleks vaid tervist” (1966).
 9. **Rolan Bõkov** (sünd. 1929), nõukogude näitleja ja režissöör, VNFSV teeneline kunstnik (1973), filmis „Sinil” (1960, Akaki Akakijevitš). Lavastanud: „Seitse lapsehoidjat” (1962), „Suvi on mokas” (1964, koos N. Orloviga), „Aivalus 66” (1967), „Tähelepanu, kilpkonn!” (1970), „Telegramm” (1972). Mängi-nud filmides „Teed ja saatused” (1956, Vennik), „See algas nii...” (1956, Lapšin), „Meie kirjasaatja” (1959, Nikolai Uva-rov), „Tere, see olen mina!” (1966, Oleg Ponomarev), „Helis-tatakse, avage uks!” (1966, Vassili Petrovitš), „Aivalus 66” (1967, Barmalei), „Lainetel jooksja” (1967, kapten Gez), „Andrei Rubljov” (1969, veiderdaja), „Vaikne hooaeg” (1969, Savuškin), „Viimne reliikvia” (1970, vend Johannes), „Mets-kapten” (1972, admiral), „Maale tulek” (1973, Koklov).
 10. **Sergei Bondartšuk** (sünd. 1920), nõukogude näitleja ja režis-söör, NSV Liidu rahvakunstnik (1952), filmis „Inimese saatus” (1959, Andrei Sokolov). Lavastanud: „Inimese saatus” (1959), „Sõda ja rahu” (1966–67), „Waterloo” (1970). Mänginud filmides „Noor Kaardivägi” (1948, Valko), „Tarass Ševtšenko” (1951, Tarass Ševtšenko), „Hüpik” (1955, doktor Dõmov), „Lõpetamata jutustus” (1955, Jeršov), „Othello” (1956, Othello), „Ivan Franko” (1957, Ivan Franko), „Serjoža” (1960, Korostõljov), „Roomas oli öö” (Itaalia 1960, Fjodor), „Sõda ja rahu” (1966–67, Pierre Bezuhhov), „Lahing Neretva ääres” (Jugoslaavia 1969, Martin), „Onu Vanja” (1971, Astrõv), „Doktor Ivensi vaikimine” (1974, Martin Ivens), „Nii kõrged mäed” (1974, Ivan Nikolajevitš).

EESTI NSV NÄITLEJAD VENNASVABARIKIDE FILMIDES

32

1. **Jüri Järvet** (kuningas Lear). Teisi filme: „Vaikne hooaeg” („Lenfilm” 1969, O'Reilly), „Mineviku kajad” („Armenfilm” 1970, gestaapolane Seifert), „Üheksateistkümne komitee” („Mosfilm” 1972, Thatcher), „Solaris” („Mosfilm” 1972, Snaut).
2. **Mare Hellaste-Garšnek** (Angela). Teisi filme: „Sinine jää” („Lenfilm” 1970, Mare), „Risk” („Moldova-film” 1971).
3. **Aare Laanemets** (Jim Hawkins). Mänginud veel filmis „Võidu-sõitjad” („Lenfilm” 1973).
4. **Uno Loit** (Uno Parts). Teisi filme: „Tahan uskuda” (Dovženko-nim. Filmistuudio 1965), „Varastatud rong” (Gorki-nim. Filmi-stuudio – Bulgaaria 1971, kindral Schneckenburger).
5. **Ada Lundver** (Wanda). Teisi filme: „26-ndat mitte tulistada” („Uzbekfilm” 1967), „Nõukogude Liidu suursaadik” („Mos-film” 1970, Runge), „Risk” („Moldova-film” 1971).
6. **Eneken Priks** (Aljona). Mänginud veel filmis „Homme, 3. ap-rillil” („Lenfilm” 1971, Ariadna Nikolajevna).
7. **Leonhard Merzin** (Arno – Hall Hunt). Teisi filme: „Vaikne hooaeg” („Lenfilm” 1969, isa Mortimer), „Kuningas Lear” („Lenfilm” 1971, Edgar), „Risk” („Moldova-film” 1971, Kurtz), „Mustas kõrbes” („Lenfilm” 1973, komandör), „Võidusõitjad” („Lenfilm” 1973, Lorentz), „Punane ahhaat” („Belorussfilm” 1973, Nikolai), „Dmitri Kantemir” („Moldova-film” 1973).
8. **Mati Klooren** (Reinhard Gehlen).
9. **Eve Kivi** (Alise). Teisi filme: „Sampo” („Mosfilm” ja „Suomi-Filmi” 1959, Annikki), „Eelõhtul” („Mosfilm” – Bulgaaria 1959, Zoja), „Balti taevast” („Lenfilm” 1961, Hilda), „713 pa-lub maandumisluba” („Lenfilm” 1962), „Sa pole orb” („Uz-bekfilm” 1963), „Residendi saatus” (Gorki-nim. Filmistuudio 1970, Rimma), „Ruslan ja Ludmilla” („Mosfilm” 1972, kaluri-neiu).
10. **Kaarel Karm** (Vanaisa).

2
3
4

VASTUSED

156

5
6
7

157

VASTUSED

KAS TUNNETE FILMIKANGELASI?

1. NSV Liidu rahvakunstnik **Julia Borissova** (sünd. 1925) filmis „Nõukogude Liidu suursaadik“ (1970, režissöör Georgi Natanson). Mängis 1958 Ivan Põrjevi filmis „Idioot“ Nastasja Filippovnat.
2. NSV Liidu rahvakunstnik **Mihhail Žarov** (sünd. 1900) filmis „Küladetektiiiv“ (1969, režissöör Ivan Lukinski). Teisi osi: „Miss Mend“ (1926, kelner), „Don Diego ja Pelageja“ (1928, Mihhail Ivanovitš), „Lähetus ellu“ (1931, Fomka Žigan), „Kolm seltsimeest“ (1935, Zaitsev), „Peeter I“ (1937–39, Menšikov), „Rajoonikomitee sekretär“ (1942, Gavriila, Russov), „Ivan Groznõi“ (1945, Maljuta Skuratov), „Mitšurin“ (1949, Hrenov), „Anna kaelas“ (1954, Artõnov), „Kain XVIII“ (1963, sõjaminister), „Vanem õde“ (1967, Uhhov).
3. VNFSV rahvakunstnik **Innokenti Smoktunovski** (sünd. 1925) filmis „Ettevaatust! Auto!“ (1966, režissöör Eldar Rjazanov). Teisi osi: „Sõdurid“ (1957, Farber), „Saatmata kiri“ (1960, Sabinin), „Ühe aasta üheksa päeva“ (1962, Kulikõv), „Liigaasta“ (1962, Gennadi Kuprijanov), „Mozart ja Salieri“ (1962, Mozart), „Hamlet“ (1964, Hamlet), „Esimene külastaja“ (1966, V. I. Lenin), „Samal planeedil“ (1966, V. I. Lenin), „Riski suurus“ (1969, Kirillov), „Elav laip“ (1969, Ivan Petrovitš), „Tšaikovski“ (1970, Tšaikovski), „Kuritöö ja karistus“ (1970, Porfiri Petrovitš), „Soovide täitumine“ (1974, Dmitri Bauer).
4. NSV Liidu rahvakunstnik **Kirill Lavrov** (sünd. 1925) filmis „Tule taltsumine“ (1972, režissöör Daniil Hrabrovitski). Teisi osi: „Tüli Lukasis“ (1959, Kostja Lastotškin), „Õhtust hommikuni“ (1962, Griša), „Elavad ja surnud“ (1964, Sintsov), „Uskuge mind, inimesed!“ (1965, Aleksei Kornev), „Aurora“ kahuripauk“ (1965, Belošev), „Pikk õnnelik elu“ (1967, Viktor), „Vennad Karamazovid“ (1969, Ivan Karamazov), „Tasumise tund“ (1969, Sintsov), „Meie tuttavad“ (1969, Skvortsov), „Suusakuninganna“ (1972, Tšudinov).
5. Leedu NSV rahvakunstnik **Donatas Banionis** (sünd. 1924) filmis „Vaikne hooaeg“ (1969, režissöör Savva Kuliš). Teisi osi: „Adomas tahab olla inimene“ (1959, Dausa), „Ühe päeva kroonika“ (1964, Donatas), „Keegi ei tahtnud surra“ (1966, Vaitkus, riiklik preemia 1967), „Väike prints“ (1967, Täiskasvanu), „Punane telk“ (1969, Mariano), „Kuningas Lear“ (1971, Albany hertsog), „Goya ehk Tunnetuse raske tee“ (1972, Goya), „Solaris“ (1972, Kris Kelvin), „Õnneliku „Havi“ komandör“ (1973, Šerknis), „Kapten Jack“ (1973, Mitja), „Avastus“ (1974, akadeemik Jurõšev).
6. **Bruno Oja** (sünd. 1933 Tallinnas) filmis „Keegi ei tahtnud surra“ (1966, režissöör Vytautas Zalakevičius). Sai selle osa eest 1967 riikliku preemia. Teisi osi: „Sinu õnn“ (1961, episood), „49 päeva“ (1962, episood), „Tee sadamasse“ (1962, Bruno), „Majake luidetel“ (1963, episood), „Kindral ja maarjalilled“ (1964, Wlodek Lechowski), „Lask udus“ (1964,

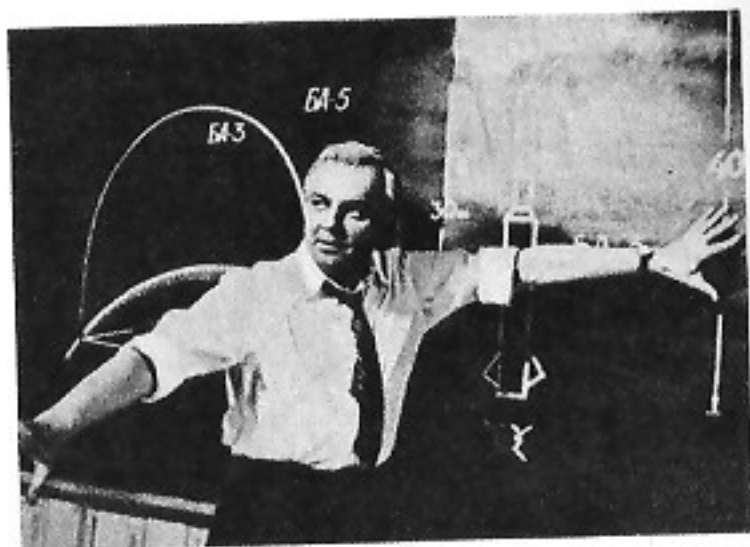
- Binckle), „Lööke“ (1965, obersturmführer), „Aeg, edasi!“ (1966, Thomas Bixby), „Insener Garini hüperboloid“ (1966, kapten Janson), „Samal planeedil“ (1966, Albert Rhys Williams), „Hundiulg“ (Poola 1968, Petril Slotwina), „Saatuslik eksitus“ (1970, Hank Jackson), „Püüdis“ (1971, Anton), „Õõliblika tants“ (1972, Harijs Maurs), „Kopernik“ (1973), „Uputus“ (1974, Józwa Butrym).
7. VNFSV teeneline kunstnik **Maia Bulgakova** (sünd. 1932) filmis „Tiivad“ (1966, režissöör Larissa Šepitko). Teisi osi: „Prius“ (1956, Oksana), „Kaheksateistkümnenda aasta“ (1958, Agrippina), „Piline hommik“ (1959, Agrippina), „Hullumeelsete kohus“ (1962, Greta Norman), „Sügise viimane kuu“ (1966, Andrei naine), „Tulest kõrvetamata ei pääse“ (1968, Mario), „Igapäev pärast“ (1968, Arina), „Ma olen ta pruut“ (1969, õpetaja), „Kuritöö ja karistus“ (1970, Jekaterina Ivanovna), „Viimne koolivaheaeg“ (1970, ema), „Päev on ees“ (1971, Polina), „Lubage startida“ (1972, Valentina Andrejevna), „Jegor Bulõtšov ja teised“ (1972, Ksenia), „Ring“ (1973, Fedjagina).
8. NSV Liidu rahvakunstnik **Vjatšeslav Tihhonov** (sünd. 1928) filmis „Vaata, mida toob esmaspäev“ (1968, režissöör Stanislav Rostotski). Teisi osi: „Noor Kaardivägi“ (1948, Volodja Osmuhhin), „Rahupäevil“ (1951, Grinevski), „Maksimka“ (1953, Gorelov), „Tähted tiibadel“ (1955, Oleksa Lavrinets), „Süda tuksub jälle“ (1956, doktor Golubev), „See juhtus Penkovis“

- (1958, Matvei Morozov), „Erakorraline sündmus“ (1959, Viktor Raiski), „Maitähed“ (1959, leitnant Rukavitskin), „Janu“ (1960, Bezborodko), „Mitšman Panin“ (1960, Panin), „Kaks elu“ (1961, vürst Naštšokin), „Optimistlik tragöödia“ (1963, Aleksei), „Sõda ja rahu“ (1966–67, Andrei Bolkonski), „Mees teiselt poolt“ (1972, Krõmov), „Seitseist kevadist hetke“ (1973, Maksim Issajev).
9. Inna Tšurikova (sünd. 1943) filmis „Algas“ (1970, režissöör Gleb Panfilov). Mänginud episoodilisi osi filmides „Pilved Borski kohal“ (1961), „Ma kõnnin Moskva tänavail“ (1964), „Kus oled sa nüüd, Maksim?“ (1965), „Külmataot“ (1965), „Kolmkümmend kolm“ (1966), „Kokk“ (1966), „Vanem õde“ (1967), „Tabamatud tasujad“ (1967). Tunnustuse pälvis Tanja Tjotkina osa eest Gleb Panfilovi esimeses filmis „Tulest kõrvetamata ei pääse“ (1968).
10. VNFSV teeneline kunstnik **Vladimir Ivašov** (sünd. 1939) filmis „Ballaad sõdurist“ (1959, režissöör Grigori Tšuhrai). Teisi osi: „Leon Garros otsib sõpra“ (1961, Fedja), „Pilved Borski kohal“ (1961, Genka), „Jevdokia“ (1961, Pavel), „Tädi kannikestega“ (1964, Volodja), „Hokimängijad“ (1965, Morozov), „Meie aja kangeline“ (1966–67, Petšorin), „Raudne vool“ (1967, Prihhodko), „Inimesed Niiluse ääres“ (1972, Nikolai), „Sinine taevas“ (1973, Andrei Taran), „Avastus“ (1974, Stasov).

3
4
5

VASTUSED

162

6
7
8

163

VASTUSED

NOORI FILMINÄITLJAJD

1. „Cherbourg'i vihmavarjud" (1964, Geneviève), Catherine Deneuve (sünd. 1943), prantsuse näitleja. Debüteeris 1956. Filme: „Pariislannad" (1962), „Patt ja voores" (1962), „Elu lossis" (1965, Marie), „Jätkus" (1965, Carol), „Rochefort'i tüdrukud" (1966, Delphine), „Benjamin ehk Süütu noormehe päevik" (1967, Anna de Clécy), „Päevane kaunitar" (1967), „Taganemissignaal" (1968), „Mayerling" (1968, Mary Vetsera), „Tristana" (1970, Tristana), „Eeslinahk" (1971, printsess), „Nuhk" (1972, Cathy).
2. „Musta märgiga valge lind" (1971, Pjotr), Ivan Mikolaitšuk (sünd. 1941), nõukogude näitleja. Filme: „Unenägu" (1964, Tarass Sevtšenko), „Unustatud esivanemate varjud" (1965, Ivan Polišuk), „Siug" (1965, valgekaartlane Brökin), „Komissarid" (1971, Gromov), „Zahhar Berkut" (1972, Ljubomir), „Kõige kiuste" (1974, Joko).
3. „Uhe tüli lugu" („Nende argipäev", 1963, Grażyna), Pola Raksa (sünd. 1941), poola näitleja. Debüteeris 1960 („Saatan 8. klassist", Wanda). Filme: „Lahutusi ei tule" (1964, Krysia), „Tütarlaps aknal" (1964, Hedwiga), „Tule tagasi, Beata!" („Beata", 1965, Beata), „Tuhk" (1965, Helene de With), „Saragossast leitud käsikiri" (1965, Inezilla), „Nokturn" (1966, Yvette), „Zosia" (1967, Zosia), „Jumalavits" (1967, Hania), „Pariis-Varssavi ilma viisata" (1967, Elzbieta), „4 tankisti ja koer" (1969, Marusja), „Adami jälil" (1970, Kama).
4. „Järve ääres" (1970), Natalja Belohvostikova (sünd. 1951), nõukogude näitleja. Leena Barmina osa Sergei Gerassimovi filmis „Järve ääres" oli tema debüüt. Selle osa eest sai parima naisnäitleja auhinna Karlovy Vary rahvusvahelisel filmifestivalil 1970 ja NSV Liidu riikliku preemia 1971. Mänginud veel filmides „Laula laulu, poeet" (1973, Anna Snegina) ja „Nadežda" (1973, Nadežda Konstantinovna Krupskaja).
5. „Romantiline aeg" (1970, Władysław), Olgierd Łukaszewicz (sünd. 1946), poola näitleja. Filme: „Jowita" (1967), „Musta maa sool" (1970, Gabriel), „Kasesalu" (1970, Stanisław), „Tants Hitleri peakorteris" (1971, Waldek), „Kutse" (1971, Stefek), „Krooni pärl" (1972, Ję), „Pulmad" (1973, Widmo).
6. „Maastik pärast lahingut" (1970, Tadeusz), Daniel Olbrychski (sünd. 1945), poola näitleja. Filme: „Haavatu metsas" (1964, partisan Koral), „Tuhk" (1965, Rafał Olbromski), „Pärast saabub vaikus" (1966, Olewicz), „Paksija" (1967, Tolek Szczepaniak), „Jowita" (1967, Marek Arens), „Krahvinna Cosel" (1968, Karl XII), „Kõik müügiks" (1969, Daniel), „Pan Wołodyjowski" (1969, Azja), „Kärbsejaht" (1969), „Musta maa sool" (1970, porutšik), „Kasesalu" (1970, Bolesław), „Vabastamine" (NSVL 1970–1972, Staszek), „Perekonnaelu" (1971, Wit), „Pulmad" (1973, noor pan), „Uputus" (1974, Kmicic).
7. „Goya ehk Tunnetuse raske tee" (1972, Pepa), Ljudmila Tšuršina (sünd. 1941), nõukogude näitleja, VNFSV rahvakunstnik

- (1969). Filme: „Kui puud olid suured“ (1962, Zoja), „Seitsme tuule käes“ (1962, Nastja), „Hommikused rongid“ (1963, Tonja), „Doni jutustus“ (1964, Darja), „Kaks piletit päevasele seansile“ (1967, eestlanna Inka), „Mööda Venemaad“ (1968, Tatjana), „Kilp ja mõõk“ (1968, jefreitor), „Kureke“ (1969, Marfa), „Virineja“ (1969, Virineja), „Sünge jõgi“ (1969, Anfissa), „Ljubov Jarovaja“ (1971, Ljubov Jarovaja), „Olesja“ (1971, Olesja), „Heitlus“ (1973, Hanna), „Arbati ja Bubulinase nurgal“ (1973, Ksenia Troitskaja), „Privalovite miljonid“ (1973, Zosja), „Avatud raamat“ (1974, Tatjana Vlassenkova).
8. „Võrgutatud ja maha jäetud“ (1964, Agnesa), **Stefania Sandrelli** (sünd. 1946), itaalia näitleja. Filme: „Lahutus itaalia moodi“ (1961, Angela), „Ma tundsin teda hästi“ (1965, Adriana), „Õrnahingeline huligaan“ (1966), „Amoraalne“ (1967), „Gramigna armuke“ (1968, Gemma), „Konformist“ (1970, Giulia), „Alfredo, Alfredo“ (1972, Maria Rosa).
9. „Poola album“ (1970, Maria ja Anna), **Barbara Brylska** (sünd. 1941), poola näitleja. Debüteeris 1963 filmis „Ühe tüli lugu“ („Nende argipäev“, Jadzia). Filme: „Pärast saabub vaikus“ (1966, Ewa), „Vaarao“ (1966, Kama), „Bumerang“ (1966, Ewa), „Kotka jälg“ (1968, Catherine), „Puujumalate saladus“ („Mõrv esmaspäeval“, Saksa DV 1968, Hanna Stern), „Pan Wołodyjowski“ (1969, Krzysia), „Valged hundid“ (1969, Catherine), „Kurjategija, kes varastas kuriteo“ (1970, Ewa Salm), „Adami jälil“ (1970, Wanda), „Vabastamine“ (NSVL 1970–1972, Helena), „Armastuse anatoomia“ (1972, Ewa), „Linnad ja aastad“ (NSVL 1973, Marie Urbach).
10. „Sõda ja rahu“ (1966–1967, Nataša Rostova), **Ljudmila Saveljova** (sünd. 1942), nõukogude näitleja. Filme: „Uinuv kaunitar“ (1964, Nereid), „Päevalilled“ (1969, Maša), „Pägene mine“ (1971, Serafima), „Peata ratsanik“ (1973, Louise Poin-dexter).

TUMMFILMI TÄHTI

- Asta Nielsen** (1881–1972), taani näitleja, mängis peamiselt saksa filmides. Debüteeris 1910 filmis „Kuristik“. Teisi filme: „Must unistus“ (1911), „Baleriin“ (1911), „Surmatants“ (1912), „Hispaania armastus“ (1913), „Tuli“ (1914), „Filmiprimadonna“ (1914), „Armastuse aabits“ (1916), „Hamlet“ (1920, Hamlet), „Idioot“ (1921, Nastasja Filippovna), „Preili Julie“ (1921), „Langus“ (1922), „I.N.R.I.“ (1923), „Hedda Gabler“ (1924), „Röömutu tänav“ (1925), „Tänavatüdraku tragöödia“ (1925).
- Mary Pickford** (õieti Gladys Marie Smith; sünd. 1893), ameerika näitleja. Debüteeris 1909. Filme: „Väike õpetaja“ (1909), „Saatus tee“ (1910), „New Yorgi kübar“ (1912), „Väike vaene rikas“ (1917), „Väike ameeriklanna“ (1917), „Väike printsess“ (1917), „Pikajalgne isa“ (1919), „Huligaan“ (1919), „Pollyanna“ (1920), „Seebivaht“ (1920), „Nii väike kuninganna“ (1921), „Rosita“ (1923), „Saladused“ (1929). Asutas 1919 koos Charles Chaplini, David W. Griffithi ja Douglas Fairbanksiga filmifirma „United Artists“.
- Conrad Veidt** (1893–1943), saksa näitleja. Debüteeris 1917 („Kui surnud kõnelevad“). Teisi filme: „Ühiskonna ohver“ (1917), „Opium“ (1918), „Prostitutsioon“ (1918), „Teisiti kui teised“ (1918), „Dr. Caligari kabinet“ (1920), „Bombay saladus“ (1921), „Leedi Hamilton“ (1921), „India hauasammas“ (1921), „Wilhelm Tell“ (1922), „Paganini“ (1923), „Vahakujude kabinet“ (1925, Ivan Groznõi), „Kardinali mantli all“ („Punase mantli all“, 1937), „Bagdadi varas“ (1940), „Mehed tema elus“ (1941, Stanislav Rosing), „Casablanca“ (1943).
- Theda Bara** (õieti Theodosia Goodman; 1890–1955), ameerika näitleja, esimene vamp filmiajaloos. Filme: „Elas kord lollpea“ (1914), „Carmen“ (1915), „Kleopatra“ (1917), „Madame Dubarry“ (1917), „Kui naine patustab“ (1918), „Salome“ (1918), „Sireeni laul“ (1919).
- Veera Holodnaja** (1893–1919), vene näitleja. Debüteeris 1914. Filme: „Võidutseva armastuse laul“ (1915), „Elu elu eest“ (1916), „Unusta kamin, selles kustub tuli“ (1917), „Vaiki nukrus, vaiki“ (1917), „Elav laip“ (1918), „Kuulsuse okkaline rada“ (1918), „Naine, kes leiutas armastuse“ (1918), „Viimane tango“ (1918).
- Pola Negri** (õieti Barbara Apollonia Chalupiec, sünd. 1897), poola näitleja, mängis peamiselt saksa ja ameerika filmides. Debüteeris 1914. Filme: „Carmen“ (1918), „Madame Dubarry“ (1919), „Mägikass“ (1921), „Madame Bovary“ (1937).
- Ivan Mozzuhhin** (1888–1939), vene näitleja. Debüteeris 1908. Filme: „Kreutzeri sonaat“ (1911), „Maja Kolamnas“ (1913), „Elu surmas“ (1914), „Nataša Rostova“ (1915), „Ruslan ja Ludmilla“ (1915), „Padaemand“ (1916), „Surmatants“ (1917), „Nikolai Stavrogin“ (1917), „Isä Sergius“ (1918).
- Gloria Swanson** (sünd. 1899), ameerika näitleja. Debüteeris

1914. Filme: „Ärge vahetage meest“ (1919), „Miks vahetada naist“ (1920), „Anatoli seiklused“ (1921), „Sady Thompson“ (1928), „Kuninganna Kelly“ (1928), „Päikeseloojangu bulvar“ (1950).
9. **Douglas Fairbanks** (õieti Douglas Elton Ullmann; 1883–1939), ameerika näitleja. Debüteeris 1915 („Utt“). Teisi filme: „Manhattani meeletus“ (1916), „Flirt saatusega“ (1916), „Heasüdamlik lurjus“ (1916), „Ameeriklane“ (1916), „Reis Kuule“ (1917), „Uus musketär“ (1918), „Arizona“ (1918), „Zorro märk“ (1920), „Veidrik“ (1921), „Kolm musketäri“ (1921), „Robin Hood“ (1922), „Bagdadi varas“ (1924), „Don Q. Zorro poeg“ (1925), „Must piraat“ (1926).
10. **Rudolph Valentino** (õieti Rodolfo Guglielmi di Valentino d'Antonguella; 1895–1926), ameerika näitleja. Debüteeris 1918 („Kogu öö“). Teisi filme: „Armas kuradike“ (1920), „Apokalüpsise 4 ratsanikku“ (1921), „Kameeliadaam“ (1921), „Šeik“ (1921), „Veri ja liiv“ (1922), „Püha saatan“ (1924), „Kobra“ (1925), „Kotkas“ (1925), „Šeigi poeg“ (1926), „Gautšo“ (1927), „Raudne mask“ (1927), „Don Juani eraelu“ (1934).

FILMIKOOMIKUID

1. **Fernandel** (õieti Fernand Contandin, 1903–1971), prantsuse näitleja, filmis „Seadus on seadus“ (1958, Ferdinand Pastorelli). Filme: „Casimir“ (1950, Casimir), „Mademoiselle Nitouche“ (1953, Celestin-Floridor), „Uus Don Juan“ (1956), „Saatan ja kümme käsku“ (1962, Jumal), „Isa reis“ (1966, Quantin).
2. **Charles Spencer Chaplin** (sünd. 1889), ameerika režissöör ja näitleja, filmis „Suur diktaator“ (1940, Adenoid Hinkel). Filme: „Hulkur“ (1915), „Seikluste otsija“ (1917), „Koeraelu“ (1918), „Olale võtt!“ (1918), „Väikemees“ (1921), „Palgapäev“ (1922), „Polverändur“ (1923), „Pariislanna“ (1923, ainult režissöör), „Kullapalavik“ (1925, kullakaevaja), „Tsirkus“ (1928), „Suurlinna tuled“ (1931), „Moodsad ajad“ (1936), „Monsieur Verdoux“ (1947), „Rabbituled“ (1952, Calvero), „Kuningas New Yorgis“ (1957), „Krahvinna Hongkongist“ (1967).
3. **Louis de Funès** (sünd. 1914), prantsuse näitleja, filmis „Hibernatus“ (1969, Hubert de Tardos). Filme: „Antoine ja Antoinette“ (1946), „Härra Takso“ (1952), „Mademoiselle Nitouche“ (1953), „Papa, mamma, teenija ja mina“ (1954), „Papa, mamma, minu naine ja mina“ (1955), „Ei tabata – pole varas“ (1958, Blereau), „Ilus ameeriklanna“ (1961, komissar), „Saatan ja kümme käsku“ (1962), „Fantoom“ (1964, komissar Juve), „Fantoom tegutseb jälle“ (1965, komissar Juve), „Molutaja“ (1965, Léopold Saroyan), „Härra Cruchot New Yorgis“ (1965, Cruchot), „Oscar“ (1966, Bertrand Barnier), „Suur jalutuskäik“ (1966, Stanislas Lefort), „Härra Septime'i restoran“ (1966, Septime), „Fantoom Scotland Yardi vastu“ (1967, komissar Juve), „Väike supleja“ (1968, Louis-Philippe Fourchaume), „Mees nagu orkester“ (1970, Evan Evans), „Ja“ (1971, Antoine Brisebard).
4. **Jevgeni Leonov** (sünd. 1926), nõukogude näitleja, VNFSV rahvakunstnik (1972), filmis „Kolmkümmend kolm“ (1966, Travkin). Filme: „Tee“ (1955, Paška), „Jutustus noorpaarist“ (1960, Fedja), „Ebotavaline rüis“ (1961, Suleikin), „Doni jutustus“ (1964, Jakov Sibalok), „Virineja“ (1969, Mihhailo), „Õnne vembud“ (1969, Oreškin), „Pea püsti!“ (1969, Jegor Zaletajev), „Tšaikovski“ (1970, Aljoša), „Valgevene vaksal“ (1971, Prihhodko), „Kõrge vilja vahel“ (1971, Strušk), „Õnnelikud“ (1972, Traškin ja Dotsent), „Suur vahepeeg“ (1973, Lednjov), „Võidusõitjad“ (1973, Kukuškin), „Täitsa hukas“ (1973, kuningas).
5. **Alberto Sordi** (sünd. 1919), itaalia näitleja, filmis „Buum“ (1963, Giovanni Alberti). Filme: „Valge šeik“ (1952, Fernando), „Politseinik“ (1960, Otello Celetti), „Kõik koju“ (1961, Innocenzi), „Ajakirjanik Roomast“ („Raske elu“, 1961, Silvio Magnozzi), „Õpetaja Vigevanost“ (1963, Antonio Mombelli), „Seiklused õhus“ („Need toredad mehed oma lennumasinaga“).

tes ehk Kuidas ma 25 tunni ja 11 minutiga Londonist Pariisi lendasin", 1965, Emilio Ponticelli), „Itaallane Ameerikas" (1967, Giuseppe Marozzi + lavastus), „Edu pant" („Haigekassa arst", 1968, Guido Tersigli), „Vang ootab kohut" (1972, Giuseppe Di Noi).

6. **Max Linder** (õieti Gabriel Leuvielle, 1883–1925), prantsuse näitleja, filmis „Paar tunnikest Max Linderiga". Debüteeris 1905, aastast 1912 ka paljude filmide lavastaja. Filme: „Max otsib pruuti" (1911), „Max abiellub" (1911), „Max ja spioon" (1915), „Max nõuab lahutust" (1917), „Appi!" (1924), „Tsirkusekuningas" (1925). Tema tütar Maud koondas 1963 Linderi filmid „Saa mu naiseks" (1921), „Seitse aastat äpardusi" (1921) ja „3 musketäri" (1922) ühte filmi – „Paar tunnikest Max Linderiga", mis linastus ka meil.
7. **Norman Wisdom** (sünd. 1920), inglise näitleja, filmis „Mister Pitkin vaenlase tagalas" („Vales kohas", 1958, mister Pitkin). Filme: „Elas kord petis" (1960, Davy Cooper), „Pitkini seiklused haiglas" („Iga asi omal ajal", 1964, mister Pitkin).
8. **Juri Nikulin** (sünd. 1921), nõukogude tsirkuseartist ja filminäitleja, NSV Liidu rahvakunstnik (1973), filmis „Kaukaasia vang ehk Šuriku uued seiklused" (1967, Tobu). Filme: „Tütarlaps kitarriga" (1958), „Alistamatud" (1959, Kljatškin), „Kui puud olid suured" (1962, Kuzma Jordanov), „Bisnesmenid" (1963), „Minu juurde, Muhtar!" (1965, Glazõtšev), „Operatsioon „Ö" ja Šuriku teised seiklused" (1965, Tobu), „Väike põgenik" (1967, kloun Juri Nikulin), „Briljantkäsi" (1969, Gorbunkov), „12 tooli" (1971, kojamees Tihhon), „Röövlitoadid" (1972, Mjatšikov).
9. **Totò** (1898–1967), itaalia näitleja, filmis „Napoli – miljonäride linn" (1951). Filme: „Politseinikud ja vargad" (1951, varas Esposito), „Seadus on seadus" (1958, Giuseppe), „Suured linnud ja väikesed linnud" (1966), „Operatsioon „Püha Januarius" (1967).
10. **Igor Iljinski** (sünd. 1901), nõukogude näitleja, NSV Liidu rahvakunstnik (1949), filmis „Juurdelõikaja Toržokist" (1925, Petja Petjolkina). Filme: „Aeliita" (1924), „Mosselpromi paberrossimüüja" (1924), „Protss kolme miljoni pärast" (1926, varas Tapioka), „Miss Mend" (1926, Hopkins), „Mary Pickfordi suudlus" (1927, Palkin), „Püha Jörgeni pidu" (1930, Franz Schulz), „Volga-Volga" (1938, Bövalov), „Karnevaliöö" (1956, Ogurtsov), „Husaariballaad" (1962, Kutuzov).

BIOGRAAFILISED FILMID

1. Arkadi Gaidar
2. Maria Uljanova
3. Tarass Ševtšenko
4. Johann Strauss
5. Mihhail Frunze
6. Sojat-Nova
7. Maia Plisetskaja
8. Nariman Narimanov
9. Maksim Gorki
10. Lesja Ukrainka

1. **Johnny Weissmüller** (sünd. 1904), 1920-ndate aastate parim ujuja, viiekordne olümpiavõitja. Püstitas 1922–1927 18 maailmarekordit; tema 1924. aastast pärit 57,4 100 m vabaujumises püsis 1934. aastani. Tegi kaasa rohkem kui kümnes Tarzani-filmis, sealhulgas meil linastunud – „Tarzan“ (1932), „Tarzan lõksus“ (1936), „Tarzan leiab poja“ (1939) ja „Tarzani seiklused New Yorgis“ (1942). Võib veel lisada, et Tarzanit on filmis kehastanud teisedki spordikuulsused, nagu 1936. a. olümpiavõitja kümnevõistluses Glenn Morris ja 1928. a. OM hõbe meeste kuulitõukes Herman Brix.
2. **László Papp** (sünd. 1926), ungari poksikuulsus, kolmekordne olümpiavõitja (1948, 1952, 1956). Kaotas amatöörina peetud 312 matšist vaid 5.
3. **Albert Azarjan** (sünd. 1929), nõukogude võimleja, 4-kordne maailmameister (1954 ja 1958) ja kolmekordne olümpiavõitja (1956 ja 1960), kelle tugevaimaks alaks olid rõngad.
4. **Sanja Henje** (1912–1969), norra iluuisutaja, kümnekordne maailmameister (1927–1936) naiste üksikõidus, kuuekordne Euroopa meister (1931–1936) ja kolmekordne olümpiavõitja (1928, 1932, 1936).
5. **Aleksandr Gorelik** (sünd. 1945), nõukogude iluuisutaja, tulnud auhinnalistele kohtadele maailmameistrivõistlustel ja olümpiamängudel (hõbe 1968. a. Grenoble'is, kaas Tatjana Žukiga).
6. **Adolfo Consolini** (1917–1969), itaalia kergejõustiklane, kellele kuulus 1941–1946 ja 1948–1949 maailmarekord meeste kettaheites. Võitis 1948. a. olümpiamängudel kuldmedali, Euroopa meistriks tuli 1946, 1950 ja 1954. Parim tulemus 56,98 (1955).
7. **Jaak Lipso** (sünd. 1940), eesti nimekamaid korvpallureid. Mängis selles gruusia filmis lätlastest uurijat Krūmiņšit.
8. **Jāris Grūstinš** (sünd. 1947), läti kergejõustiklane. Parimad tulemused: 1500 m – 3.41,5 (1971), 5000 m – 13.34,2 (1971) ja 20 000 m – 1:00.00,5.
9. **Anton Sailer** (sünd. 1935), Austria mäesuusataja. Võitis 1956. a. olümpiamängudel kiirlaskumise, gigantslaalomi ja slaalomi, mitmekordne maailmameister (1956 ja 1958).
10. **Giuseppe Gentile** (sünd. 1943), itaalia kergejõustiklane, 1968. aasta olümpiamängudel Mehhikos uuendas kahel korral kolmikhüppe maailmarekordit (17.10 ja 17.22), kuid jäi lõpuks ikkagi pronksmedalile.

1. Lev Tolstoi: „Sõda ja rahu“, „Anna Karenina“, „Elav laip“
2. Nikolai Gogol: „Maiöö ehk Uppunu“, „Sinel“, „Vii“
3. Aleksandr Ostrovski: „Aike“, „Kaasavaratu“, „Süüta süüdlased“
4. Aleksandr Kuprin: „Kahevõitlus“, „Graatkaevõru“, „Olesja“
5. Fjodor Dostojevski: „Vennad Karamazovid“, „Kuritöö ja karistus“, „Õnnemängija“
6. Arkadi Gaidar: „Tšuk ja Gek“, „Krahvilassi varemeil“, „Kauged maad“
7. Aleksandr Korneitšuk: „Front“, „Lodjapuusal“, „Eskadri hukk“
8. Konstantin Simonov: „Päevad ja ööd“, „Elavad ja surnud“, „Lenduri armastus“ (jutustuse „Juhtum Polõniniga“ järgi)
9. Boriss Polevoi: „Jutustus tõelisest inimesest“, „Doktor Veero“, „Kuld“
10. Tšingiz Aitmatov: „Kuumus“ (jutustuse „Kaameli Silm“ järgi), „Teldri jooks“ (jutustuse „Hüvasti, Gulzaröl“ I osa järgi), „Džamilja“

1. „Kuldjuus“ (Tšehhoslovakkia 1955, režissöör Hermine Tyrlová)
2. „Saun“ („Sojuzmultfilm“ 1962, režissöörid Sergei Jutkevits ja Anatoli Karanovitš)
3. „Maailma loomine“ (Tšehhoslovakkia 1958, režissöör Eduard Hofman)
4. „Homo sapiens“ (Rumeenia 1960, režissöör Ion Popescu-Gopo)
5. „Lumivalgeke ja 7 põialpoissi“ (USA 1937, režissöör Walt Disney)
6. „Oota sa!“ („Sojuzmultfilm“ 1972, režissöör Vjatšeslav Kotjonotškin)
7. „Kurakäsi“ („Sojuzmultfilm“ 1964, režissöör Ivan Ivanov-Vano)
8. „Vahva sõduri Švejki seiklused“ (Tšehhoslovakkia 1954, režissöör Jiří Trnka)
9. „Ott kosmoses“ („Tallinnfilm“ 1962, režissöör Elbert Tuganov)
10. „Bonifaatsiuse suvevaheaeg“ („Sojuzmultfilm“ 1965, režissöör Fjodor Hitruk)

1. „Ajakirjanik Roomast“ (Itaalia 1961, režissöör Dino Risi)
2. „Haarang jaanuaris“ (Ungari 1966, režissöör András Kovács)
3. „Hullumeelne vastu tahtmist“ (Saksa FV 1960, režissöör Robert Siodmak)
4. „Kõigest üks kuu“ (Rumeenia 1969, režissöör Gheorghe Vitanidis)
5. „Suurtükiväelase Dolase seiklused“ (Poola 1969, režissöör Tadeusz Chmielewski)
6. „Ära lase mööda, Assunta!“ (Itaalia 1968, režissöör Mario Monicelli)
7. „Ränk hind“ (Saksa FV 1959, režissöör Bernhard Wicki)
8. „„Nikotiana“ lõpp“ (Bulgaaria 1962, režissöör Nikola Korabov)
9. „Armas despoot“ (Ungari 1964, režissöör László Ránódy)
10. „Seiklused õhus“ (USA 1965, režissöör Ken Annakin)

1. „Hüplik“ (režissöör Samson Samsonov)
2. „Kured lendavad“ (režissöör Mihhail Kalatozov)
3. „Inimese saatus“ (režissöör Sergei Bondartšuk)
4. „Ühe aasta üheksa päeva“ (režissöör Mihhail Romm)
5. „Ivani lapsepõlv“ (režissöör Andrei Tarkovski)
6. „Tütarlaps ja kaja“ („Koolivaheaja viimane päev“, režissöör Arunas Zebriunas)
7. „Helistatakse, avage uks!“ (režissöör Aleksandr Mitta)
8. „Lossid liival“ (režissöörid Algimantas Vidugiris, Jakov Bronštajn)
9. „Andrei Rubljov“ (režissöör Andrei Tarkovski)
10. „Võõrast muret pole aemas“ (režissöör Marina Babak)

MOSKVA RAHVUSVAHELISED FILMIFESTIVALID

1. Esmakordselt toimus Moskvas rahvusvaheline filmifestival 1935. aastal. Sellest võttis osa 21 riiki rohkem kui 60 filmiga. Festivalil näidati selliseid teoseid nagu „Meie igapäevane leib“ (USA, režissöör King Vidor), „Viimane miljardär“ (Prantsusmaa, režissöör René Clair), „Henry VIII eraelu“ (Suurbritannia, režissöör Alexander Korda) jt. Nõukogude filmikunsti esindasid „Tšapajev“, „Maksimi noorus“, „Talu-pojad“, „Lendurid“, „Uus Gulliver“ jt.
2. 1959. aastast, üle aasta: I – 1959, II – 1961, III – 1963, IV – 1965, V – 1967, VI – 1969, VII – 1971 ja VIII – 1973.
3. „Humanismi nimel filmikunstis, rahu ja sõpruse teest rahvaste vahel!“
4. I, IV ja VI filmifestivalil Sergei Gerassimov, II-I ja V-I Sergei Jutkevits, III-I Grigori Tšuhrai, VII-I Grigori Kozintsev ja VIII-I Sergei Bondartšuk.
5. I – „Inimese saatus“ (NSVL, režissöör Sergei Bondartšuk)
II – „Selge taevast“ (NSVL, režissöör Grigori Tšuhrai) ja „Paljas saar“ (Jaapan, režissöör Kaneto Shindo)
III – „Kaheksa ja pool“ (Itaalia, režissöör Federico Fellini)
IV – „Sõda ja rahu“ (2 esimest seeriat, NSVL, režissöör Sergei Bondartšuk) ja „20 tundi“ (Ungari, režissöör Zoltán Fábri)
V – „Ajakirjanik“ (NSVL, režissöör Sergei Gerassimov) ja „Isa“ (Ungari, režissöör István Szabó)
VI – „Lucia“ (Kuuba, režissöör Humberto Solas), „Serafino“ (Itaalia, režissöör Pietro Germi) ja „Vaata me, mida taob esmaspäev“ (NSVL, režissöör Stanislav Rostotski)
VII – „Politseikomissari ülestunnistus vabariigi prokurörile“ (Itaalia, režissöör Damiano Damiani), „Täna elada, homme surra“ (Jaapan, režissöör Kaneto Shindo), „Musta mädaga valge lind“ (NSVL, režissöör Juri Iljenko) ja režissöör Andrzej Wajda
VIII – „See magus sõna vabadus“ (NSVL, režissöör Vytautas Zalakevičius), režissöör Stanley Kramer (USA, film „Oklahoma, nii nagu ta on“) ja film „Armastus“ (Bulgaaria, režissöör Ljudmil Staikov)
6. „Surma nimi on Engelchen“ (Tšehhoslovakkia, režissöör Ján Kadár, Elmar Klos), „Kozara“ (Jugoslaavia, režissöör Veljko Bulajić), „Rikutud tüdruk“ (Jaapan, režissöör Kirio Urayama)
7. „Kahekesi“ (režissöör Mihhail Bogin)
8. Paul Scofield oli parim meesosatäitja („Inimene kõigiks aegadeks“, Thomas More), parima naisosa preemiat jagasid Sandy Dennis („Allakäigutrepist üles“) ja Glynis Johns („Printsess“)
9. „Lucia“ (Kuuba, režissöör Humberto Solas)
10. „Tähelepanu, kilpkonn!“ (NSVL, režissöör Rolan Bõkov)

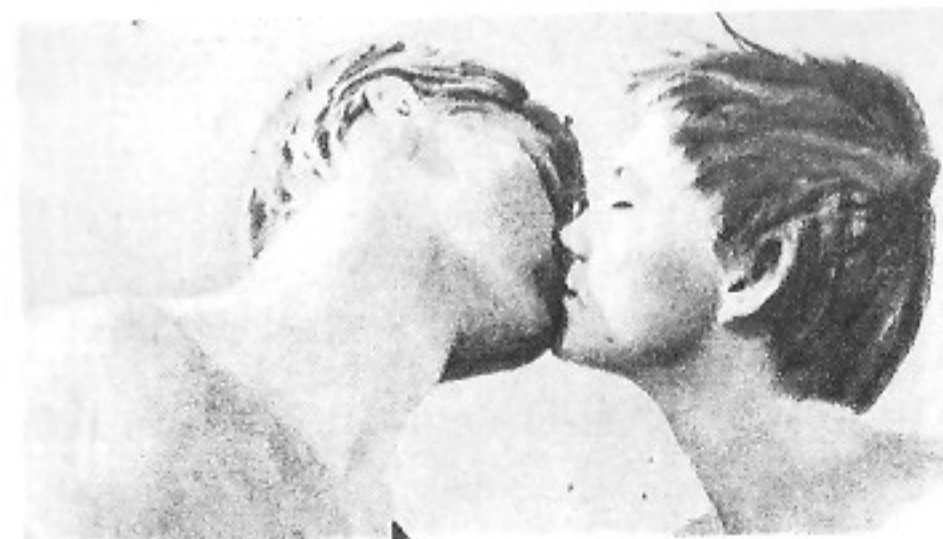
ARMASTUS PEALKIRJADES

1. Jugoslaavia
2. Prantsusmaa
3. Argentiina
4. Prantsusmaa
5. Prantsusmaa ja Rumeenia
6. India
7. Jugoslaavia
8. Egiptus
9. Mehhiko
10. Poola

EKRAANIL ON LAPSED

1. „Väikemees“ (USA 1921, režissöör Charles Chaplin). Peaosas Jackie Coogan.
2. „Oliver“ (Suurbritannia 1968, režissöör Carol Reed). Peaosas Mark Lester.
3. „Iludus“ (Leedu Filmistuudio 1970, režissöör Arunas Žebriunas). Peaosas Inga Mickute.
4. „Veidrik V b-st“ (Gorki-nim. Filmistuudio 1972, režissöör Ilja Frez). Peaosas Andrei Vainovski.
5. „Raudrüüta rüütel“ (Bulgaaria 1966, režissöör Borislav Šaraliev). Peaosas Oleg Kovatšev.
6. „Oginski polonees“ („Belorussfilm“ 1971, režissöör Lev Golub). Peaosas Ilja Tsukker.
7. „Tjorven ja Mysak“ (Rootsi 1966, režissöör Olle Hellbom). Peaosas Maria Johansson.
8. „A, B, hakka pähe“ („Punkt, punkt, koma...“, „Mosfilm“ 1972, režissöör Aleksandr Mitta). Peaosas Serjoža Dantšenko.
9. „Pipi Pikksukk“ (Saksa FV – Rootsi 1968, režissöör Olle Hellbom). Peaosas Inger Nilsson.
10. „Tütarlaps ja kaja“ („Koolivaheaja viimane päev“, Leedu filmistuudio 1964, režissöör Arunas Žebriunas). Peaosas Lina Braknyte.

1. Catherine Deneuve ja Omar Sharif filmis „Mayerling“ (Prantsusmaa 1968, režissöör Terence Young)
2. Pia Degermark ja Thommy Berggren filmis „Elvira Madigan“ (Rootsi 1967, režissöör Bo Widerberg)
3. Olivia Hussey ja Leonhard Whiting filmis „Romeo ja Julia“ (Suurbritannia 1968, režissöör Franco Zeffirelli)
4. Anna Prucnal ja Georgi Naumov filmis „Päike ja vari“ (Bulgaaria 1962, režissöör Rangel Völtsanov)
5. Pola Raksa ja Daniel Olbrychski filmis „Tuhk“ (Poola 1965, režissöör Andrzej Wajda)
6. Gynet Molvig ja Lars Passgård filmis „Printsess“ (Rootsi 1966, režissöör Ake Falck)
7. Nevena Kokanova ja Rade Marković filmis „Persikute varas“ (Bulgaaria 1964, režissöör Völo Radev)
8. Gina Lollobrigida ja Gérard Philipe filmis „Tulp-Fanfaan“ (1952, režissöör Christian-Jaque)
9. Betsy Blair ja Ernest Borgnine filmis „Marty“ (USA 1955, režissöör Delbert Mann)
10. Izolda Izvitskaja ja Oleg Striženov filmis „Neljakümne esimene“ (NSVL 1956, režissöör Grigori Tšuhrai)

5
6
7

8
9
10

1. „Valge laev“ (1971, režissöör Kalju Komissarov)
2. „Kevade“ (1970, režissöör Arvo Kruusement)
3. „Tütarlaps mustas“ (1967, režissöör Veljo Käsper)
4. „Maaletulek“ (1973, režissöör Kaljo Kiisk)
5. „Verekivi“ (1973, režissöör Madis Ojamaa)
6. „Pärgupõhja uus Vanapagan“ (1964, režissöörid Jüri Müür ja Grigori Kromanov)
7. „Jääminek“ (1962, režissöör Kaljo Kiisk)
8. „Viimne reliikvia“ (1970, režissöör Grigori Kromanov)
9. „Me olime kaheksateistkümnendaastased“ (1965, režissöör Kaljo Kiisk)
10. „Õhtust hommikuni“ (1962, režissöör Leida Laius)

1. „Vanad“ humalat koristamas“ (Tšehhoslovakkia 1964, režissöör Ladislav Rychman)
2. „Kõigest üks kuu“ („Naine üheks hooajaks“, Rumeenia 1969, režissöör Gheorghe Vitanidis)
3. „Kolm ööd armastust“ (Ungari 1967, režissöör György Révész)
4. „Leegitsev jõgi“ (Rumeenia 1959, režissöör Liviu Ciulei)
5. „Loti naine“ (Saksa DV 1965, režissöör Egon Günther)
6. „Nikotiana“ lõpp“ („Tubakas“, Bulgaaria 1962, režissöör Nikola Korabov)
7. „Romanss kornetile“ (Tšehhoslovakkia 1967, režissöör Otakar Vavra)
8. „Ema Joanna inglite juurest“ (Poola 1961, režissöör Jerzy Kawalerowicz)
9. „Werner Holti seiklused“ (Saksa DV 1965, režissöör Joachim Kunert)
10. „Tuhk ja teemant“ (Poola 1958, režissöör Andrzej Wajda)

49

FILMITEADUS

1. Rostislov Jurenev
2. Ilja Vaisfeld
3. Béla Balász
4. Guido Aristarco
5. Ivor Montagu
6. André Bazin
7. Jerzy Toeplitz
8. Georges Sadoul
9. John Howard Lawson
10. Siegfried Kracauer

VASTUSED

186

TEEME ISE MONTAAŽI

50

1

2

187

VASTUSED

3
4
5

VASTUSED

188

6
7
8

189

VASTUSED

LÕPETUSEKS

Põgus ringkäik filmimaailmas on sedakorda lõpule jõudnud. Loomulikult sai meie väike raamatuke vaadelda vaid väikest osa ülimalt mitmepalgelisest valdkonnast, nagu seda on filmikunst. Loodame siiski, et ta võimaldas teil meelde tuletada mõndagi, mis meie muljete- ja informatsioonirikkal ajastul tihti liiga kiiresti ununema kipub.

Ühtlasi täname abi eest Filmilaenukuse ja Reklaami Valitsust ning Liidia Leppet, kelle fototeegist on pärit enamik meie filmifotosid.

V. T.

500 ВОПРОСОВ О КИНОИСКУССТВЕ. Составитель: В. Тынсо.
На эстонском языке. Оформление: И. Паул. Таллин, изд-во
«Ээсти раамат». Toimetaja G. Tõnismann. Kunstiline toimetaja
H. Tikand. Tehniline toimetaja H. Kruustee. Korrektorid L. Gol-
berg ja E. Toots. Laduda antud 16. V 1974. Trükkida antud 30. X
1974. Paber 84×100/32. Trükipoognaid 6,0. Tingtrükipoognaid
9,6. Arvestuspoognaid 8,83. Trükiarv 20 000. MB-07983. „Ees-
Raamat“, 200090 Tallinn, Pärnu mnt. 10. Tellimuse nr. 498. Trük-
koda „Oktoober“, 200001 Tallinn, Kreutzwaldi 24. Hind 37 ko